

Národný program reforiem Slovenskej republiky 2014

apríl 2014

Obsah

Zhrnutie	5
Úvod	7
1 Témy NPR.....	9
2 Plnenie opatrení Národného programu reforiem 2013.....	14
2.1 Hodnotenie plnenia opatrení podľa jednotlivých špecifických odporúčaní	14
2.2 Ďalšie realizované opatrenia	20
3 Makroekonomický rámec a strednodobá prognóza.....	21
3.1 Makroekonomický vplyv štrukturálnych reforiem.....	22
4 Plánované opatrenia v štrukturálnych témach	24
4.1 Fiškálna politika a verejné financie.....	25
4.2 Vzdelávanie, veda a inovácie.....	30
4.2.1 Regionálne školstvo	31
4.2.2 Vysoké školstvo.....	33
4.2.3 Ďalšie vzdelávanie	33
4.2.4 Veda, výskum a inovácie.....	34
4.3 Zamestnanosť a sociálna inklúzia	35
4.3.1 Zamestnanosť	37
4.3.2 Sociálna inklúzia.....	41
4.4 Podnikateľské prostredie.....	43
4.5 Dopravná infraštruktúra a telekomunikácie	46
4.6 Modernizácia verejnej správy.....	48
4.7 Transparentné prostredie a vymožitelnosť práva.....	50
4.8 Zdravie	52
4.9 Environmentálna udržateľnosť a energetika	55
5 Politika súdržnosti EÚ.....	59
6 Inštitucionálne zabezpečenie Stratégie Európa 2020 v SR	62
Príloha č. 1 – Národné ciele Stratégie Európa 2020	63
Príloha č. 2 – Akčný plán Národného programu reforiem SR 2014	
Príloha č. 3. - Makroekonomický vplyv vybraných štrukturálnych reforiem	
Príloha č. 4. - Ukazovatele pre ministerstvá	

Zoznam boxov

Box 1: Východiská NPR v kontexte koordinácie politík EÚ.....	8
Box 2: Indikátory efektívnosti verejnej správy.....	12
Box 3: Medzera DPH.....	28
Box 4: Návrh zavedenia tzv. systému záruky pre mladých ľudí do 29 rokov.....	39
Box 5: Štatistiky nezamestnanosti menšín a cudzincov.....	42
Box 6: Odporúčania OECD pre riadenie ľudských zdrojov vo verejnej správe.....	48

Zoznam tabuliek

Tab. 1: Gestorstvo výsledkových ukazovateľov Stratégie Európa 2020.....	12
Tab. 2: Zoznam štrukturálnych opatrení napáraných na premenné v modeli.....	22
Tab. 3: Najdôležitejšie opatrenia podľa CSR.....	24
Tab. 4: Výsledkové indikátory pre fiškálnu politiku a verejné financie.....	25
Tab. 5: Výdavky na rastové oblasti.....	26
Tab. 6: Príklad vplyvu reorganizácie podriadených organizácií na ich rozpočet v roku 2014 (úspora na zdrojoch ŠR).....	27
Tab. 7: Výsledkové indikátory pre vzdelávanie, vedu a inovácie.....	30
Tab. 8 : Výsledkové indikátory pre zamestnanosť a sociálnu inklúziu.....	35
Tab. 9: Výsledkový indikátor pre podnikateľské prostredie.....	43
Tab.10: Vstupné a výstupné údaje o investičnom zámere.....	44
Tab. 11: Výsledkový indikátor pre modernizáciu verejnej správy.....	48
Tab. 12: Výsledkový indikátor pre transparentné prostredie a vymožitelnosť práva.....	50
Tab. 13: Výsledkový indikátor pre zdravie.....	52
Tab. 14: Výsledkové indikátory pre environmentálnu udržateľnosť a energetiku.....	55
Tab. 15: Návrh alokácie EÚ zdrojov na operačné programy a tematické ciele (mil. eur).....	60
Tab. 16: Výsledkové ukazovatele Stratégie Európa 2020.....	63
Tab. 17: Popis výsledkových ukazovateľov stratégie Európa 2020.....	64

Zoznam grafov

Graf 1: Úspešnosť výberu DPH (EDS) sa zlepšovala aj v druhej polovici 2013.....	5
Graf 2: Rozklad HDP na obyvateľa (SR voči EÚ15, 2012).....	9
Graf 3: Prístup k zvýšeniu kvality života v SR.....	10
Graf 4: Porovnanie dosahovania cieľov NPR (1= cieľ SK pre rok 2020).....	10
Graf 5: Úspešnosť výberu DPH (EDS) sa zlepšovala aj v druhej polovici 2013.....	16
Graf 6: Príspevky k rastu HDP na Slovensku, 2010 - 2016.....	21
Graf 7: Štruktúra spotrebiteľskej inflácie – medziročné príspevky zložiek CPI (v p. b.).....	21
Graf 8: Príspevky jednotlivých reforiem k HDP (stredný variant scenárov).....	23
Graf 9: Výdavky verejnej správy (% celkových výdavkov, SK=2014, EÚ15=2012).....	23
Graf 10: Medzinárodné porovnanie výdavkov na vzdelávanie.....	26
Graf 11: Medzera DPH ako % potenciálnej DPH.....	28
Graf 12: Medzera DPH podľa sektorov NACE2.....	29
Graf 13: Výdavky na regionálne a vysoké školstvo zo štátneho rozpočtu (RVS 2014 - 2016).....	30
Graf 14: Vstupy a výstupy R&D ako % priemeru V3.....	30
Graf 15: Financovanie vedy a výskumu v rozpočte VS (mil. €).....	31
Graf 16: Nízko kvalifikovaná pracovná sila na trhu práce (v %, 2012).....	31
Graf 17: Priemerná dĺžka nezamestnanosti v mesiacoch podľa vekových skupín (2012).....	35
Graf 18: Podiel dlhodobo nezamestnaných podľa vekových skupín (v %, 2012).....	35
Graf 19: Miera nezamestnanosti na populácii podľa vekových skupín (v %, 2012).....	36
Graf 20: NEET ukazovateľ – 15-29 roční mimo pracovného alebo vzdelávacieho procesu (v %, 2012).....	36
Graf 21: Vzťah miery nezamestnanosti vekovej skupiny 15-29 r. a 30-59 r. (v %, 2012).....	36
Graf 22: Ekonomická aktivita Rómov.....	36
Graf 23: Výdavky na sociálne vylúčenie (v % HDP).....	37
Graf 24: Mapa siete diaľnic a rýchlostných ciest (stav k 31. marcu 2014).....	37

Graf 25: Diaľnice a RC.....	46
Graf 26: Cesty I. triedy.....	46
Graf 27: Výdavky na zdravotníctvo (v % HDP).....	52
Graf 28: Priemerný ročný rast výdavkov 2003 - 2012.....	52
Graf 29: Efektívnosť slovenského zdravotníctva.....	53
Graf 30: Dlh a hospodársky výsledok 13 štátnych nemocníc.....	53
Graf 31: Rast emisií a HDP (index 1995 = 100).....	55
Graf 32: Zhodnocovanie odpadov (%).....	55
Graf 33: Čerpanie európskych štrukturálnych a kohézneho fondu (mil. eur).....	59

Zhrnutie

Národný program reforiem (NPR) popisuje štrukturálne opatrenia na dosiahnutie trvalo udržateľného hospodárskeho rastu, tvorbu nových pracovných miest a zlepšenie kvality života. Aj keď NPR sumarizuje aj konsolidačné opatrenia¹, ťažiskovým dokumentom slovenskej vlády je v tejto oblasti Program stability. Po doterajšej úspešnej konsolidácii verejných financií predstavuje najväčšiu výzvu hospodárskej politiky zamestnanosť, ktorá je preto kľúčovou témou NPR 2014.

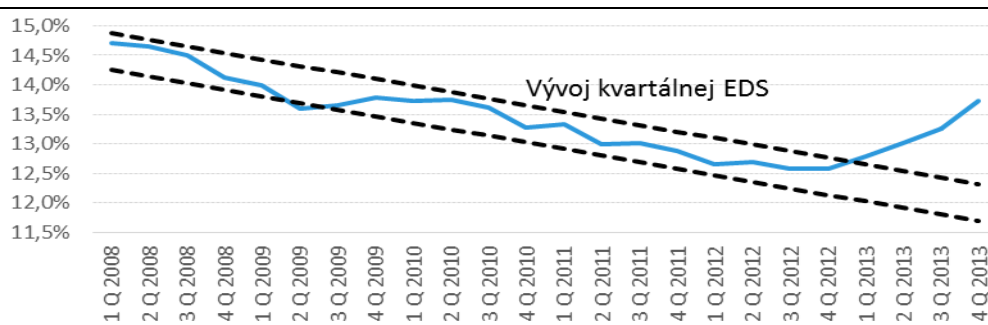
Jednou z hlavných úloh vlády SR bola aj v roku 2013 **konsolidácia verejných financií** a dosiahnutie ich deficitu pod 3% HDP udržateľným spôsobom. Tento cieľ sa podarilo dosiahnuť. V roku 2014 zostáva cieľom deficit verejných financií vo výške 2,64% HDP, v súlade so schváleným rozpočtom verejnej správy 2014-2016. V tomto roku vláda očakáva vystúpenie Slovenska z procedúry nadmerného deficitu. Naďalej však bude pokračovať v ozdravovaní verejných financií aj v rokoch 2014 a 2015 v súlade s domácimi a zahraničnými záväzkami, až do dosiahnutia strednodobého rozpočtového cieľa štrukturálneho deficitu vo výške 0,5% HDP v roku 2017.

Prijatá novela zákona o **rozpočtových pravidlách** verejnej správy implementuje fiškálny kompakť, zavádza pravidlo vyrovnaného štrukturálneho rozpočtu a sprievodný korekčný mechanizmus. Novela Zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy zavádza sankčný mechanizmus už pri nižších úrovniach dlhu.

V **boji proti daňovým únikom** bolo akčným plánom prijatých 50 opatrení zameraných najmä na zlepšenie výberu DPH. Kontrolný výkaz platný od roku 2014 je jedno z najdôležitejších aktuálne realizovaných opatrení. Umožňuje sledovať konkrétne obchodné transakcie platiteľa dane, konfrontovať ich s údajmi, ktoré platiteľ dane uviedol v daňovom priznaní, a identifikovať daňové podvody aj v komplikovaných reťazcoch firiem.

Prijaté opatrenia na **zlepšenie výberu daní prinášajú významné výsledky**. Daňovú medzeru DPH, definovanú ako rozdiel medzi teoretickým a skutočným výberom DPH, sa podarilo zmenšiť o 10%. Medzera medzi priemerným výberom DPH v EÚ a u nás sa tak zmenšila o 20%. Vláda predstaví ďalšie opatrenia na znižovanie daňových únikov DPH, ale aj DPPO ako sú centralizácia informácií z mýtného systému, registra motorových vozidiel a obyvateľstva, či prístup finančnej správy k informáciám o účtoch prešetrovaných osôb a firiem. K vyššej transparentnosti prispeje aj insolvenčný register, register diskvalifikovaných osôb, zverejňovanie platenia DPPO a rating daňových subjektov. Zriadia sa špecializované senáty na krajských súdoch so zameraním na daňovú oblasť.

Graf 1: Úspešnosť výberu DPH (EDS) sa zlepšovala aj v druhej polovici 2013

Zdroj: IFP

Vláda bude pokračovať v **zefektívňovaní verejných výdavkov**. Medzi **výdavkové priority** patria najmä **platy učiteľov, zamestnancov úradov práce, sociálnych vecí a rodiny a budovanie kapacít predškolského vzdelávania**. Mzdy pedagogických a odborných zamestnancov v regionálnom školstve sa zvýšili v roku 2013 o 5%. S rovnakým rastom sa počíta aj v roku 2014. Mzdy zamestnancov úradov práce, sociálnych vecí a rodiny

¹ Budú doplnené do NPR po finalizácii Programu stability v najbližších dňoch.

(úradov práce) poskytujúcich poradenské služby vzrastú v roku 2014 na úroveň priemernej mzdy vo verejnej správe. Vyššie kapacity materských škôl umožnia umiestniť 95% detí vo veku od štyroch rokov.

Zvýšila sa dlhodobá udržateľnosť dôchodkového systému. Medzi najzásadnejšie patrí zmena mechanizmu zvyšovania dôchodkov, automatické zvyšovanie dôchodkového veku a zvýšenie solidárnosti pri priznávaní dôchodkových dávok v priebežnom pilieri. V sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov v roku 2013 sa zvýšil minimálny počet odpracovaných rokov potrebných na získanie výsluhového dôchodku a zaviedli sa zmeny motivujúce k predlžovaniu kariéry.

Na trhu práce reforma aktívnych politík trhu práce (AFTP) zrušila duplicitné a neúčinné programy a zaviedla fakultatívnosť ich poskytovania. Ďalšie opatrenia na zvyšovanie zamestnanosti sa sústreďia na **implementáciu novely zákona o službách zamestnanosti, realizáciu systému záruky pre mladých a fungovanie úradov práce**. Zlepšenie služieb zamestnanosti na úradoch práce zníži informačnú asymetriu medzi ponukou a dopytom po práci, ale aj zlepši informovanosť o ponúkaných možnostiach programov AFTP.

Cena práce nízkoprijímových zamestnancov sa bude ďalej znižovať. Zavedená odvodová úľava odpustila odvody počas jedného roka novoprijatým zamestnancom, predtým dlhodobo nezamestnaným. Pokračuje sa v dotovaní novovytvorených pracovných miest pre mladých ľudí do 29 rokov. Po vyhodnotení efektívnosti týchto programov sa zväží ich rozšírenie. Okrem toho sa zavedie **súbeh dávky v hmotnej núdzi a mzdy**, ktorý zvýši disponibilný príjem niekoľko mesiacov po zamestnaní nezamestnaného či neaktívneho človeka.

Verejná správa prechádza významnou reformou **ESO**, zameranou na zlepšenie služieb občanom a zefektívnenie jej fungovania, ktoré prináša úspory úspor vo fungovaní štátu. Integrovali sa krajské úrady do obvodných úradov v sídlach krajov a úrady špecializovanej miestnej štátnej správy do okresných úradov. Vznikajú klientské centrá (KC), ktoré budú zabezpečovať kontakt občanov so všetkými zlúčenými úradmi. Do marca 2014 ich vzniklo deväť.

Na centrálnej úrovni pokračuje transformácia a integrácia rozpočtových a príspevkových organizácií. Doteraz sa reorganizácia dotkla 25 podriadených organizácií, s úsporou 14 % prevádzkových nákladov v roku 2014. Skvalitnenie štátnej správy prinesie nový zákon o štátnej službe. Na ministerstvách vznikli analytické útvary a posilňujú sa ich kapacity.

Významnými zmenami prešli aj **odborné a vysoké školy**. Sprísnil sa podmienky pre prijatie žiakov na gymnáziá a pre nadobudnutie titulov vysokoškolských učiteľov a predĺžilo sa externé vysokoškolské štúdium. Pokračuje inklúzia marginalizovaných skupín, okrem iných opatrení aj prostredníctvom asistentov v školách. Opatrenia **vo vede a výskume** budú vychádzať najmä z prijatej stratégie výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR (RIS3). Zamerajú sa na stabilizáciu verejných zdrojov a podporu súkromného financovania vedy a výskumu. Existujúca sieť vládnych implementačných inštitúcií sa zlúči do dvoch samostatných agentúr: výskumnej a technologickej.

V zdravotníctve sa úsilie zameriava na výstavbu novej nemocnice v Bratislave sprevádzanú optimalizáciou iných kapacít, zastavenie zadlžovania nemocníc a zavedenie platby za diagnostickú skupinu (DRG). V doprave pokračuje výstavba chýbajúcich úsekov diaľnic, rýchlostných ciest a obnova a údržba ciest prvej triedy. Plánované ústavné zmeny v justícii budú zahŕňať obmedzenie imunity sudcov a iné zmeny vrátane oddelenia funkcie predsedu Najvyššieho súdu a šéfa Súdnej rady. V energetike sa opatrenia zamerajú na vyššiu energetickú efektívnosť.

Úvod

Svetová aj európska ekonomika sa zotavuje z druhého polčasu krízy. Slovenská ekonomika bude podľa prognózy EK v tomto roku šiestou najrýchlejšie rastúcou ekonomikou EÚ. Tieto známky oživenia sa však do vývoja zamestnanosti premietajú len postupne.

Doterajšia konsolidácia verejných financií umožňuje krajine dosiahnuť zdravé, efektívne a dlhodobo udržateľné verejné financie už v strednodobom horizonte. V roku 2014 vláda SR očakáva vystúpenie Slovenska z procedúry nadmerného deficitu. Vláda bude pokračovať v ozdravovaní verejných financií aj v rokoch 2014 a 2015 v súlade s domácimi a zahraničnými záväzkami, až do dosiahnutia strednodobého rozpočtového cieľa štrukturálneho deficitu vo výške 0,5% HDP v roku 2017. Nástroje konsolidácie budú vybrané s cieľom čo najmenšieho negatívneho vplyvu na ekonomický rast a obyvateľstvo a snahou ochrániť výdavky, ktoré zvyšujú hospodársky rast, produktivitu a zamestnanosť na Slovensku.

V nastávajúcom období sa vláda SR sústreďí na riešenie štrukturálnych problémov. Po doterajšej úspešnej konsolidácii je najväčšou výzvou riešenie problémov zamestnanosti, ktoré sú kľúčovou témou NPR 2014. Priemerná dĺžka a miera nezamestnanosti na Slovensku presahuje priemer krajín V3 a EÚ pre všetky vekové skupiny. Miera aktivity a nezamestnanosti nízko vzdelaných patrí medzi najnižšie, respektíve najvyššie medzi krajinami EÚ. Riešenie problémov nezamestnanosti má okrem pozitívneho sociálneho rozmeru aj dôležitý vplyv na výkonnosť ekonomiky. Je nevyhnutné zabrániť strate zručností pracovnej sily udržaním zamestnanosti a zvyšovaním kvalifikácie občanov, ktorí majú problém nájsť si prácu. Opatrenia v tejto oblasti sa zamerajú na zlepšenie motivácií účastníkov na trhu práce na strane ponuky aj dopytu, zlepšenie služieb zamestnanosti, zamestnanosť ohrozených skupín vrátane mladých ľudí a integráciu marginalizovaných rómskych komunití.

Identifikácia kľúčových oblastí NPR je založená na analýze prekážok rastu. Ich výber zohľadňuje aj niektoré ďalšie faktory, ktoré nemusia nevyhnutne zvyšovať HDP, ale prispievajú k vyššej kvalite života. Aj po zohľadnení špecifických odporúčaní Rady sú najdôležitejšími oblasťami zvyšujúcimi kvalitu života zdravé verejné financie, zamestnanosť, sociálna inklúzia, vzdelávanie, veda a inovácie, zdravie občanov, fungujúce a transparentné prostredie pre podnikanie, vymožiteľnosť práva, infraštruktúra, efektívna verejná správa, energetika a udržateľné životné prostredie.

Národný program reforiem popisuje štrukturálne opatrenia na dosiahnutie trvalo udržateľného hospodárskeho rastu, tvorbu nových pracovných miest a zlepšenie kvality života. Vláda SR si pri tom uvedomuje limity spôsobené potrebou ozdravenia verejných financií. Mnohé krátkodobé výdavkové politiky podporujúce agregátny dopyt preto zároveň trvalo posilňujú slovenskú ekonomiku. Patrí sem napríklad vzdelávanie nezamestnaných alebo budovanie dopravnej infraštruktúry. Vychádzajúc z Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR budú vytvorené podmienky na ďalší rozvoj regiónov a odstraňovanie rozdielov medzi nimi, najmä budovaním infraštruktúry, posilnením regiónov cez výrobné investície, ako aj hospodárnym, účinným a účelným využívaním fondov EÚ.

Na medzinárodnej úrovni predstavuje tento materiál opatrenia na naplnenie cieľov obsiahnutých v stratégii Európa 2020 definovaných v Ročnom prieskume rastu na rok 2014 a Integrovaných usmerneniach pre stratégiu Európa 2020, ako aj na splnenie špecifických odporúčaní Rady pre SR. Dôležitým nástrojom na plnenie cieľov stratégie je politika súdržnosti. V roku 2014 sa začalo jej nové sedemročné programovacie obdobie.

Financovanie opatrení NPR bude zabezpečené v rámci stanovených limitov výdavkov rozpočtových kapitol. Je teda v súlade s konsolidačným úsilím vlády SR. Národný program reforiem sumarizuje aj konsolidačné opatrenia, ťažiskovým dokumentom vlády SR v tomto smere je však Program stability.

Informácie o úlohách vyplývajúcich pre ústredné orgány štátnej správy z Národného programu reforiem SR 2014, spôsob, termín a rozpočtového náklady ich realizácie, ako aj stav doterajšieho plnenia uložených úloh a ich väzba na strategické dokumenty EÚ sú uvedené v Akčnom pláne Národného programu reforiem SR 2014.

Národný program reforiem vychádza z Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2012-2016, v ktorom si vláda SR stanovila 10 kľúčových úloh. Medzi najpálčivejšie patrí konsolidácia verejných financií, znižovanie vysokej nezamestnanosti mladých ľudí a systematické riešenie problému dlhodobej, najmä regionálnej nezamestnanosti. Národný program reforiem tiež podrobnejšie rozpracúva ciele vlády v oblasti podpory dlhodobých tendencií pre hospodársky, sociálny, environmentálny a vedecko-technický rozvoj Slovenska, zlepšenie kvality života, zvýšenie vymožitelnosti práva a systematickej likvidácie korupcie na všetkých stupňoch spoločnosti. Základné smerovanie opatrení zahrnutých v NPR 2014 tiež určujú sektorové stratégie, najmä stratégie hospodárskej politiky, budúca stratégia finančnej politiky a pripravovaná stratégia zamestnanosti.

Do prípravy a realizácie NPR sú primárne zapojení ministri zodpovední za ekonomickú a sociálnu agendu ako trh práce, sociálna inklúzia, vzdelávanie, podnikateľské prostredie, energetiku, životné prostredie, zdravotníctvo, dopravu, regionálny rozvoj, atď. Ostatní ministri, splnomocnenci vlády a zástupcovia ostatných orgánov štátnej správy sa podieľajú na plnení stratégie v rámci spolupráce vo vybraných oblastiach. Konzultácie s partnermi, vrátane tretieho sektora, prebiehajú priebežne počas roka formou seminárov a prezentácií na aktuálne témy.

Box 1: Východiská NPR v kontexte koordinácie politík EÚ

Kríza odhalila zásadné problémy a neudržateľné trendy v mnohých európskych krajinách a poukázala na vysokú prepojenosť ekonomík členských štátov. Vyššia miera koordinácie hospodárskej politiky v celej EÚ, vyjadrená v rámci stratégie Európa 2020, by mala prispieť k riešeniu uvedených problémov, podpore ekonomického rastu, tvorbe pracovných miest v budúcnosti a celkovému zvyšovaniu kvality života. Posilnenie európskeho semestra o Procedúru makroekonomických nerovnováh ešte viac posilní koordináciu makroekonomických, fiškálnych a štrukturálnych politík členských krajín EÚ.

Vzhľadom na vysokú prepojenosť ekonomík EÚ je efektívnejšie, pokiaľ je konanie všetkých členských krajín v štrukturálnych politikách koordinované na úrovni EÚ. Napriek tomu, že patria do kompetencie jednotlivých členských štátov. Členské štáty sa taktiež môžu inšpirovať príkladmi úspešných krajín. V rámci EÚ existuje konsenzus o všeobecnom smerovaní hospodárskych politík a politík zamestnanosti členských krajín. Proces koordinácie stratégie Európa 2020, tzv. európsky semester, začína Ročným prieskumom rastu (Annual Growth Survey - AGS), ktorý obsahuje analýzu ekonomiky EÚ a stanovuje kľúčové priority reforiem v makroekonomickej a mikroekonomickej oblasti, ako aj reforiem trhu práce. Členské štáty premietnu priority AGS vo vlastných strategických materiáloch obsahujúcich konkrétne opatrenia pre rozvoj ekonomiky – národných programoch reforiem. V záujme podporovania rastu a zamestnanosti a schopnosti reagovať na fiškálne, makroekonomické a štrukturálne výzvy je naliehavou úlohou dokončenie a vykonávanie rámca pre lepšiu správu ekonomických záležitostí a posilnenie prepojenia jednotlivých politík, napr. medzi politikou súdržnosti a správou hospodárskych záležitostí EÚ, makroregionálnymi stratégiami a pod. Európska komisia zhodnotí priebeh reforiem v krajinách, navrhované opatrenia NPR a Programu stability, resp. konvergenčného programu, a na základe svojich zistení vydá pre členské štáty špecifické odporúčania reformných opatrení a po ich schválení Európskou radou sa zakončí európsky semester. Rámcovo je semester časovo zhodný s obdobím prvého polroka.

Vzhľadom na to, že mnohé problémy v európskej ekonomike stále pretrvávajú, priority Ročného prieskumu rastu na rok 2014 sú rovnaké ako v predchádzajúcom roku. Sú to:

- Diferencovaná fiškálna konsolidácia podporujúca rast
- Obnovenie normálneho poskytovania úverov v ekonomike
- Podpora rastu a konkurencieschopnosti teraz a v budúcnosti
- Boj s nezamestnanosťou a sociálnymi dopadmi krízy
- Modernizácia verejnej správy

Na dosiahnutie dlhodobých cieľov vytýčených v stratégii Európa 2020 a naplnenie európskych priorít AGS je nevyhnutné, aby Slovenská republika prijala štrukturálne reformy, ktoré prinesú udržateľný rozvoj hospodárstva a rast zamestnanosti. Národný program reforiem preto analyticky hodnotí vývoj a stav slovenskej ekonomiky s dôrazom na identifikáciu prioritných oblastí, ktoré vychádzajú z priorít AGS a zohľadňujú špecifiká Slovenska. Predložené opatrenia umožnia napredovať v týchto oblastiach a priblížiť sa k cieľom stratégie Európa 2020.

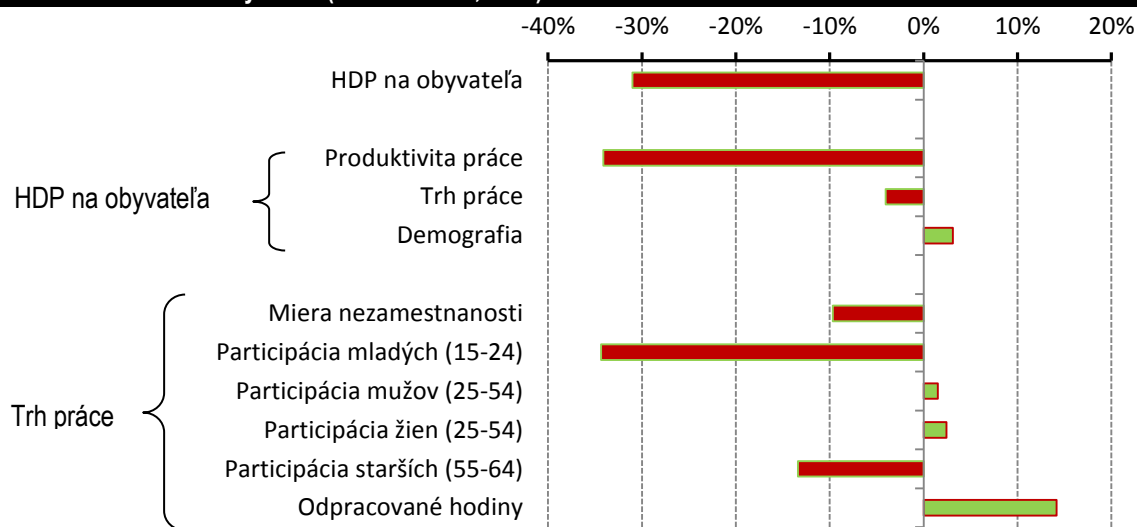
1 Témy NPR

Hospodársky rast meraný rastom HDP a zvyšovanie kvality života sú navzájom prepojené ciele, pretože ekonomický rast je predpokladom aj pre nemateriálne trvalo udržateľné napredovanie krajín. Preto bola identifikácia priorít NPR uskutočnená v prvom rade na základe porovnania dekompozície HDP medzi Slovenskom a priemerom krajín EÚ15. Kľúčové oblasti programu následne zohľadňujú aj ďalšie faktory, ktoré nemusia nevyhnutne zvyšovať HDP, ale prispievajú k vyššej kvalite života.

Určenie problémových oblastí tvorby HDP bolo vykonané dekompozíciou produkcie SR. Vychádzame z databázy EK, ktorá rozdeľuje HDP na obyvateľa na jeho tri základné zložky: (1) produktivitu práce, (2) trh práce a (3) demografiu. Trh práce sa člení aj na ďalšie faktory. Celkovo tak môžeme identifikovať 8 komponentov HDP. Na základe ich porovnania s vyspelými krajinami EÚ sme identifikovali oblasti, kde slovenská ekonomika najviac zaostáva má teda najväčší potenciál rastu.

Produktivita práce na Slovensku vzrástla od roku 2004 o 33%, čím výrazne predstihla rast v EÚ15 (6%). Jednotková cena práce² zostáva stále výrazne konkurencieschopná (0,44 v SR oproti 0,61 v EÚ15 v roku 2013). Od krízy v roku 2009 sa Slovensko v tomto ukazovateli na rozdiel od priemeru EÚ zlepšilo. Napriek tomu zostáva produktivita práce najvýraznejšou príčinou nižšieho HDP na obyvateľa oproti EÚ15. Podobne ako v ostatných nových členských štátoch rozdiel v produktivite práce reflektuje nižšiu zásobu kapitálu na pracovníka a nižšiu úroveň celkovej produktivity výrobných faktorov. Druhý negatívny príspevok k HDP na hlavu tvorí účasť na trhu práce, aj keď v menšej miere ako produktivita práce. Demografická zložka prispieva k celkovému HDP na obyvateľa v porovnaní s EÚ pozitívne.

Graf 2: Rozklad HDP na obyvateľa (SR voči EÚ15, 2012)

Zdroj: LAF databáza EK, MF SR

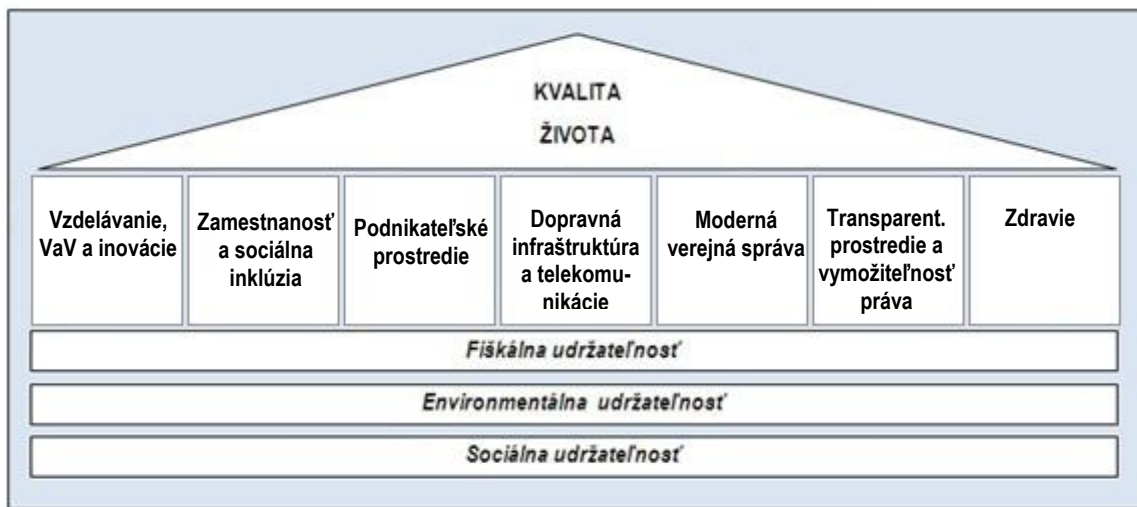
Na základe uvedenej dekompozície sme identifikovali 5 zložiek, ktoré predstavujú najväčší potenciál pre rast HDP na obyvateľa na Slovensku v budúcnosti:

- Produktivita práce od roku 2001 najviac prispela k hospodárskemu rastu na Slovensku. Napriek tomu je stále jednoznačne najvýznamnejším faktorom vplyvujúcim na nízku úroveň HDP na obyvateľa SR. K rastu produktivity najviac prispieva tvorba kapitálu a zvyšovanie produktivity kapitálu.

² Jednotkové náklady práce sa počítajú ako podiel odmien na zamestnanca ku produktivite práce zamestnaných. Vyjadruje náklady jednotky produkcie a umožňuje porovnať konkurencieschopnosť rovnako alebo podobne produktívnych krajín.

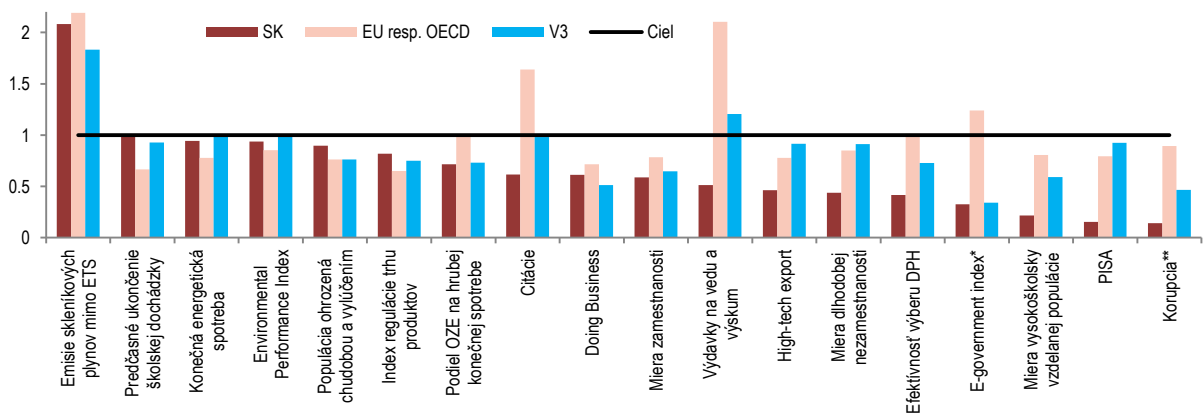
- V rámci trhu práce si vyžadujú pozornosť tri zložky. Prvou je *mera zamestnanosti mladých*, ktorá sa medzi rokmi 2001 a 2012 výrazne znížila a ešte viac sa vzdialila priemeru EÚ15. Je však viac ako kompenzovaná rastom participácie na vysokoškolskom vzdelaní, čo bude mať v budúcnosti pozitívny vplyv na produktivitu práce. Druhou dôležitou zložkou je *mera zamestnanosti starších*, ktorá sa v dôsledku zvýšenia veku odchodu do dôchodku zvýšila, ale stále výrazne zaostáva za priemerom EÚ15. Treťou zložkou je *mera nezamestnanosti*, ktorá je v posledných rokoch naďalej relatívne vysoká.
- Význam demografickej zložky je významný v dlhodobom horizonte, keď začne klesať podiel populácie v produktívnom veku, čo bude mať negatívny vplyv na výkonnosť ekonomiky. Preto je nevyhnutné zohľadňovať problémy súvisiace napríklad s fiškálnou udržateľnosťou systému dôchodkového zabezpečenia alebo zdravotnej starostlivosti. V súčasnosti je podiel populácie v produktívnom veku v SR väčší ako v EÚ15, čo znamená, že demografická zložka prispieva pozitívne k porovnaniu HDP na obyvateľa SR s priemerom starých členských štátov EÚ.

Graf 3: Prístup k zvýšeniu kvality života v SR

Vzhľadom na stanovené ciele do roku 2020 dosahuje SR najlepšie výsledky najmä v environmentálnej politike a energetike. Cieľ na zníženie pri emisiách nepokrytých schémou ETS prekročilo SR viac ako dvojnásobne už v roku 2012. Ďalšie oblasti, kde je SR veľmi blízko cieľovej hodnoty a dokonca prekonáva priemer EU, resp. V3, je predčasné ukončenie školskej dochádzky a zníženie konečnej energetickej spotreby.

Graf 4: Porovnanie dosahovania cieľov NPR (1= cieľ SK pre rok 2020)

Poznámka: väčšina indikátorov je aktuálna pre posledný dostupný rok (2013,2012) okrem *(2010) a **(2011)

Zdroj: IFP

Naopak, najväčšiu výzvu predstavujú oblasti, v ktorých Slovensko najviac zaostáva za EÚ, resp. susedmi: počet zdravých rokov života, korupcia a výsledky testovania žiakov na základných školách (PISA). Bude potrebné pokračovať v nedávnych úspechoch pri zlepšovaní výberu DPH.

Kľúčovou prioritou pre budúcnosť ekonomiky je udržateľnosť a kvalita verejných financií. Dlhodobá fiškálna stabilita je dôležitým predpokladom pre makroekonomickú stabilitu a zabezpečenie dôvery finančných trhov. Aby bolo možné zabezpečiť služby štátu na dostatočnej úrovni bez zásadného zvyšovania daňovo-odvodového zaťaženia a popri prebiehajúcej fiškálnej konsolidácii, je nevyhnutné zvyšovať kvalitu verejných financií najmä prostredníctvom nárastu efektívnosti verejných výdavkov a zlepšenia výberu daní a odvodov. Dôraz bude potrebné klásť aj na lepšie využitie a efektívne zveľaďovanie štátnych aktív. Tieto predstavujú významný rozvojový potenciál tak pre konsolidáciu a udržateľnosť verejných financií, ako aj pre podporu hospodárskeho rastu. Vzhľadom na budúci demografický vývoj je potrebné venovať pozornosť aj oblastiam citlivým na starnutie obyvateľstva, najmä dôchodkovému systému a zdravotníctvu a iným dlhodobým záväzkom.

Zo strednodobého a dlhodobého hľadiska sú pre rast produktivity práce a zásoby kapitálu najdôležitejšie štrukturálne opatrenia, ktoré zvyšujú produktivitu a výnosnosť všetkých ekonomických aktivít. Ďalším príspevkom k rastu HDP je dopravná a telekomunikačná infraštruktúra, ktorá zvyšuje produktivitu investovaného kapitálu. Rovnakým spôsobom ovplyvňuje produktivitu aj kvalita verejných inštitúcií, napríklad schopnosť elektronickej komunikácie, náklady a dĺžka obchodných súdnych sporov a predpovedateľnosť a transparentnosť rozhodovania štátnych úradov.

V dlhodobom horizonte sú zdroje rastu odlišné. Technologický pokrok je spojený s inováciami v podnikoch a aplikáciou výsledkov vedy, výskumu a vývoja. Ľudský kapitál ovplyvňuje najmä vzdelanie. Pre rast je preto veľmi dôležité vytvárať motivačné prostredie pre súkromné investície do inovácií, zefektívnenie výskumu a vývoja a zlepšenie prenosu teoretických poznatkov do praxe. Prioritou vlády je preto predovšetkým skvalitnenie vzdelávania, vedy, výskumu a inovácií.

Vzdelanie a produktivita obyvateľstva nepriamo vplyva aj na zamestnanosť. Ponuku pracovnej sily je však možné zlepšiť aj službami zamestnanosti, napríklad prostredníctvom poradenstva, vzdelávania alebo absolventskej praxe. Štát môže ďalej zasahovať do fungovania trhu práce prostredníctvom zákonníka práce, tvorby miezd vo verejnom sektore či cielej podpory znevýhodnených skupín. Tieto opatrenia zaradujeme pod spoločnú prioritu zamestnanosti.

Sociálna udržateľnosť súvisí najmä s príjmovými nerovnosťami, kde sa Slovensko spolu s Českou republikou a Slovinskom radí medzi najrovnostárskejšie štáty EÚ. Preto je potrebné zamerať sa skôr na efektívnosť a účinnosť redistribučných politík najmä pri riešení problémov marginalizovaných sociálnych skupín a zabezpečiť skutočnú vertikálnu mobilitu všetkých, bez ohľadu na úvodný sociálno-ekonomický status. Najúčinnjším prostriedkom na zabezpečenie rastu príjmov obyvateľstva je zvyšovanie zamestnanosti, preto je oblasť sociálnej inklúzie a znižovania chudoby začlenená do priority zamestnanosť a sociálna inklúzia.

Zlepšenie kvality života úzko súvisí s rastom HDP. Ďalšie veľmi dôležité faktory kvality života preto prirodzene patria k už spomínaným prioritám zlepšovania podnikateľského prostredia a verejných inštitúcií. Napríklad dôvera medzi obyvateľmi, účinná súdna ochrana práva a znižovanie korupcie prispievajú k súkromnému blahobytu podobne významne ako k rastu hospodárstva. Kvalita života je však spojená aj so zdravím jednotlivca. Úlohou štátu je preto predovšetkým organizovať systém verejného poistenia a zabezpečiť fyzickú aj finančnú dostupnosť kvalitnej zdravotnej starostlivosti pre všetkých, ktorí to potrebujú.

Pri štrukturálnych politikách sa často zabúda na niektoré ohraničenia, ktoré musí verejná politika rešpektovať. Preto je potrebné brať pri snahách o zvyšovanie kvality života do úvahy aj environmentálnu dlhodobú udržateľnosť. Najčastejšie sa spája s klimatickými zmenami, znížením energetickej náročnosti hospodárstva. Dôležitými obmedzeniami v tejto oblasti sú aj náklady na dlhodobé skladovanie, spracovanie a likvidáciu vyhorého jadrového paliva a na odstraňovanie existujúcich environmentálnych záťaží.

Tab. 1: Gestorstvo výsledkových ukazovateľov stratégie Európa 2020	
Výsledkové ukazovatele	Gestor
Fiškálna politika a verejné financie	
1 Ukazovateľ dlhodobej udržateľnosti (GAP)	MF SR
2 Efektívnosť výberu DPH	MF SR
Vzdelávanie, veda a inovácie	
3 PISA	MŠVVaŠ SR
EU 4 Predčasné ukončenie školskej dochádzky	MŠVVaŠ SR
5 Citácie	MŠVVaŠ SR
EU 6 Miera vysokoškolsky vzdelanej populácie	MŠVVaŠ SR
EU 7 Výdavky na vedu a výskum	MŠVVaŠ SR, MH SR
8 High-tech export	MH SR
Zamestnanosť a sociálna inklúzia	
9 Miera dlhodobej nezamestnanosti	MPSVR SR
EU 10 Miera zamestnanosti	MPSVR SR
EU 11 Populácia ohrozená chudobou a vylúčením	MPSVR SR, MV SR, Úrad vlády SR, MDVRR SR
Podnikateľské prostredie	
12 Doing Business	MH SR, MS SR, MF SR
13 Index regulácie trhu produktov	MH SR, MF SR, MZ SR, MDVRR SR
Modernizácia verejnej správy	
14 E-government index	MF SR, MV SR
Transparentné prostredie a vymožitelnosť práva	
15 Korupcia	MS SR
Zdravie	
16 Roky zdravého života	MZ SR
Environmentálna udržateľnosť	
EU 17 Emisie skleníkových plynov mimo ETS	MŽP SR, MH SR, MDVRR SR, MPRV SR
EU 18 Podiel OZE na hrubej konečnej spotrebe	MH SR, MŽP SR
EU 19 Konečná energetická spotreba	MH SR, MDVRR SR, MPRV SR
20 EPI	MŽP SR

Box 2: Indikátory efektívnosti verejnej správy

Zvyšovanie efektívnosti verejnej správy má byť postavené na porovnaní nákladov a výsledkov jednotlivých produktov, služieb, prípadne činností verejnej správy. Systematické sledovanie výkonnosti verejnej správy uplatnením presných a jednoznačných ukazovateľov umožní hodnotiť výsledky a úspešnosť nielen prierezových cieľov vlády SR, ale aj činností ministerstiev a všetkých ostatných kapitol verejných financií.

Ukazovatele NPR definujú základné indikátory pre celú verejnú správu. Sú rozdelené tematicky podľa oblastí, ktoré najviac prispievajú k zvyšovaniu kvality života. Ich nevýhoda však spočíva v tom, že zodpovednosť za jednotlivé indikátory nemožno prideliť konkrétnemu rezortu. Navrhujeme preto dodatočné výsledkové, ktoré umožnia sledovať hlavnú agendu jednotlivých ministerstiev a skvalitniť rozhodovací proces. Zvýšia schopnosť rezortov analyzovať, rozhodovať a plánovať, pretože poskytnú informácie potrebné pre identifikáciu rozvojových potrieb, rozhodovanie a voľbu politík. Umožnia tiež sledovať výsledky zvolených politík, ich fungovanie a udržateľnosť. Mali by teda prispieť k transparentnosti a lepšej informovanosti o výsledkoch

verejnej správy a zlepšiť tak verejnú diskusiu o činnosti a výsledkoch vládnych politik. Týmto sa zároveň posilní zodpovednosť ministerstiev a ich manažmentu v očiach verejnosti.

Zoznam ukazovateľov pre ministerstvá je prílohou tohto NPR. Je nevyhnutné aby boli zvolené ukazovatele v čo najväčšej miere objektívne, nezávislé, založené na faktoch a transparentné. Samotné ukazovatele ponúkajú len čiastkovú informáciu o úspešnosti verejných politik v daných oblastiach. Každé ich hodnotenie by zároveň malo porovnať výsledky so vstupmi a zohľadniť ostatné relevantné vplyvy. Komplexnejšie zhodnotenie účinnosti a efektívnosti sektorových verejných politik musí byť aj naďalej predmetom individuálnych analýz. Súbor indikátorov sa bude v budúcnosti ďalej vyvíjať. Prispejú k tomu pripomienky od ministerstiev, vývoj a trendy v zahraničí a medzinárodných inštitúciách aj nové dátové zdroje.

Obe sady by mali byť v budúcnosti doplnené parciálnymi, prevažne vstupnými a výstupnými, ukazovateľmi pre ministerstvá, ktoré dovoľia hlbšiu analýzu sektorových politik. Súbežne je potrebné vytvárať aj indikátory pre samosprávu a ostatné subjekty verejnej správy.

Ilustrácia troch úrovní ukazovateľov pre verejnú správu

1. úroveň:
Indikátory NPR

Zdravé roky života

PISA

Dlhodobá
nezamestnanosť

2. úroveň:
Indikátory pre ministerstvá

MZ

MŽP

MŠVVŠ

MPSVR

- EHCI

- EPI trend

- PISA
- Testovanie9
- Top 500
- Citácie

- Ochrana zamestnancov
- Účinnosť APTP
- Zníženie chudoby
- Školská dochádzka

3. úroveň:
Indikátory pre programy, podprogramy
a prvky ministerstiev

2 Plnenie opatrení Národného programu reforiem 2013

2.1 Hodnotenie plnenia opatrení podľa jednotlivých špecifických odporúčaní

1. Konsolidácia verejných financií a udržateľnosť³

Odporúčanie: *Podľa plánu naplniť rozpočet na rok 2013, aby sa udržateľným spôsobom odstránil nadmerný deficit a dosiahlo fiškálne úsilie uvedené v odporúčaní Rady v rámci postupu pri nadmernom deficite. Po odstránení nadmerného deficitu realizovať štrukturálnu úpravu, ktorá Slovensku umožní dosiahnuť strednodobý cieľ do roku 2017. Predchádzať škrtom výdavkov, ktoré podporujú rast, a zintenzívniť úsilie na zlepšenie efektívnosti verejných výdavkov. Vychádzajúc z už prijatej dôchodkovej reformy ďalej zlepšiť dlhodobú udržateľnosť verejných financií znížením medzery financovania vo verejnom dôchodkovom systéme a zvýšením nákladovej účinnosti sektora zdravotnej starostlivosti.*

Snahu znížiť vplyvy konsolidácie na hospodársky rast odráža **prioritizácia produktívnych výdavkov** v štátnom rozpočte na oblasti podporujúce rast a zamestnanosť. Sú to najmä školstvo, veda a výskum a dopravná infraštruktúra. Vyššie výdavky v školstve smerujú prevažne do miezd. Platy pedagogických zamestnancov regionálneho školstva sa zvýšili o 5% a s podobným rastom v regionálnom aj vysokom školstve sa počíta aj v roku 2014. Výdavky na vedu a techniku narástli v roku 2013 o 8%. Investície do dopravnej infraštruktúry a aktívnych politík trhu práce zostali na porovnateľnej úrovni s predchádzajúcim obdobím. Zvyšovanie efektívnosti verejných výdavkov a podpora prorastových výdavkov budú v súlade so schváleným rozpočtom verejnej správy pokračovať aj v roku 2014. Opatrenia v tejto oblasti sú bližšie opísané v časti 4.1.

Novela zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy transponovala ustanovenia Zmluvy o stabilite, koordinácii a správe v Hospodárskej a menovej únii (tzv. fiškálny kompakt). Od januára 2014 nadobúda účinnosť pravidlo vyrovnaného štrukturálneho rozpočtu a sprievodný korekčný mechanizmus zahŕňajúci aj výdavkové limity verejnej správy. Hodnotenie plnenia pravidla sa vykonáva dvakrát ročne a vykonáva ho aj Rada pre rozpočtovú zodpovednosť.

Novela zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy sprísňuje pravidlá pre hospodárenie samospráv zavádzaním sankčných mechanizmov už pri nižších úrovniach dlhu samospráv a zvyšuje informačné povinnosti. Prijaté opatrenia umožnia lepšiu kontrolu hospodárenia samospráv tvoriacich približne 14% verejných výdavkov. Obe novely nadobudli účinnosť od januára 2014.

Zmeny v dôchodkovom poistení, ktoré sú súčasťou systému sociálneho poistenia, zvýšili jeho dlhodobú udržateľnosť. Medzi najzásadnejšie patrí zmena mechanizmu zvyšovania dôchodkov, automatické zvyšovanie dôchodkového veku a úprava koeficientu solidarity pri priznávaní dôchodkových dávok v priebežnom pilieri. Zároveň sa upravili podmienky vstupu do kapitalizačného piliera, znížila sa sadzba povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie (z pôvodných 9% na 4% z vymeriavacieho základu) a zaviedla sa možnosť platenia daňovo zvýhodnených dobrovoľných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie (daňovú výhodu bude možné si uplatniť do konca roka 2016). Zúžil sa počet povinne spravovaných dôchodkových fondov s možnosťou vytvárania akýchkoľvek ďalších dôchodkových fondov dôchodkovými správcovskými spoločnosťami. Vo februári 2014 bola do NR SR predložená novela zákona o starobnom dôchodkovom sporení, ktorá upravuje vyplácanie dôchodkov z kapitalizačného piliera. Keďže od roku 2015 vzniknú prvé nároky na dôchodky z II. piliera, novela upravuje spôsob ich vyplácania. Dôchodky sa budú vyplácať vo forme doživotného dôchodku uzavretím poistnej zmluvy, pre niektorých sporiteľov ale zostáva aj možnosť dočasného dôchodku alebo programového výberu. Novela zákona zároveň zavádza nový inštitucionálny rámec pre subjekty starobného dôchodkového sporenia (centrálny informačný ponukový systém).

³ Konsolidačné opatrenia budú doplnené do NPR po finalizácii Programu stability v najbližších dňoch.

Prebehli aj zmeny v systéme **sociálneho zabezpečenia policajtov a vojakov**, ktoré majú taktiež za úlohu zlepšiť jeho dlhodobú udržateľnosť. Novela zvyšuje minimálny počet odpracovaných rokov potrebných na získanie nároku na výsluhový dôchodok, výsluhový príspevok a vyplácanie odchodného a úmrtného, pričom sa postupne znižuje aj základ pre ich výpočet. Zvyšujú sa sadzby poistného pre zamestnanca aj zamestnávateľa na výsluhový dôchodok. Mení sa systém zvyšovania výsluhových dôchodkov (postupne sa približuje dôchodkovému poisteniu, ktoré je súčasťou systému sociálneho poistenia spravovaného Sociálnou poisťovňou) a zvyšuje sa maximálna miera náhrady spôsobom, ktorý motivuje k predĺžovaniu kariéry vojakov a policajtov.

2. Boj proti daňovým podvodom

Zrychliť realizáciu akčného plánu na boj proti daňovým podvodom a naďalej sa usilovať o zlepšenie výberu DPH, a to najmä posilnením analytických a auditových kapacít daňovej správy. Zlepšiť daňovú disciplínu. Prepojiť zdaňovanie nehnuteľností s trhovou hodnotou majetku.

V roku 2012 bol schválený **akčný plán boja proti daňovým únikom**, v rámci ktorého bolo prijatých 50 opatrení zameraných najmä na znižovanie únikov na DPH. **V prvej etape** akčného plánu bolo prijaté opatrenie umožňujúce rušenie registrácie nekomunikujúcich a nekontaktných osôb v registri platiteľov a bol zavedený inštitút spoločného a nerozdielneho ručenia za daň. Novelou zákona sa zaviedla povinnosť skladať finančnú zábezpeku rizikovými osobami pri registrácii DPH, povinné mesačné zdaňovacie obdobie pre nových platiteľov DPH na dvanásť mesiacov a znížila sa hranica obratu na povinné mesačné zdaňovacie obdobie. Boli definované nové trestné činy daňového podvodu a marenia výkonu správy daní. V júli 2012 bol spustený pilotný projekt „Daňová kobra“, v rámci ktorého sa v spolupráci s políciou a prokuratúrou riešia prípady závažných daňových podvodov.

V druhej etape bol zavedený režim sprísneného daňového dohľadu nad rizikovými subjektmi, povinnosť správcu vkladu vložiť peňažné vklady spoločníkov s.r.o. na bankový účet. Spustil sa program na boj proti korupcii v rámci finančnej správy SR a so zámerom zabrániť fiktívnemu vystavovaniu príjmových a výdavkových pokladničných dokladov sa zaviedla povinnosť bezhotovostnej platby s limitom nad 5 tisíc eur.

Doplnkovým nástrojom na propagáciu témy poctivého platenia daní a boja proti daňovým únikom na DPH je **zavedenie lotérie pokladničných blokov**. Od septembra 2013 majú spotrebiteľia možnosť registrovať bločky z nákupu tovarov a služieb do lotérie, ktorá sa žrebuje pravidelne dvakrát za mesiac. Cieľom opatrenia je motivovať zákazníkov, aby pri nákupe tovarov a služieb požadovali pokladničný doklad. Od spustenia lotérie v septembri 2013 bol zaznamenaný veľký záujem zo strany obyvateľov a do konca marca 2014 bolo zaregistrovaných 58,8 miliónov pokladničných dokladov. Lotéria nielen motivuje spotrebiteľov požadovať pri každom nákupe pokladničný blok, ale aj pomáha identifikovať „čierne“ pokladnice.

Od 1. januára 2014 majú platitelia dane povinnosť elektronicky zasielať mesačný výkaz o tuzemských dodávkach tovarov a služieb. Zavedenie **kontrolného výkazu** o konkrétnych obchodných transakciách platiteľa dane má pomôcť účinnému potláčaniu daňových podvodných aktivít. Vybrané údaje z kontrolného výkazu bude možné konfrontovať s údajmi, ktoré platiteľ dane uviedol v daňovom priznaní. Analytický softvér FS SR umožní v reálnom čase vyhodnotiť údaje uvádzané vo výkazoch a spárovanie DPH na vstupe a výstupe na základe identifikačných čísel DPH, ale najmä opodstatnenosť DPH na vstupe. Vytvorí sa tým efektívna možnosť krížovej kontroly týchto údajov s údajmi jednotlivých obchodných partnerov a identifikácie podvodov na DPH aj v komplikovaných reťazcoch firiem, čo bude smerovať k posilneniu príjmov štátneho rozpočtu.

Zároveň sa plánuje rozšírenie prenosu daňovej povinnosti na príjemcu plnenia (tzv. **reverse charge**) na rizikové komodity, a tým obmedzenie karuselových obchodov s nimi. Okrem toho sa zriadia špecializované senáty na krajských súdoch so zameraním na daňovú oblasť.

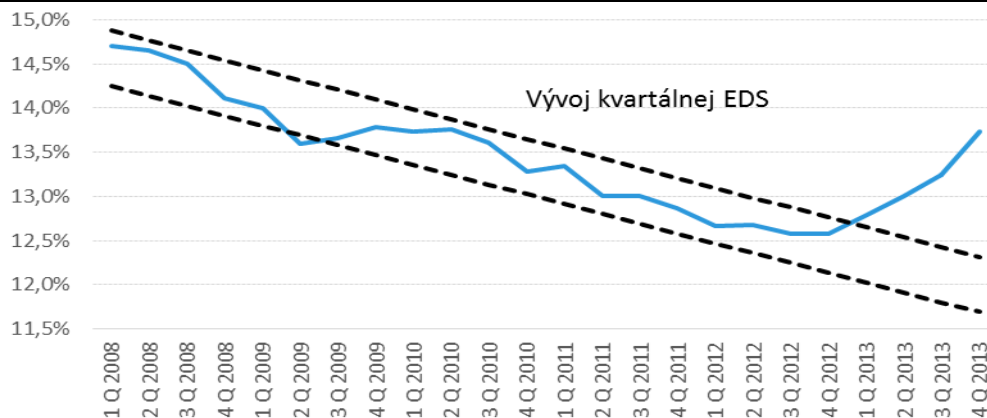
Ďalšími zavedenými opatreniami sú povinnosti správcu vkladu vložiť peňažné vklady spoločníkov pri zakladaní spoločnosti s ručením obmedzeným na účet v banke a úprava výmazov spoločností „ex off“. Pripravila sa analýza zavedenia inštitútu finančného vyšetrovania, ako nástroja pre zefektívnenie zisťovania majetkových pomerov páchatelov najmä vo vzťahu k daňovým trestným činom.

Novým opatrením je aj zavedenie daňovej licencie, ktorá bude diferencovaná podľa typu firiem. Opatrenie je zamerané na riešenie vyhýbania sa plateniu dane z príjmu právnických osôb.

Opatrenia na zlepšenie výberu daní sa prejavujú vo výsledkoch. Po niekoľkých rokoch poklesu sa podarilo zvrátiť negatívny trend efektívnosti výberu DPH meranej prostredníctvom efektívnej daňovej sadzby. Tá zaznamenala od štvrtého štvrťroku 2012 rast už v štyroch po sebe nasledujúcich štvrťrokoch a v súčasnosti je približne na úrovni roku 2010. Podľa aktuálneho odhadu samotné zlepšenie úspešnosti výberu medzi rokmi 2012 a 2013 zvýšilo výber DPH o 289 mil. eur (0,4% HDP).

Graf 5: Úspešnosť výberu DPH (EDS) sa zlepšovala aj v druhej polovici 2013

Zdroj: IFP

3. Služby zamestnanosti a dlhodobá nezamestnanosť

Prijat' opatrenia s cieľom zlepšiť schopnosť verejných služieb zamestnanosti poskytovať uchádzačom o zamestnanie individualizované služby a posilniť prepojenie medzi aktívnymi opatreniami a sociálnou pomocou. Účinným spôsobom riešiť dlhodobú nezamestnanosť prostredníctvom aktívnych opatrení a individualizovanej odbornej prípravy. Zvýšiť motiváciu žien zamestnať sa, a to zlepšovaním poskytovania zariadení starostlivosti o deti, najmä pre deti do veku troch rokov. Znížiť daňovo-odvodové zaťaženie pre pracovníkov s nízkymi príjmami a upraviť systém dávok.

Reforma APTP zrušila duplicitné a neúčinné programy. Pre ďalších sedem nástrojov sa zaviedlo ich fakultatívne poskytovanie. Kvôli zmene obligatórnych príspevkov APTP na fakultatívne sa zaviedol nový proces ich schvaľovania. Zároveň sa prijali zásady použitia finančných prostriedkov na uplatňovanie aktívnych opatrení na trhu práce, na ktoré nie je právny nárok. Uvoľnená administratívna kapacita sa využije na individualizáciu odborných a poradenských služieb pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie (mladí ľudia, dlhodobo nezamestnaní, atď.). Zlepší sa hodnotenie efektívnosti a účinnosti nástrojov APTP. V prvej fáze zlepšovania služieb úradov práce bol spustený Internetový sprievodca trhom práce, ktorý by mal uľahčiť výber vhodného zamestnania uchádzačom o zamestnanie aj zamestnávateľom. Doteraz sa implementovalo celkovo 153 programov s cieľom zvýšiť manažérske a komunikačné zručnosti pracovníkov vo verejnej správe. Dôraz sa kládol na zamestnancov na klientskych pracoviskách.

V rámci zákona o službách zamestnanosti sa zaviedlo **poskytovanie tzv. odvodového úveru** na podporu udržania zamestnanosti v malých alebo stredných podnikoch. Odvodový úver je produktom Slovenskej záručnej a rozvojovej banky a poskytuje sa formou záruky za úver a/alebo formou bonifikácie úroku. Cieľom je pomoc podnikom, ktoré vzhľadom na svoj rizikový profil a prípadné záväzky voči Sociálnej poisťovni a zdravotným poisťovniám majú problém získať úver, resp. úver s prijateľnými podmienkami pre možnosť ďalšieho rozvoja.

Novelou zákona o sociálnom poistení bolánovembra 2013 zavedená **odvodová úľava** zamestnancom, ktorí boli predtým dlhodobo nezamestnaní, na obdobie jedného roka. Prijatí zamestnanci musia byť predtým evidovaní

v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej 12 mesiacov a ich príjem nesmie presiahnuť 67% priemernej mzdy pred dvoch rokov. Opatrenie má zlepšiť pracovné návyky a zručnosti dlhodobo nezamestnaných a zvýšiť ich zamestnanosť. Ku koncu februára 2014 bolo evidovaných takmer 1 900 takýchto zamestnancov.

V rámci druhej fázy **úpravy systému dávok** bol prijatý nový zákon o pomoci v hmotnej núdzi, ktorý sprísňuje nárok na poberanie aktivačného príspevku zvýšením minimálneho počtu odpracovaných hodín v rozsahu najmenej 64 hodín mesačne. Zároveň nový zákon podmieňuje aj samotný nárok na dávku v hmotnej núdzi plnoletého práceschopného člena domácnosti odpracovaním 32 hodín mesačne za predpokladu, že mu bude takáto činnosť ponúknutá. Ako súčasť tretej fázy úpravy systému dávok boli upravené podmienky poskytovania dávok na podporu rodín s deťmi v prípade neplnenia ich účelu.

Kapacity predškolských zariadení, a to aj prispôbovaním existujúcich priestorov základných škôl, sa posilňujú za účelom zvyšovania zamestnanosti žien ako aj zlepšovania inklúzie marginalizovaných komunit. Oproti školskému roku 2012/2013 sa zvýšil počet tried materských škôl zo 7 395 na 7 525, počet materských škôl vzrástol o 9 a do materských škôl bolo prijatých o 3 548 viac detí. Budú sa realizovať aj opatrenia na podporu dopytu marginalizovaných skupín po predškolskom vzdelávaní.

Uľahčenie prístupu dospelých k nadobudnutiu novej kvalifikácie na základe predošlej praxe alebo absolvovania vzdelávacích programov ďalšieho vzdelávania by mala priniesť **novela zákona o celoživotnom vzdelávaní** z roku 2012, a to rozširovaním okruhu inštitúcií oprávnených na overovanie spôsobilosti a uvoľňovaním pravidiel pre uznanie kvalifikácie. Priebežne sa aktualizujú obsahy vzdelávacích programov, materiálne a personálne zabezpečenie kurzov, pričom zapojení sú aj zamestnávateľia.

4. Nezamestnanosť mladých a prepájanie vzdelávania s praxou

Zintenzívniť úsilie riešiť vysokú nezamestnanosť mládeže, napríklad prostredníctvom záruky pre mladých. Prijat' opatrenia s cieľom prilákať mladých ľudí k učiteľskej profesii a zlepšiť výsledky vzdelávania. V odbornom vzdelávaní a príprave posilniť poskytovanie praktickej výučby priamo v podnikoch. Vo vysokoškolskom vzdelávaní vytvoriť bakalárske programy viac orientované na pracovné miesta. Podporiť účinné odovzdávanie znalostí podporou spolupráce medzi vysokými školami, výskumnou komunitou a podnikateľským sektorom. Zintenzívniť úsilie o zlepšenie prístupu k vysoko kvalitnému a inkluzívnemu predškolskému a školskému vzdelávaniu marginalizovaných komunit vrátane Rómov.

Z prostriedkov ESF sa naďalej podporujú projekty na **vytvorenie nových pracovných miest pre uchádzačov o zamestnanie do 29 rokov** formou príspevku pre zamestnávateľa na úhradu časti mzdových nákladov. Po vyhodnotení doterajšieho poskytovania sa časť finančných prostriedkov presunula z podpory zamestnávania vo verejnom sektore do podpory pracovných miest zamestnávateľov v súkromnom sektore. Podpora vytvárania pracovných miest pre mladých ľudí do 29 rokov sa financuje aj prostredníctvom štrukturálnych fondov v rámci operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast.

Národný plán implementácie **Záruky pre mladých ľudí v Slovenskej republike**, ktorý bol prerokovaný vládou SR vo februári 2014, obsahuje legislatívne reformy a projektové iniciatívy pre roky 2014-2020 s cieľom včasnej intervencie, aktivácie a integrácie mladých ľudí na trhu práce.

Novela zákona o odborných školách upravuje podmienky prijatia žiakov na gymnáziá a na programy úplného stredného odborného vzdelávania. O počte prvých tried rozhoduje samosprávny kraj vychádzajúc z analýz a prognóz trhu práce, ktorých príprava prešla z gescie profesijných a stavovských organizácií na Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (UPSVR) a úrady práce. **Novela zákona o vysokých školách** zlepšuje vnútorný systém zabezpečovania kvality vzdelávania predĺžovaním externého štúdia, sprísňuje pravidlá pre nadobúdanie titulov pre vysokoškolských učiteľov a posilňuje motivácie vysokých škôl spolupracovať s kvalitnými vysokými školami v zahraničí.

Mzdy pedagogických a odborných zamestnancov **v regionálnom školstve** sa zvýšili v roku 2013 o 5%. S približne rovnakým rastom sa počíta aj v roku 2014, a to aj pre pedagógov vo vysokom školstve. V školstve by mal nárast miezd motivovať k lepším výkonom a pritiahnúť kvalitnejších učiteľov. K zvýšeniu kvality vzdelávania na základných a stredných školách by mali prispieť nové trestovania kvality škôl. Testovanie sa rozšírilo na prvý stupeň ZŠ a do Testovania 9 sa zapojili aj žiaci osemročných gymnázií. Výsledné indikátory budú použité na úpravu existujúcej legislatívy a porovnávanie kvality škôl na národnej úrovni.

Bola vykonaná analýza potrieb trhu práce a na jej základe prebieha príprava zoznamu nadbytočných odborov a odborov najviac žiadaných trhom práce. Zoznam bude premietnutý do zmien v normatívnom financovaní odborného regionálneho školstva, ktoré sa predpokladajú od roku 2015.

Vláda pripravila schému **inovačných voucherov**, ktorými finančne podporilo spoluprácu podnikateľského sektora a vedecko-výskumných pracovníkov. Prostredníctvom schémy sa realizuje 20 projektov, na ktoré ministerstvo hospodárstva uvoľnilo 70 tis. eur.

V rámci **inklúzie marginalizovaných komunit** pokračujú opatrenia integrácie žiakov do predškolského a základného vzdelávania a projekt vzdelávania pedagógov pre prácu s marginalizovanými skupinami. Do celodenného výchovného systému sa úspešne zapojilo viac ako 20 tisíc žiakov. Pripravuje sa verejné obstarávanie na nákup učebníc v rómskom jazyku a priebežne sa pripravujú učebnice pre slabozrakých a nevidiacich žiakov.

5. Fungovanie trhu s energiami

Zintenzívniť úsilie o dosiahnutie lepšieho fungovania trhu s energiou; najmä zlepšiť transparentnosť mechanizmu stanovovania taríf a zvýšiť schopnosť regulačného orgánu zdôvodňovať svoje rozhodnutia. Posilniť vzájomné prepojenia so susednými krajinami. Zlepšiť energetickú účinnosť najmä v odvetví stavebníctva a v priemysle.

Transparentnosť v rozhodovacích procesoch bola zvýšená **implementáciou tretieho energetického balíčka** do zákona o energetike a o regulácii v sieťových odvetviach. Úradu pre reguláciu sieťových odvetví bol rozšírený rozsah kompetencií. Oba zákony prispievajú k lepšiemu fungovaniu trhu s energiou, vrátane ďalšieho rozvoja konkurenčného prostredia.

Úspešné spustenie projektu **spoločného denného trhu s elektrinou** (market coupling) Českej republiky, a Maďarskej republiky sa výrazne zlepšila likvidita aj ceny pre účastníkov. V súčasnosti sa pripravuje prepojenie denného trhu s Rumunskom. Realizovateľnosť plynovodného prepojenia s Poľskom, ktoré je súčasťou konceptu severojužného koridoru a bolo podporené aj EK, sa v súčasnosti vyhodnocuje.

Implementácia tretieho energetického balíčka umožnila jednoduchšiu zmenu odberateľa elektriny, skrátila lehoty pri zmene na maximálne 21 dní ako aj zabezpečila lepšiu ochranu spotrebiteľov. Prejavom postupnej liberalizácie je aj rast odberateľov elektriny a plynu, ktorí zmenili dodávateľa.

Systém povinných **energetických auditov** výrazne prispel k zníženiu energetickej náročnosti hospodárstva. Podporou energetických auditov pre malé a stredné podniky a podporu realizácie úsporných opatrení sa prispieje k zníženiu energetickej náročnosti v podnikoch a zvýšeniu ich konkurencieschopnosti.

Od júna 2013 Štátny fond rozvoja bývania v rámci projektu **JESSICA** ponúka zvýhodnené úvery s nulovou úrokovou mierou a 15-ročnou dobou splácania pre obnovu bytových aj nebytových budov v mestských oblastiach. V roku 2013 sa na tento účel vyčlenilo 11,5 mil. eur. Po splnení minimálnych tepelno-technických požiadaviek na kvalitu obnovy je možné financovať až 80% celkových nákladov.

6. Zlepšenie fungovania verejnej správy

Zmeniť zákon o verejnej službe s cieľom posilniť nezávislosť verejnej služby. Zlepšiť vo verejnej správe riadenie ľudských zdrojov. Zintenzívniť úsilie o posilnenie analytických kapacít kľúčových ministerstiev, a to aj s cieľom zlepšiť využívanie fondov EÚ. Realizovať opatrenia na zlepšenie efektívnosti justičného systému. Podporiť postupy alternatívneho riešenia sporov a zasadiť sa o ich častejšie využívanie.

Program ESO (efektívna, spoľahlivá a otvorená štátna správa) bol schválený vládou SR v apríli 2012. Jeho realizáciou sa má zjednodušiť poskytovanie služieb zabezpečených štátom občanom. Štátna správa má byť z pohľadu občana a podnikateľských subjektov jednoduchá, prehľadná a dostupná, má fungovať udržateľne, transparentne a s efektívne vynakladanými finančnými prostriedkami. Piliermi pre dosiahnutie tohto cieľa sú:

- integrácia úradov miestnej štátnej správy,
- kontaktné administratívne miesta občanov.
- racionalizácia štruktúry a infraštruktúry organizácií štátu,

V prvej etape integrácie miestnej štátnej správy boli od 1. januára 2013 začlenené krajské školské úrady, krajské stavebné úrady a územná vojenská správa do obvodných úradov v sídlach krajov. Od 1.10.2013 následne došlo k integrácii časti tzv. špecializovanej miestnej štátnej správy do obvodných úradov. Doteraz ide o obvodné úrady životného prostredia, obvodné úrady cestnej dopravy a pozemných komunikácií, obvodné lesné úrady, obvodné pozemkové úrady a správy katastra.

V druhej etape (zrušenie a integrácia úradov špecializovanej miestnej štátnej správy) sa z pôvodných obvodných úradov vytvorilo 72 okresných úradov. Agendu zlúčených okresných úradov tvorí agenda pôvodných obvodných úradov (miestna štátna správa, živnosti, matriky, občianstvo, priestupky, atď.), ako aj začlenených špecializovaných úradov štátnej správy.

V tretej etape do marca 2014 vzniklo 9 klientskych centier (KC), ktoré budú zabezpečovať kontakt občanov s integrovanou miestnou štátnou správou. Vláda zmapovala procesy vykonávané miestnou štátnou správou, na základe ktorých sa vytvoril katalóg služieb poskytovaných v front-office pracoviskách okresných úradov (KC). Klientske centrá umožňujú vybavenie agend živnostenského podnikania, cestnej dopravy, evidencie vozidiel, evidencie dokladov, životného prostredia, všeobecnej vnútornej správy, katastrálnej (Snina, Svidník, Topoľčany, Nitra) pozemkovej a lesnej. V KC taktiež pribudla pokladňa kde si občan môže zaplatiť správne poplatky. Keďže veľká časť činností miestnej štátnej správy musí byť vykonávaná v mieste úradu (napríklad činnosť katastra vyžaduje prístup k archívu máp), rozsah poskytovaných služieb závisí predovšetkým od priestorových možností v krajoch a okresoch.

Spájanie úradov miestnej štátnej správy prinieslo aj úsporu pre rozpočet verejnej správy. Klesli predovšetkým výdavky na prevádzku a správu budov a náklady verejného obstarávania. V sídlach krajov vzniklo 8 centier podpory, do ktorých bola centralizovaná administratívna podpora okresných úradov ako je účtovníctvo či personalistika. Momentálne prebieha zber údajov o činnostiach úradov a výkonoch zamestnancov. Ich analýza umožní posilniť niektoré poddimenzované služby (napríklad kontrola), odstrániť úzke miesta a v konečnom dôsledku aj redizajn procesov miestnej štátnej správy.

Dôležitou úlohou súčasného obdobia bolo vytvorenie legislatívneho rámca a zadefinovanie podmienok pre všeobecný **elektronický prístup k základným verejným službám** s navzájom prepojenými registrami verejnej správy a umožnenie úplnej elektronickej výmeny údajov medzi občanmi, verejným a súkromným sektorom. S účinnosťou od 1. novembra 2013 bol prijatý zákon o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci (zákon o e-Governmente), čo umožní realizáciu elektronických služieb verejnej moci jednotným spôsobom.

2.2 Ďalšie realizované opatrenia

Podnikateľské prostredie

Opatrenia na **zlepšenie podnikateľského prostredia** boli zamerané na minimalizáciu bariér pri vstupe do podnikania najmä skrátením lehoty registrového súdu na zápis spoločnosti do obchodného registra z piatich dní na dva dni a lehotu pri vydaní živnosti z piatich dní na tri dni. Z prijatých 94 opatrení bolo ku koncu roku 2013 splnených 64, priebežne sa plní 15 opatrení a 4 sú nesplnené.

Veľká časť podpory malého podnikania je realizovaná **zlepšením prístupu k financovaniu**. Úvery boli doteraz poskytované najmä cez SZRB, zatiaľ čo rizikový kapitál z verejných zdrojov zastrešovali produkty spoločnosti Fond fondov, s.r.o. K týmto zdrojom sa od roku 2011 pridali holdingový fond JEREMIE s kapitalizáciou 100 mil. eur z OP KaHR, OPVaV a OP BK. Po podpise záručných zmlúv SZRF a EIF s tromi komerčnými bankami ako finančnými sprostredkovateľmi koncom marca 2013 začali tieto banky z fondu poskytovať zvýhodnené úvery pre malých a stredných podnikateľov na prelome júna a júla 2013. Ku koncu roka 2013 tak boli zazmluvnené úvery v celkovej výške viac než 8 mil. eur. V druhej polovici novembra 2013 bol nástroj portfóliovej záruky prvej straty rozšírený o štvrtého finančného sprostredkovateľa.

V priebehu roka 2013 boli tiež ukončené zmluvné rokovania s manažérom fondov rizikového kapitálu JEREMIE a začatý proces registrácie fondov, čo vyústilo do spustenia tohto nástroja vo februári 2014. Rovnako bol po podpise zmluvy s komerčnou bankou vo februári 2014 spustený nástroj portfóliového úveru zdieľaného rizika, z ktorého budú poskytované zvýhodnené úvery pre malých a stredných podnikateľov. Doteraz tak boli spustené všetky tri nástroje v rámci iniciatívy JEREMIE, ktoré však ešte môžu byť rozšírené prostredníctvom ďalších finančných sprostredkovateľov.

Zdravie

Doplnením parametra chorobnosti prostredníctvom zaraďovania poistencov do farmaceuticko-nákladových skupín (**PCG**) bol rozšírený systém kompenzácie rizika vo verejnom zdravotnom poistení. Od druhej polovice roku 2012 tak príjmy poisťovní spravodlivejšie nasledujú reálne náklady na liečbu ich poistencov.

Pokračuje napĺňanie zámeru **zatraktívniť všeobecné lekárstvo**, aby sa dosiahlo postupné omladzovanie obvodných ambulancií. Ministerstvo zdravotníctva legislatívne zadefinovalo novú formu prípravy všeobecných lekárov už počas vysokoškolského štúdia a od prvého štvrťroku 2014 plánuje podporiť dopyt po všeobecnom lekárstve rozšírením kompetencií napríklad v oblasti predoperačných vyšetrení.

Mierne sa spomalilo **zadlžovanie štátnych nemocníc** vďaka postupným racionalizačným krokom a lepšiemu ohodnoteniu produkcie. Rovnako sa znížila prevádzková strata štátnych nemocníc.

Telekomunikácie

Pre zvýšenie konkurencieschopnosti krajiny je dôležité rozvíjať aj oblasť elektronických komunikácií, predovšetkým širokopásmový prístup k internetu. Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb SR (predtým Telekomunikačný úrad), ako nezávislý regulátor a cenový orgán pre elektronickú komunikáciu uskutočnil v roku 2013 elektronickú aukciu na pridelenie frekvencií v pásmach 800 MHz, 1800 MHz a 2,6 GHz. Aukcie sa zúčastnili štyria účastníci, vydražené boli všetky ponúkané frekvenčné bloky. Potrebné povolenia vydal úrad v decembri 2013. Pridelenie frekvencií znamená okrem pozitívneho vplyvu na štátny rozpočet (príjem 164 mil. eur z tzv. digitálnej dividendy), aj nového hráča na telekomunikačnom trhu a teda posilnenie konkurencie v sektore.

3 Makroekonomický rámec a strednodobá prognóza

Makroekonomickú a fiškálnu stabilitu považuje vláda SR za základný predpoklad zdravého vývoja ekonomiky a rastu kvality života. Nasledujúca kapitola obsahuje základný makroekonomický rámec, ktorý je nevyhnutný pre zabezpečenie zdravého vývoja hospodárstva SR.

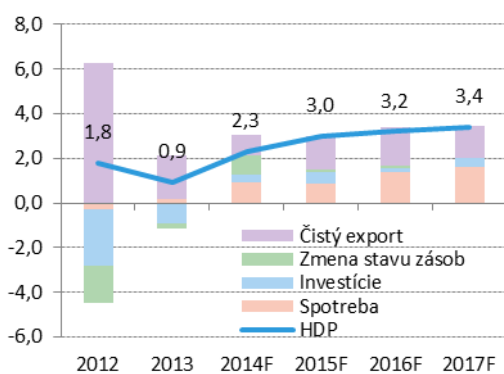
Pomalý rast ekonomiky v roku 2013

Rast slovenskej ekonomiky sa v minulom roku spomalil z 1,8% z 0,9%, predovšetkým v dôsledku nepriaznivej hospodárskej situácii v eurozóne. Domáci dopyt sa výrazne prepadol, rástla len spotreba verejnej správy. Spotreba domácností a investície v roku 2013 tiež významne klesli. Hlavným zdrojom rastu tak bol čistý export. Aj keď rast exportu spomalil, stále prevyšoval pomalý rast importov, ktoré rástol len mierne vzhľadom na utlmený domáci dopyt. Slovensko tak od roku 1993 zaznamenalo najvyšší obchodný prebytok v histórii.

Zamestnanosť bola v uplynulých rokoch na stabilnej úrovni 65%, zatiaľ čo miera nezamestnanosti (podľa metodiky VZPS) dosiahla v roku 2013 14,2% a v porovnaní s krajinami EÚ zostala nadpriemerná. Naďalej pretrvávajú problém dlhodobej nezamestnanosti, keď približne dvaja z troch nezamestnaných sú bez práce viac ako jeden rok. Nominálne mzdy stúpli o 2,4%, rovnako ako v predchádzajúcom roku. Vzhľadom na pomalý rast cien sa zvýšili aj reálne mzdy o 1%. Išlo o prvé zvýšenie rastu reálnych miezd od roku 2010.

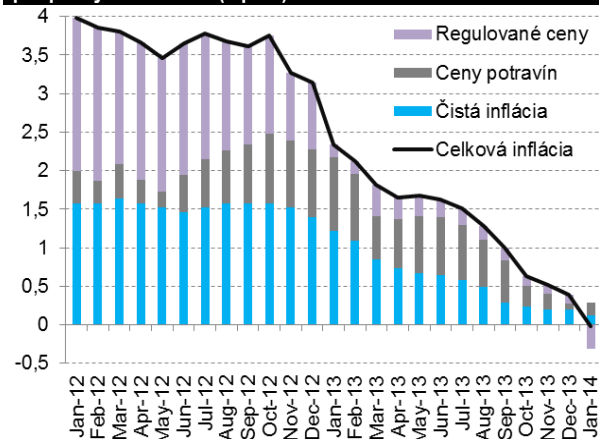
V roku 2013 došlo k výraznému spomaleniu rastu cien. Inflácia na Slovensku dosiahla 1,5% (HICP) a bola nižšia aj v porovnaní s priemerom krajín eurozóny. Pomalší rast cien bol vyvolaný súhrou domácich a zahraničných faktorov. Stabilizácia cien energetických komodít na svetových trhoch sa premietla do nízkeho rastu regulovaných cien. Nadpriemerná domáca a zahraničná úroda postupne skrotila dynamicky rastúce ceny potravín. Medziročne rasty cien potravín preto počas minulého roka kontinuálne klesali. Medzi domáce faktory pôsobiace na spomalenie inflácie patrí najmä pretrvávajúci slabý domáci dopyt a nízka úroveň spotrebiteľskej dôvery. Tieto faktory okliešťujú potenciálny prenos dopytových faktorov do rastu domácich cien. Slabé dopytové tlaky sa prejavili na dynamike čistej inflácie, ktorá medziročne poklesla o 1,5 p.b.

Graf 6: Príspevky k rastu HDP na Slovensku, 2010 - 2016

Zdroj: Eurostat

Graf 7: Štruktúra spotrebiteľskej inflácie – medziročné príspevky zložiek CPI (v p. b.)

Zdroj: Eurostat

Postupné oživenie slovenskej ekonomiky v nasledujúcich rokoch⁴

Ekonomika Slovenska v tomto roku postupne zrýchli, predovšetkým vďaka oživeniu ekonomického rastu u našich obchodných partnerov. Zároveň by malo prísť k oživeniu domáceho dopytu. Spotreba domácností kvôli nízkemu rastu cien a oživeniu na trhu práce vzrastie. Investície, ktoré v predchádzajúcich rokoch znižovali rast, by mali opäť začať rásť, a to predovšetkým pre výstavbu diaľnic a vďaka plánovaným projektom v automobilovom priemysle. Spotreba vlády bude k rastu HDP naďalej prispievať pozitívne. V nasledujúcich rokoch by sa mal rast HDP postupne zrýchliť až k 3,4% v roku 2017.

Rýchlejší rast ekonomiky by sa mal prejavovať v raste nových pracovných miest. Predpokladáme, že zamestnanosť v roku 2014 vzrastie o 0,3%. Rast zamestnanosti sa bude postupne zrýchľovať, až v roku 2017 dosiahne predkrízové úrovne. Rast nominálnych miezd bude v roku 2014 približne na úrovni roku 2013 najmä pre očakávaný nízky rast cien. V ďalších rokoch by sa mal postupne čoraz viac prejavovať rast produktivity práce a reálna mzda by sa mala zvyšovať rýchlejším tempom.

Ceny v tomto roku porastú ešte pomalšie než v minulom roku. Očakávaný medziročný rast spotrebiteľských cien je na úrovni 0,8%. Spoločný efekt domácich a zahraničných faktorov, ktorý znižoval tempo inflácie v minulom roku, bude pôsobiť aj v aktuálnom roku. Výhľad na nasledujúce obdobie 2015-2017 hovorí, že dynamika inflácie by sa mala postupne zrýchliť k úrovni okolo 2%.

3.1 Makroekonomický vplyv štrukturálnych reforiem

Hodnotenie dopadov pripravovaných reforiem je dôležitou súčasťou analýzy pri rozhodovaní o krokoch hospodárskej politiky. Kvalitné odhady reforiem, či už z mikro- alebo makroekonomického pohľadu, výrazným spôsobom napomáhajú dobrému rozhodovaniu a presadzovaniu dobrých politik. Súčasťou každej legislatívnej aj nelegislatívnej normy obsahujúcej uznesenie vlády je doložka vybraných vplyvov, ktorá hodnotí dopad prijímaného zákona na rozpočet verejnej správy, podnikateľské prostredie, životné prostredie, informatizáciu spoločnosti a sociálne vplyvy.

Ďalším príspevkom pre skvalitnenie diskusie o hospodárskej politike je modelovanie opatrení s dopadom na rast a zamestnanosť. Existuje viacero prístupov, ako takúto analýzu vykonať. V rámci prípravy NPR sme použili makroekonomický DSGE model Európskej komisie QUEST III. Makroekonomické vplyvy sme simulovali na štyroch vybraných opatreniach. Ich zoznam, ako aj kanál ich kauzálneho vplyvu, cez ktoré vstupujú do modelu, zobrazuje tabuľka nižšie. Každá reforma je simulovaná vo viacerých scenároch podľa intenzity jej vplyvov v ekonomike. Podrobnejšie vysvetlenie simulácií jednotlivých reforiem, ich predpokladov ako aj výsledky sú uvedené v Prílohe 3.

Tab. 2: Štrukturálne opatrenia a ich vplyv v modeli QUEST III

Opatrenie obsiahnuté v NPR	Oblasť	Popis premennej, v ktorej sme modelovali pozitívny
Vzdelávanie detí zo sociálne znevýhodneného prostredia a MRK	Regionálne školstvo	Zníženie podielu nízkokvalifikovanej populácie v prospech strednequalifikovanej
Zníženie bariér pre vstup nových subjektov na trh	Domáci trh	Zníženie vstupných nákladov
Zvýšenie konkurencie (trh finálnych produktov)	Domáci trh	Zníženie marže na trhu koncových produktov

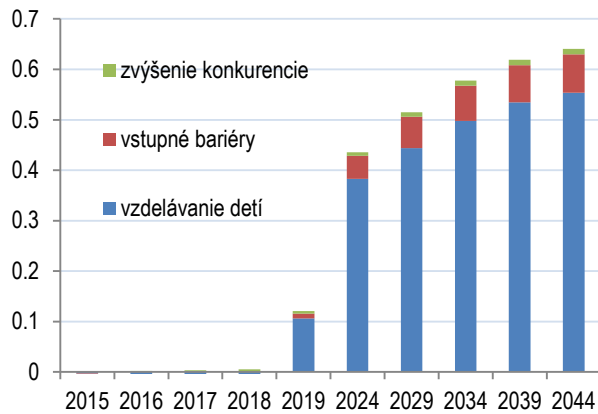
Z výsledkov vyplýva, že všetky simulované reformy majú pozitívny vplyv na HDP, najmä v dlhodobom horizonte. Najvýraznejší vplyv na HDP a zamestnanosť predpokladáme pri vzdelávaní detí, ktorého príspevok sa

⁴ Posledná oficiálna prognóza MF SR z februára 2014, ktorá je použitá pri návrhu východísk rozpočtu na roky 2014 – 2016.

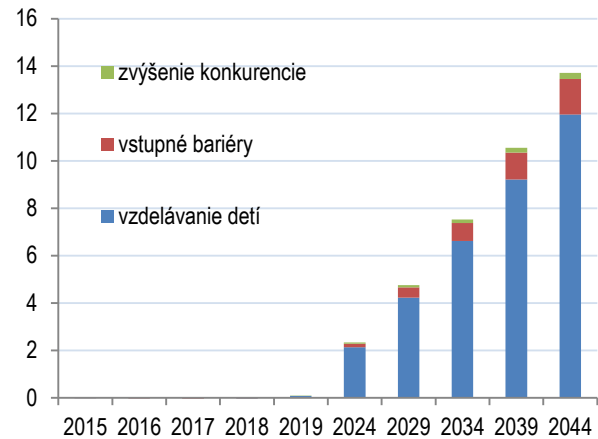
v dlhodobom horizonte výraznejšie zväčšuje. V menšej miere, ale taktiež s pozitívnym príspevkom, vplýva na rast znižovanie bariér pre nové podniky a zvyšovanie konkurencie hlavne v energetickom priemysle. Na zamestnanosť pozitívne vplýva predovšetkým školská reforma, ale aj zvyšovanie konkurencie, či znižovanie administratívnych bariér. Ambíciou Inštitútu finančnej politiky Ministerstva financií SR je naďalej tieto odhady zlepšovať a rozširovať na čo najväčšie množstvo plánovaných reforiem.

Graf 8: Ročné príspevky jednotlivých reforiem k HDP (stredný variant scenárov)

Zdroj: Simulácie z Quest III

Graf 9: Kumulatívne príspevky jednotlivých reforiem k HDP (stredný variant scenárov)

Zdroj: Simulácie z Quest III

4 Plánované opatrenia v štrukturálnych témach

Táto kapitola popisuje opatrenia, ktoré sa vláda zaväzuje plniť v nasledujúcom období. Opatrenia sa týkajú oblastí Fiškálna politika a verejné financie⁵, Vzdelávanie, veda a inovácie, Zamestnanosť a sociálna inklúzia, Podnikateľské prostredie, Dopravná infraštruktúra a telekomunikácie, Modernizácia verejnej správy, Transparentné prostredie a vymožitelnosť práva, Zdravie a Environmentálna udržateľnosť a energetika. Nasledujúca tabuľka zhrňa najdôležitejšie z plánovaných opatrení, ktoré reagujú na jednotlivé špecifické odporúčania Rady. Úplný zoznam opatrení v Akčnom pláne NPR obsahuje referenciu na špecifické odporúčania pri všetkých opatreniach.

Tab. 3: Najdôležitejšie opatrenia podľa CSR		
Odporúčanie	Oblasť	Plánované opatrenie
CSR1	Efektívnosť verejných výdavkov	Transformácia a zlučovanie podriadených organizácií kapitol štátneho rozpočtu v rámci ESO
		Zlepšenie finančného riadenia a hospodárenia poskytovateľov zdravotnej starostlivosti
		Vyrovnané hospodárenie fakultných a univerzitných nemocníc
		Implementácia prvej fázy e-health eSO1
		Výdavkové priority - zvýšenie miezd učiteľom, zamestnancom úradov práce, kapacít materských škôl
		Výstavba diaľnic
CSR2	Boj proti daňovým podvodom a analytické kapacity	Tretia etapa akčného plánu formou opatrení na zlepšenie výberu daní: najmä centralizácia informácií z mýtného systému, registra motorových vozidiel a obyvateľstva, prístup k informáciám o účtoch prešetrovaných osôb a firiem. Zavedenie insolvenčného registra, registra diskvalifikovaných osôb a ratingu daňových subjektov. Okrem toho sa zriadi špecializované senáty na krajských súdoch so zameraním na daňovú oblasť.
		Posilnenie analytických kapacít a vybudovanie analytickej jednotky na Finančnej správe SR
		Zverejňovanie platenia DPPO
CSR3	Služby zamestnanosti	Prioritizovanie poradenských a individualizovaných verejných služieb zamestnanosti vrátane zvýšenia ich administratívnych kapacít s cieľom zlepšenia prístupu k zamestnaniu pre dlhodobo nezamestnané osoby, pracovníkov s nízkou kvalifikáciou, starších ľudí a žien
		Poskytovanie kariérneho poradenstva pre dospelých na zlepšenie uplatniteľnosti na trhu práce
		Centralizácia databázy uchádzačov o zamestnanie a poberateľov sociálnych dávok, kompletizácia a prepojenie s relevantnými inštitúciami
		Analýza čistej účinnosti a efektívnosti výdavkov jednotlivých opatrení aktívnej politiky trhu práce
	Dlhodobá nezamestnanosť	Posilnenie finančných motivácií zamestnať sa - súbeh dávky v hmotnej núdzi a mzdy.
Predškolské zariadenia	Budovanie nových zariadení služieb starostlivosti o dieťa	
	Rozšírenie kapacít materských škôl, rozšírenie existujúcich foriem výchovy a vzdelávania o prípravné triedy materskej školy a zvýšenie časovej dotácie pre predškolské vzdelávanie.	
CSR4	Nezamestnanosť mladých	Prijatie systému záruk pre mladých ľudí do 25 rokov.
		Identifikácia sektorovej potreby zručností na trhu práce a dopytu po kvalifikovanej pracovnej sile prostredníctvom Národnej sústavy povolání (NSP)
	Odborné vzdelávanie a postavenie učiteľov	Zvyšovanie miezd učiteľov.
		Lepšie zapojenie zamestnávateľov a zamestnávateľských zväzov do systému odborného vzdelávania a prípravy, podpora odbornej praxe žiakov vykonávanej priamo v podnikoch a zmeny v normatívnom financovaní odborného regionálneho školstva s cieľom posilniť kvalitu

⁵ Konsolidačné opatrenia budú doplnené do NPR po finalizácii Programu stability v najbližších dňoch.

		odborného vzdelávania.
	Marginalizované komunity	Zvyšovanie počtu asistentov učiteľov Vydávanie učebníc a učebných textov v slovenskom a v rómskom jazyku
	Výskum a vývoj	Opatrenia z Akčného plánu stratégie RIS3
CSR5	Transparentnosť regulácie sieťových odvetví	Vypracovanie cestovnej mapy lepšej regulácie vrátane analýzy deregulácie
		Zverejňovanie analýzy ku všetkým zásadnejším zmenám politik reguláčného obdobia
		Vybudovanie dátového centra na webovom sídle URSO
	Prepájanie sústav	Slovensko maďarské a slovensko poľské plynárenské prepojenie
		Prepojenie električných sústav s Maďarskom
Energetická efektívnosť v podnikoch	Podpora energetických auditov pre malé firmy	
	Implementácia smernice o energetickej efektívnosti	
CSR6	Verejná služba	Reforma štátnej služby
		Model prevádzky Integrovaných obslužných miest
		Grantový program pre posilnenie analytických kapacít vo VS
		ESO - Efektívna, spoľahlivá a otvorená štátna správa
	Justícia	Skrátenie dĺžky súdneho konania
		Elektronický súdny spis
		Zavedenie elektronickej Zbierky zákonov SR

4.1 Fiškálna politika a verejné financie

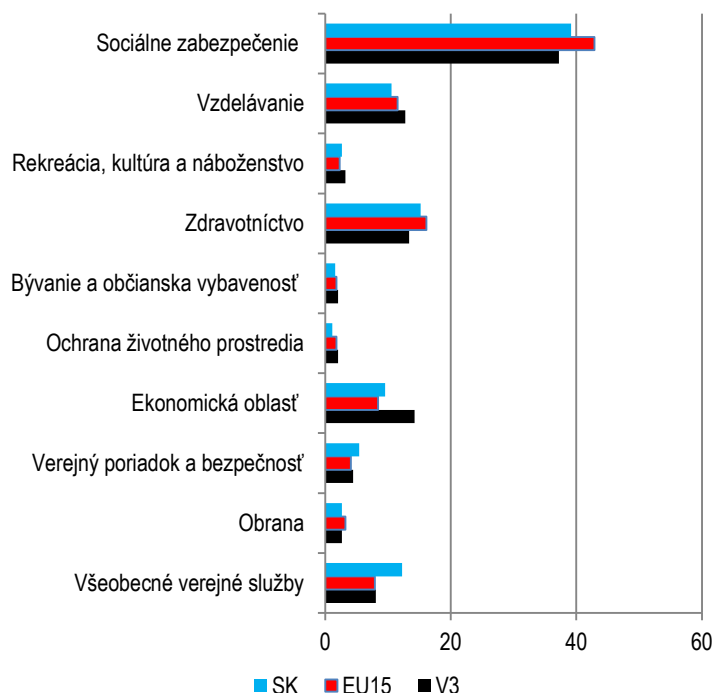
Tab. 4: Výsledkové indikátory pre fiškálnu politiku a verejné financie

		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Cieľ 2020
Ukazovateľ dlhodobej udržateľnosti (GAP) (% HDP)	SK	-	-	-	-	9,5	9,2	6,8	4,3	-	0
	EÚ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Efektívnosť výberu DPH (%)	SK	74,8	69,7	64,1	65,1	57,9	56,7	57,6	53,0	-	72
	EÚ22	71,3	72,7	72,8	71,0	65,8	66,8	67,2	67,2	-	-

V roku 2014 dosiahnu verejné výdavky SR podľa rozpočtu verejnej správy 38% HDP. Priemer v EÚ je pritom viac ako 49% HDP. V porovnaní so západnou Európou dá Slovensko v roku 2014 z verejných výdavkov, podľa metodiky COFOG, relatívne menej peňazí na sociálne zabezpečenie, a to napriek vysokému rastu výdavkov v tejto oblasti, najmä dôchodkov. Vyšší podiel výdavkov ako v EÚ15 bude smerovať aj do ekonomickej oblasti (napr. doprava, investičné stimuly, poľnohospodárstvo) a na verejný poriadok a bezpečnosť (napr. polícia a súdnictvo).

Graf 10: Výdavky verejnej správy (% celkových výdavkov, SK=2014; EÚ15, V3=2012)

Zdroj: MF SR, Eurostat, ŠÚ SR

Efektívnosť verejných výdavkov

Existujú verejné výdavky, ktoré v plnej miere neprispievajú k zlepšovaniu trvalo udržateľného hospodárskeho rastu alebo k napĺňaniu cieľov, na ktoré sú určené. Neefektívne vynaložené prostriedky zvyšujú výdavky štátneho rozpočtu na úkor skutočných priorít, čo je citelné predovšetkým v období prebiehajúcej konsolidácie. Prioritou vlády je zvyšovať výdavky na oblasti, ktoré podporujú dlhodobý ekonomický potenciál krajiny. Odráža to balík verejných výdavkov na oblasti podporujúce hospodársky rast, ktorý v roku 2014 rastie medziročne o 27% (vrátane EÚ zdrojov a spolufinancovania). Výdavky zo štátneho rozpočtu budú navýšené predovšetkým v školstve, výskume a vývoji a rozvoji dopravnej infraštruktúry.

Tab. 5: Výdavky na rastové oblasti

Mil. eur (vrátane EÚ a spolufin.)	2011	2012	2013	2014
Pro-rastové oblasti spolu	3 447	3 632	3 591	4 560
Školstvo	1 776	1 833	1 864	1 916
Výskum a vývoj	318	379	410	495
Cestná a žel. Infraštruktúra	1 353	1 420	1 317	2 149

Zdroj: RVS 2014-2016

Zo zvýšenia prorastových výdavkov v roku 2014 majú prospech viaceré oblasti. Mzdy pedagogickým a odborným zamestnancom v regionálnom školstve sa zvýšia o 5%. Ostatným zamestnancom vo verejnej správe platy narastú o 16 eur mesačne, čo v priemere zodpovedá úrovni asi 2%. Na vysokých školách sa navyše k 16 eurám zvýšia mzdy o 3%. Celkový vplyv zvyšovania miezd voči scenáru nezmenených politík je 124 mil. eur. Mzdy zamestnancom úradov práce poskytujúcich poradenské služby vzrastú v roku 2014 na úroveň priemernej mzdy vo verejnej správe. Nové kapacity materských škôl umožnia umiestniť 95% detí vo veku od štyroch rokov.

Alokácia prostriedkov EÚ predstavuje kľúčový zdroj pre investičné a rastové priority Slovenska: ľudské zdroje, konkurencieschopnosť a inovácie, dopravná infraštruktúra a rozvoj vidieka a regiónov. Rozpočet verejnej správy

na rok 2014 a východiská rozpočtu na roky 2015 – 2017 preto počítajú so zrýchleným čerpaním prostriedkov EÚ z druhého programového obdobia. Politike súdržnosti sa podrobnejšie venuje časť 6 tohto programu.

Konsolidačné opatrenia v roku 2014

Veľká časť úspor na strane výdavkov bude dosiahnutá vďaka plánovaným zmenám v štruktúre a fungovaní organizácií štátu. Ministerstvo vnútra ako gestor reformy ESO vykonalo analýzu vyše 400 príspevkových a rozpočtových organizácií, fondov a špeciálnych organizácií zriadených zákonom. Cieľom hodnotenia bolo identifikovať duplicitné a nevyužívané funkcie. Zlučovaním, zrušením alebo zdieľaním podporných činností, prevádzkových nákladov a materiálneho vybavenia týchto podriadených organizácií je možné dosiahnuť významnú úsporu bez zníženia výkonnosti štátnej správy.

Integrácia sa v rokoch 2012 a 2013 v najväčšej miere dotkla miestnej štátnej správy. V rámci jej reorganizácie sa z pôvodných 50 obvodných úradov 49 stalo okresnými úradmi. Do nich boli od januára 2013 začlenené krajské školské úrady, krajské stavebné úrady a územná vojenská správa do obvodných úradov v sídlach krajov. Od októbra 2013 následne došlo k integrácii okresných úradov životného prostredia, obvodných úradov cestnej dopravy a pozemných komunikácií, obvodných lesných úradov, obvodných pozemkových úradov a správy katastra.

Okrem miestnej štátnej správy sa reorganizácia dotkne v tomto roku 23 podriadených organizácií štátneho rozpočtu. Odhadujeme, že v roku 2014 sa vďaka tomu usporí 5,8 mil. eur, čiže asi 14 percent ich výdavkov. Od roku 2014 sa zlučujú Telekomunikačný úrad a Poštový regulačný úrad do Úradu pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb. Okrem toho sa spojil Úrad pre reguláciu železničnej dopravy, Letecký úrad a Štátna plavebná správa do Dopravného úradu. Centrum pre chemické látky a prípravky bolo začlenené pod rezort hospodárstva a Múzeum obchodu transformované na príspevkovú organizáciu. Pripravilo sa zlúčenie Štátnej energetickej inšpekcie so Slovenskou obchodnou inšpekciou od apríla 2014. Slovenský ústav technickej normalizácie bol včlenený do Úradu pre normalizáciu, metronómiu a skúšobníctvo a Slovenský metrologický ústav sa pretransformoval na neziskovú organizáciu. Ministerstvo pôdohospodárstva okrem toho pripravilo zlúčenie troch štátnych veterinárnych a potravinových ústavov a Štátneho veterinárneho ústavu do jednej organizácie. Zlučuje aj svojich 6 vedeckých centier a ústavov do Národného poľnohospodárskeho a potravinárskeho centra. Ústav informácií a prognóz školstva bol začlenený pod Centrum vedecko-technických informácií.

Tab. 6: Vplyv reorganizácie podriadených organizácií na ich rozpočet v roku 2014 (úspora na zdrojoch ŠR)

V mil. eur		Odhad 2013	Rozpočet 2014	Úspora
Telekomunikačný úrad	Zlúčenie	4,74	3,97	0,77
Poštový regulačný úrad	Zlúčenie	0,64	0,63	0,01
Úrad pre reguláciu želez. dopravy	Zlúčenie	1,46	1,24	0,22
Letecký úrad	Zlúčenie	4,16	2,26	1,89
Štátna plavebná správa	Zlúčenie	1,44	1,36	0,08
Štátna energetická inšpekcia	Zlúčenie od 1.5.2014	0,81	0,57	0,24
Slovenská obchodná inšpekcia	Zlúčenie od 1.5.2014	4,51	4,51	0,00
Centrum pre chemické látky	Zrušenie	0,37	0,00	0,37
Múzeum obchodu	Transformácia na PO	0,23	0,13	0,10
Slovenský metrologický ústav	Transformácia na NO	2,18	0,00	2,18
Slov. ústav pre techn. normalizáciu	Začlenenie pod ÚNMS	0,78	0,00	0,78
Štát. veter. a potrav. ústav Bratislava	Zlúčenie	1,30	1,08	0,21
Štátny veterinárny ústav	Zlúčenie	1,39	1,34	0,05
Štátny veter. a potravinový ústav	Zlúčenie	0,42	0,34	0,08
Štátny veter. a potrav. ústav D. Kubín	Zlúčenie	1,06	0,96	0,11
Centrum výskumu rastl. výroby PN	Zlúčenie	2,30	1,91	0,39
Centrum výskumu živoč. výroby Nitra	Zlúčenie	1,92	1,56	0,37
Výsk.úst. pôdoznal. a ochrany pôdy	Zlúčenie	0,98	0,69	0,30
Výskumný ústav potravinársky	Zlúčenie	0,96	0,57	0,39

Výsk. úst. ekon. poľnohosp. a potrav.	Zlúčenie	0,85	0,79	0,07
Techn. a skúšobný úst. pôdohosp.	Zlúčenie	0,26	0,14	0,12
Agentúra SAPV	Zlúčenie	0,07	0,01	0,06
Ústav informácií a prognóz školstva	začlenenie pod CVTI	11,09	12,87	-1,78
Spolu		42,70	36,93	5,77

Zdroj: RIS

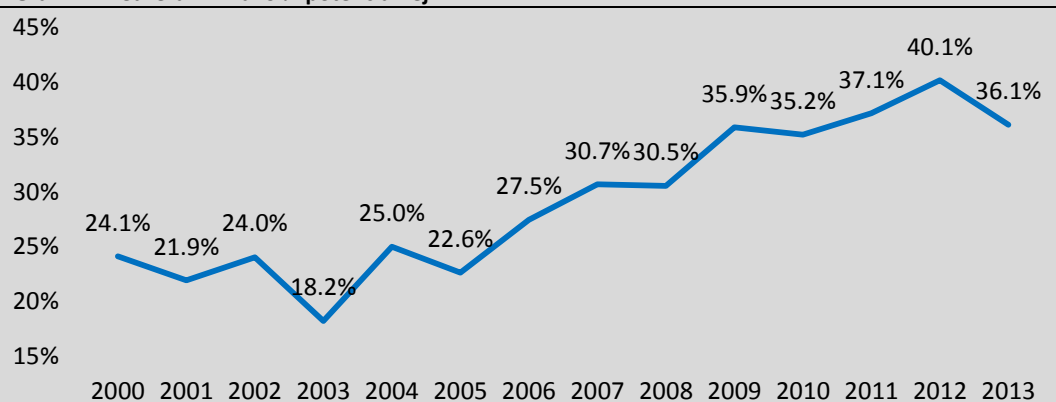
Transformácia a integrácia rozpočtových a príspevkových organizácií bude pokračovať aj v rokoch 2014 až 2016.

Budú sa zverejňovať údaje o platení dane z príjmu právnických osôb na úrovni jednotlivých firiem, spolu s výnosmi, nákladmi a hospodárskym výsledkom. Zavedie sa špecializácia súdov a prokuratúry v oblasti daňových trestných činov, a to na úrovni organizačnej aj na úrovni špecializovaného vzdelávania. Tento zámer je v súčasnosti rozpracúvaný pracovnou skupinou pod vedením MS SR za účasti zástupcov MV SR a finančnej správy.

Box 3: Medzera DPH

SR patrí medzi krajiny EÚ s najväčšou medzerou na DPH. Podľa štúdie CASE⁶ v roku 2011 bola v SR štvrtá najvyššia medzera na DPH ako % potenciálnej spomedzi krajín EÚ. Odhady IFP a CASE sa zhodujú, že medzera na DPH v SR rástla od vstupu do EÚ z úrovne 20-25% z potenciálneho výberu na približne 40% v roku 2012. Úspešnosť výberu DPH dosiahla najnižšiu úroveň v treťom kvartáli 2012. Od začiatku zavádzania opatrení akčného plánu boja proti daňovým únikom sa kontinuálne, už štvrtý kvartál po sebe, zlepšuje úspešnosť výberu. V roku 2013 medzera na DPH klesla približne na úroveň 36%. To predstavuje podobnú úroveň ako v roku 2009 a zároveň uzavretie približne 10% medzery DPH z roku 2012.

Graf 11. Medzera DPH ako % potenciálnej DPH

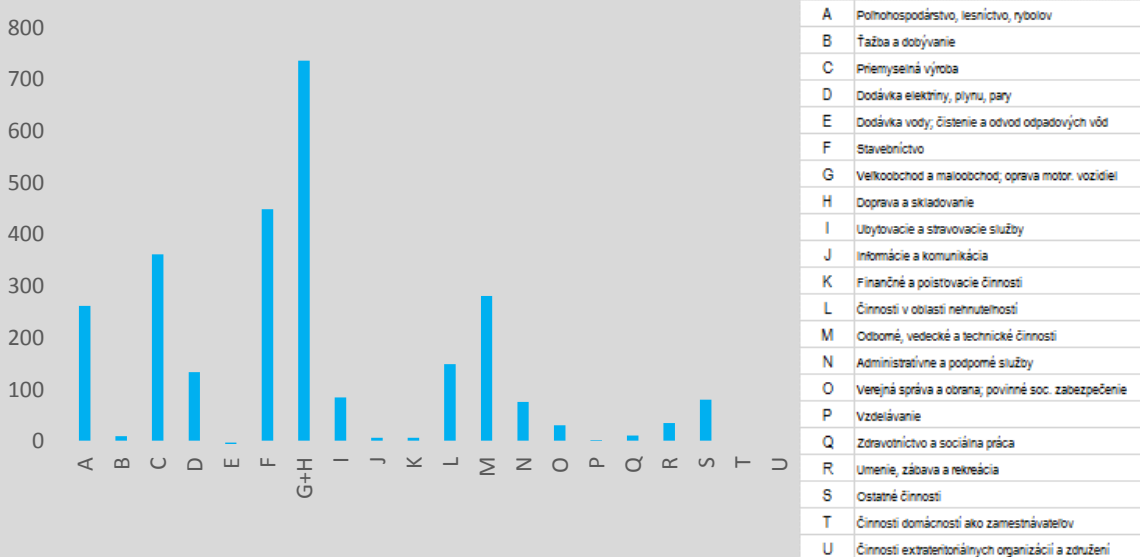
Zdroj: ŠÚSR, IFP

Veľká časť medzery DPH je sústredená v niekoľkých sektoroch ekonomiky. Rizikové z pohľadu únikov na DPH z pohľadu objemu únikov sú najmä veľko- a maloobchod, stavebníctvo, priemyselná výroba, profesionálne, vedecké a technické činnosti a poľnohospodárstvo. Odhadnuté výsledky vychádzajú z metodiky používanej v rámci Revenue Administration Gap programu (RA-GAP) IMF. Táto metodika pracuje s agregovanými makroekonomickými údajmi z tabuliek dodávok a použitia z národných účtov, takže umožňuje odhadnúť medzeru na DPH na úrovni jednotlivých sektorov. Nevýhodou je, že tabuľky dodávok a použitia sú pripravované s veľkým časovým oneskorením. Momentálne sú najaktuálnejšie k dispozícii za rok 2010.

⁶ "Study to quantify and analyse the VAT Gap in the EU-27 Member States";
http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/common/publications/studies/vat-gap.pdf

Graf 12. Medzera DPH podľa sektorov NACE2 (mil. eur)

Zdroj: ŠÚSR, IFP

Zjednotenie výberu daní, cla a odvodov

Vychádzajúc z Koncepcie reformy daňovej a colnej správy prijatej vládou v roku 2008 rozbehol program UNITAS aktivity v oblasti zjednotenia výberu daní a ciel na technologickej, organizačnej aj procesnej úrovni (UNITAS I). Organizačné zmeny potrebné pre zjednotenie výberu daní a cla boli zavŕšené na začiatku roku 2012 zlúčením Colného riaditeľstva a Daňového riaditeľstva pod Finančné riaditeľstvo⁷. Represívne činnosti pri výbere daní interne zabezpečuje Kriminálny úrad finančnej správy. Komunikáciu s verejnosťou a podnikateľskými subjektmi výrazne zefektívnil od januára 2014 Portál finančnej správy a od októbra 2014 k elektronizácii komunikácie prispieje aj Centrálny elektronický priečinok. V rámci projektu Integrovaného informačného systému Finančnej správy sa predpokladá nábeh do produkčnej prevádzky od januára 2015. V oblasti zjednotenia odvodov (druhá etapa programu – UNITAS II.) sa očakáva rozbeh ročného zúčtovania sociálnych odvodov od januára 2015.

Zvyšovanie rentability štátnych aktív

Kľúčový význam pre lepšie využitie a efektívne zveľaďovanie štátnych aktív má zvyšovanie ich rentability. Je to oblasť, ktorá priamo vyplýva z programového vyhlásenia vlády. Na tento účel vznikne na ministerstve financií jednotka, ktorej úlohou bude finančná analýza podnikov s majetkovou účasťou štátu, ktorá bude využívať štandardy, analýzy a reporting podobne, ako je to v súkromných holdingoch. Základným cieľom zvyšovania rentability štátnych aktív bude zvýšenie výnosov, resp. zisku pripadajúcich na jednotku štátnych aktív. Z pohľadu súčasnej situácie bude zvyšovanie rentability štátnych aktív a ich ďalšie zveľaďovanie predovšetkým vyžadovať:

- konsolidáciu štátnych aktív,
- komplexnú optimalizáciu štátnych aktív a
- prepojenie využitia štátnych aktív s potrebami verejných financií a rozvojom reálnej ekonomiky.

⁷ Úvodný kolaps IT systémov Finančnej správy sa v priebehu roku 2012 podarilo prekonať.

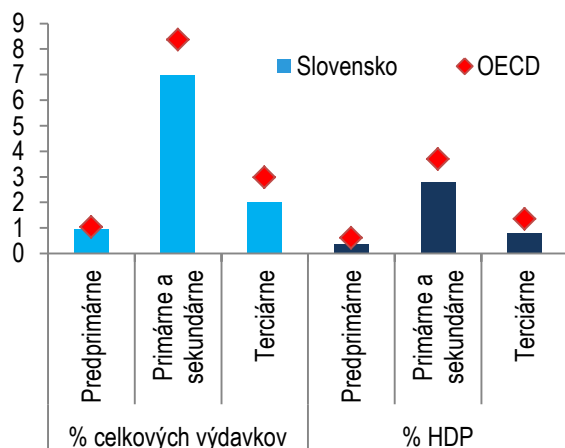
4.2 Vzdelávanie, veda a inovácie

Tab. 7: Výsledkové indikátory pre vzdelávanie, veda a inovácie

		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Cieľ 2020
PISA (priemer dosiahnutých bodov)	SK	-	482	-	-	488	-	-	472	-	505
	OECD	-	496	-	-	496	-	-	497	-	-
Predčasné ukončenie školskej dochádzky (% vo vekovej skupine 18 - 24 rokov)	SK	6,3	6,6	6,5	6	4,9	4,7	5	5,3	6,3	6
	EÚ	15,8	15,5	15,1	14,9	14,4	14,1	13,5	12,7	12,0	10
Citácie (%, 100 = priemer EÚ)	SK	33	40	38	41	37	34	39	52	-	70
	EÚ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Miera vysokoškolsky vzdelanej populácie (% vo vekovej skupine 30 - 34 rokov)	SK	14,3	14,4	14,8	15,8	17,6	22,1	23,4	23,7	26,2	40
	EÚ	28	28,9	30	31	32,2	33,5	34,6	35,7	36,6	40
Výdavky na veda a výskum (% HDP)	SK	0,51	0,49	0,46	0,47	0,48	0,63	0,68	0,82		1,2
	EÚ	1,82	1,85	1,85	1,92	2,02	2,01	2,03	2,06		3
High-tech export (% na celkovom exporte)	SK	6,402	5,8	5	5,2	5,9	6,6	6,6	8,2		14
	EÚ	18,74	16,6	16,1	15,4	17,1	16,1	15,4	11,6		-

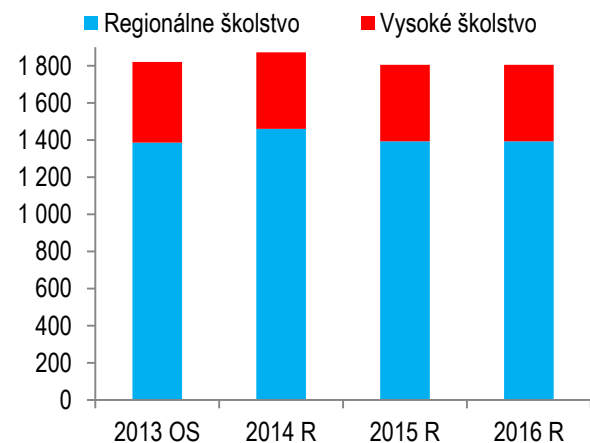
Kvalita a produktivita ľudského kapitálu je dôležitým faktorom vplyvajúcim na ekonomický rast a kvalitu života obyvateľstva. Vzdelaná pracovná sila zvyšuje produktivitu práce a vie sa pružnejšie prispôbovať zvyšujúcim sa pracovným nárokom a zmenám v požadovaných zručnostiach. Podľa kvantitatívnych ukazovateľov Slovensko za priemerom EÚ výrazne nezaostáva. Miera predčasne ukončenej školskej dochádzky v poslednom roku mierne vzrástla, avšak v porovnaní s EÚ je stále nízka. Podiel mladých ľudí s ukončeným vzdelaním tretieho stupňa sa rýchlo približuje priemeru EÚ. Zaostávanie je ale evidentné v kvalite vzdelávania. Podpriemerné (a zhoršujúce sa) výsledky v testovaní PISA svedčia o nedostatočnej kvalite základného školstva, nízky počet vedeckých publikácií a citácií zase vysokého školstva. Vzdelávací systém nedostatočne reaguje na potreby trhu práce, čo sa ukazuje ako jeden z dôvodov vysokej štrukturálnej nezamestnanosti. Navyše trh práce bude čoraz vo väčšej miere vyžadovať zručnosti vyššieho stupňa, k čomu bude potrebné čo najviac spružniť vzdelávací systém.

Graf 13: Medzinárodné porovnanie výdavkov na vzdelávanie

Zdroj: OECD (Education at Glance, 2013)

Graf 14: Výdavky na regionálne a vysoké školstvo zo štátneho rozpočtu (RVS 2014 – 2016; v mil. eur)

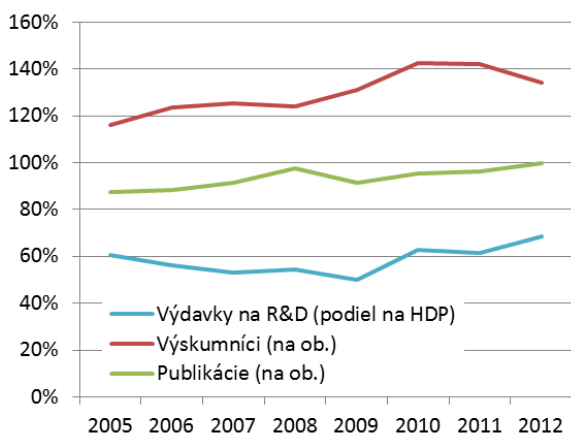
Zdroj: MF SR

Výdavky na vzdelávanie na Slovensku patria napriek rastu stále medzi najnižšie v EÚ. Investície do vzdelávania pri súčasnom dodržiavaní fiškálnych cieľov je jednou z nosných tém súčasnej hospodárskej politiky. Zámerom vlády je zvyšovať financovanie školstva z verejných zdrojov tak, aby v roku 2020 dosiahli priemernú úroveň krajín OECD. Ročne by to znamenalo navýšenie zdrojov o približne 110 mil. eur v regionálnom školstve a 20 mil. eur vo vysokom školstve. Vláda sa zaviazala do roku 2016 zvýšiť platy učiteľov na 1,2 násobok priemernej mzdy v národnom hospodárstve. Zvýšenie finančných prostriedkov však musí byť efektívne.

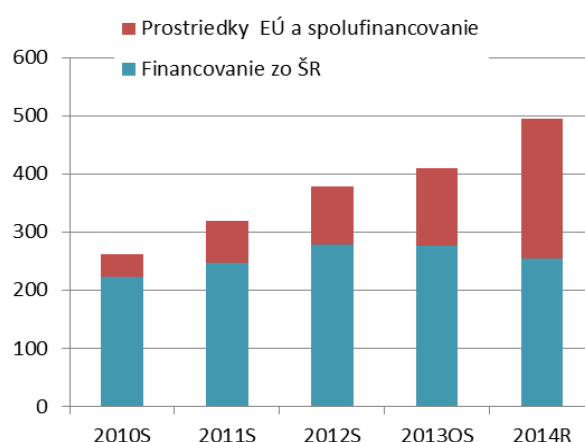
Výdavky na vedu a výskum zaznamenali v uplynulých rokoch relatívne rýchly nárast. Rastúci počet výskumníkov nie je reflektovaný v počte výstupov ako publikácie a citácií. High-tech export ako ukazovateľ inovačnej výkonnosti je stále výrazne pod priemerom EÚ.

Graf 15: Vstupy a výstupy R&D ako % priemeru V3

Zdroj: Eurostat, Web of Knowledge, IFP

Graf 16: Financovanie vedy a výskumu v rozpočte VS (mil. €)

Zdroj: Rozpočet verejnej správy na rok 2014 - 2016

Štrukturálne zmeny v oblasti školstva sa zameriavajú na podporu začleňovania marginalizovaných komún na všetkých stupňoch vzdelávania, prepojenie odborného vzdelania s praxou, zmeny vo vnútornej organizácii vysokého školstva a skvalitnenie pedagogických pracovníkov. Opatrenia na zlepšenie vedy, výskumu a inovácií by mali stabilizovať výdavky štátu a zvýšiť efektívnosť využívania týchto prostriedkov. K dosiahnutiu cieľa stratégie Európa 2020 by mal výraznou mierou prispieť nárast súkromných výdavkov na R&D.

4.2.1 Regionálne školstvo

Financovanie

Súčasný systém financovania nevytvára dostatočný tlak na optimalizáciu siete škôl. Na úrovni základných škôl sa tento problém prejavuje pretrvávajúcou existenciou vysokého podielu škôl s nízkym počtom žiakov. Pri stredných školách ide o štruktúru siete z hľadiska druhov škôl (gymnaziá, rôzne typy odborných škôl). Za systémový nedostatok použitého modelu financovania možno považovať aj nezohľadnenie objektívne potrebného počtu tried, ale len počtu žiakov. Súčasný systém normatívu na žiaka okrem toho motivuje školy súťažiť o čo najvyšší počet žiakov bez toho, aby poskytoval nástroje proti zneužitiu tejto súťaže.

Systém financovania škôl bude upravený tak, aby zlepšil aktuálny stav. Pri financovaní sa bude zohľadňovať aj uplatnenie absolventov na trhu práce (najmä pri odborných školách). Prehodnotí sa taktiež financovanie záujmového vzdelávania (vzdelávacie poukazy) a zaktualizuje sa výška normatívoov s ohľadom na vyššiu ekonomickú náročnosť praktickej časti odborného vzdelávania a prípravy.

Nové kapacity v predškolskom vzdelávaní

S cieľom zlepšiť výsledky žiakov v škole, integráciu marginalizovaných rómskych komún a zvýšiť účasť žien na trhu práce bude vláda SR podporovať participáciu na predprimárnom vzdelávaní v materských školách. V nasledujúcich rokoch sa budú prijímať systémové opatrenia tak, aby sa do roku 2020 dosiahla 95% účasť detí od 4 rokov na predprimárnom vzdelávaní v materskej škole (momentálne je na úrovni približne 74% štvorročných a 82% päťročných detí). Opatrenie sa dotkne približne 20 tis. detí pri odhadovaných nákladoch 17 mil. eur v roku 2014.

Začlenenie detí z marginalizovaných komunít

Kvôli skorej selekcii detí slovenský vzdelávací systém ešte viac prehľbuje pôvodné nerovnosti medzi žiakmi. Deti zo sociálne znevýhodneného prostredia (SZP), najmä z marginalizovaných rómskych komunít (MRK), tak majú nízku šancu vymaniť sa zo zlej socioeconomickej situácie a získať vzdelanie. Opatrenia na začlenenie takýchto detí sú popísané v Akčnom pláne Stratégie SR pre integráciu Rómov. Ministerstvo školstva do roku 2015 s zavedie bezplatné predprimárne vzdelania pre deti zo SZP od 3 rokov. Opatrenia sa tiež týkajú špeciálneho vzdelávania pedagógov pre MRK, prevencie proti mylnému zaradeniu detí zo SZP do špeciálnych škôl, vyššieho počtu asistentov učiteľa a z toho vyplývajúcu vyššiu dotáciu na žiaka, poskytovania voľnočasovej starostlivosti, možnosti doplnenia základného vzdelania pre žiakov, ktorí neukončili ZŠ, a tiež vzdelávania Rómov v materinskom jazyku.

Pozícia učiteľov

V školstve považuje vláda SR za rozhodujúce zabezpečenie výraznejšej úlohy, postavenia a ohodnotenia učiteľov vo všetkých stupňoch vzdelávania. Prítomnosť kvalitných učiteľov v školstve je podmienená viacerými okolnosťami - finančným ohodnotením, možnosťami ďalšieho rastu počas výkonu povolania, ale aj pracovným prostredím a spoločenským uznaním.

Podobne ako v roku 2013, v roku 2014 sa zvýšia mzdy učiteľov o 5%. Ministerstvo školstva pripraví novelu, ktorá nastaví podmienky postupného zvyšovania nástupných plátov učiteľov nezávisle od ich dosiahnutého vzdelania. Zjednoduší a zefektívni sa proces priznávania kreditov za ďalšie vzdelávanie, pričom doba platnosti kreditov bude priamo úmerná náročnosti programu. Určia sa kritériá na predkladanie programov kontinuálneho vzdelávania tak, aby zodpovedali profesijným štandardom.

Pre zlepšenie kvality vzdelávania je nevyhnutné zlepšenie platového ohodnotenia učiteľov, ktorého významnejšou zložkou bude výkon pedagogickej činnosti učiteľa. Na druhej strane k možnostiam zlepšovania finančného ohodnotenia prispeje aj efektívnejšie nastavenie počtu učiteľov v regionálnom školstve, reagujúc na demografický vývoj. Vypracujú sa profesijné štandardy začínajúcich učiteľov, ktoré budú záväzné pri vypracovávaní štátnych vzdelávacích programov príslušných študijných odborov. Bude zabezpečený väčší objem praktického vyučovania pri príprave budúcich učiteľov (pedagogická prax by mala tvoriť 20 – 40% štúdia).

Kvalita štúdia

Pripraví sa legislatívne podmienky na prepojenie výsledkov externého testovania žiakov základnej školy s prijímacími skúškami na stredné školy a tiež sa posunie termín konania externého testovania. Cieľom tohto opatrenia je motivovať žiakov vo vzdelávaní v poslednom polroku základnej školy a zmenou miesta konania externého testovania predchádzať možným podvodom.

Zabezpečí sa vzájomný súlad externých foriem hodnotenia výsledkov škôl na jednotlivých vzdelávacích stupňoch (najmä Testovanie 5, Testovanie 9 a externá maturita) tak, aby bolo možné vyhodnotiť pridanú hodnotu vzdelávania v jednotlivých školách a jej celoslovenské porovnanie. Spoľahlivé meranie kvality výstupov a výsledkov vzdelávania umožní zvýšiť autonómiu v riadení materských, základných a stredných škôl a školských zariadení.

Postupné obmedzovanie počtu novoprijatých žiakov do osemročných gymnázií od roku 2016 bude nadväzovať na výsledky Testovania 5. S cieľom zvýšiť uplatniteľnosť absolventov na trhu práce v odbornom a technickom sektore sa pripraví diskusia o možnom zavedení povinnej maturity z matematiky na gymnáziách.

Vláda SR postupne zabezpečí, aby boli v základných a stredných školách k dispozícii alternatívne učebnice a učebné texty. Sprístupní sa digitálne učebnice a elektronické verzie učebníc pre slabozrakých a nevidiacich žiakov. Na gymnáziách sa zvýši časová dotácia matematiky a prírodovedných predmetov a upravia sa štandardy tak, aby rozvíjali praktické zručnosti.

Odborné školy

Vláda SR zabezpečí užšie prepojenie odborných škôl s praxou. V roku 2014 bude prebiehať niekoľko projektov, kde súkromné firmy spolupracujú s odbornými školami na vzdelávaní študentov priamo na pracovisku. Od roku 2015 vstúpia do platnosti zmeny v normatívnom financovaní založené na analýzach a prognózach trhu práce. Pripravuje sa nový zákon o odbornom vzdelávaní a príprave, ktorého súčasťou bude aj formálne zavádzanie duálneho vzdelávania.

4.2.2 Vysoké školstvo

Financovanie

Systém financovania vysokoškolského školstva bude zmenený tak, aby boli primárne zabezpečené študijné odbory s väzbou na rozvoj hospodárstva, prípadne zabezpečujúce verejné potreby (zdravotníctvo, pedagogickí zamestnanci a pod.). Pri financovaní vzdelávania a inštitucionálnom financovaní výskumnej činnosti vysokej školy bude zavedený systém merateľných cieľov, ktoré vysoká škola dosiahne v relevantnom období. Tieto ciele budú vychádzať z poslania a dlhodobého zámeru vysokej školy, prípadne z potreby systémovej zmeny (v rokoch 2015 – 2020 preferencia na vytváranie profesijne orientovaných bakalárskych študijných programov), a ich nastavenie bude otázkou rokovaní medzi vysokou školou a ministerstvom. Výška dotácie bude v konečnom dôsledku závislá od schopnosti vysokej školy naplniť dohodnuté ciele.

Kvalita štúdií

Nový zákon o vysokých školách bude založený na posilnení autonómie verejných a súkromných vysokých škôl v akademických otázkach, posilnení zodpovednosti a kompetencií manažmentu vysokej školy a užšej väzbe verejných vysokých škôl so súkromným sektorom. Účinnosť nového zákona je plánovaná od septembra 2015, návrh bude predložený v priebehu roka 2014.

Zámerom je zjednodušenie procesu akreditácie. Namiesto študijných programov sa budú akreditovať študijné odbory. V rámci otvorenia vysokých škôl sa navrhne zrušenie vedecko-pedagogických a umelecko-pedagogických titulov „docent“ a „profesor“ a ponechanie len príslušných funkčných miest, čím sa akademická kariéra stane flexibilnejšou a systém sa otvorí aj záujemcom zo zahraničia, prípadne ľuďom z praxe. Pre zlepšenie atraktívnosti akademického prostredia bude potrebné zlepšenie financovania systému. Jedným z takýchto krokov je zvýšenie miezd pedagógov vysokých škôl o 5% v roku 2014.

4.2.3 Ďalšie vzdelávanie

Kvôli rýchlym zmenám na trhu práce sa od jednotlivca často vyžaduje rekvalifikácia a ďalšie vzdelávanie. Cieľom je vytvorenie fungujúceho systému celoživotného vzdelávania a poradenstva. Je dôležité definovať požiadavky na vzdelávacie programy, lektorov a manažerov a na samotné inštitúcie. Súčasne je potrebné informovať o ponuke vzdelávacích programov a ich výstupoch, prípadne zabezpečiť poradenstvo.

Realizuje sa národný projekt, ktorý plánuje zabezpečiť kvalitu vzdelávacích programov (cieľ, obsah, forma, metódy), inštitúcií (personálne, materiálno – technické a priestorové zabezpečenie). Vytvorí sa sieť poradenských inštitúcií a zabezpečí sa účasť zamestnávateľov na ďalšom vzdelávaní a poradenstve pre dospelých. Táto je v súčasnosti dobrovoľná. V roku 2015 sa však plánujú legislatívne zmeny na finančnú motiváciu zamestnávateľov, ktorí budú investovať do vzdelávania vlastných zamestnancov. Bude sa tiež pokračovať v legislatívnych úpravách uznávania výsledkov neformálneho vzdelávania.

4.2.4 Veda, výskum a inovácie

Veda a výskum

Významným krokom v oblasti koordinácie agendy R&D je prijatie Stratégie výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR (RIS3). Na základe analýzy existujúcich kapacít a predpokladov vývoja hospodárstva určuje priority výskumu, vývoja a inovácií a identifikuje kľúčové opatrenia potrebné na zlepšenie súčasného stavu. V nadchádzajúcom období budú preto kľúčové oblasti materiálového výskumu a nanotechnológií, informačných a komunikačných technológií, biomedicíny a biotechnológie, priemyselných technológií, energetiky, pôdohospodárstva a životného prostredia. Tieto budú doplnené o vybrané okruhy spoločenských vied s ohľadom na najväčšie problémy slovenskej spoločnosti.

Harmonogram implementácie bude obsiahnutý v Akčnom pláne stratégie RIS3. Opatrenia budú zamerané na stabilizáciu verejných zdrojov a podporu súkromného financovania R&D. Jestvujúca sieť vládnych implementačných inštitúcií bude zlúčená do dvoch integrovaných agentúr: Výskumnej agentúry a Technologickej agentúry. Financovanie bude zamerané na zvyšovanie kvality výskumu, podporu infraštruktúry vybudovanej z EÚ fondov v druhom programovom období a prepájanie univerzít, akadémie vied, výskumných inštitúcií a partnerov z oblasti priemyslu.

Ústavy SAV sa pretransformujú na samostatné právne subjekty. Odstránia sa tým bariéry brániace intenzívnejšej spolupráci s podnikateľmi v oblasti výskumu a vývoja a umožní sa využívanie súkromných zdrojov na financovanie ich výskumných a vývojových aktivít.

Jednou z kľúčových priorít v roku 2014 bude aj zintenzívnenie podpory zapojenia slovenských organizácií do európskych sietí a programov ako sú Horizont 2020, Dunajská stratégia, ECSEL, EIT, ESFRI. Od januára 2014 bola zriadená nová profesionálna kancelária národných bodov, ktorých úlohou je informovať a aktívne vyhľadávať príležitosti pre zapojenie slovenských účastníkov do programu Horizont 2020. Vznikla tiež Styčná kancelária SR pre výskum a vývoj v Bruseli. Kancelária bude okrem získavania kontaktov lobovať za slovenské záujmy v komunitných (európskych) programoch výskumu a vývoja. Podporné štruktúry budú doplnené novým finančným programom na prípravu projektov do Horizontu 2020.

Inovácie

S cieľom zvýšiť podiel súkromných zdrojov vo výskume a vývoji vláda výraznejšie podporí budovanie priemyselných výskumných, vývojových a inovačných kapacít v podnikoch. Od roku 2014 fungujú v rámci programu Jeremie úverové a záručné schémy a fondy štartovacieho a rizikového kapitálu. Inovatívne formy financovania budú využité aj v nadchádzajúcom období. Vzniknú pilotné projekty na zakladanie technologických a prototypových centier, skúšobní a poloprevádzok výroby inovatívnych produktov. Prostredníctvom klastrovania a iných foriem sieťovania aj na miestnej, regionálnej, národnej a makroregionálnej úrovni sa podporí prechod podnikov, najmä dcérskych firiem nadnárodných korporácií, od montáže a výroby ku vývoju vlastných produktov a technológií. Národné politiky a programy financovania pritom budú kľásť zvýšený dôraz na motiváciu spolupráce medzi podnikovým výskumom a inováciami s inštitúciami základného výskumu a akademickým sektorom.

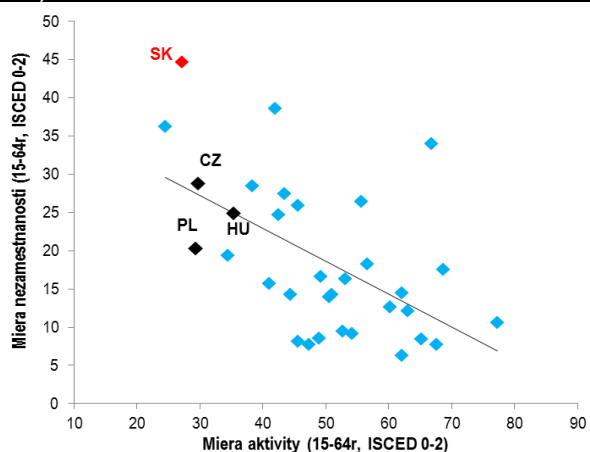

4.3 Zamestnanosť a sociálna inklúzia

Tab. 8: Výsledkové indikátory pre zamestnanosť a sociálnu inklúziu											
		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Cieľ 2020
Miera dlhodobej nezamestnanosti (% aktívneho obyvateľstva nad 15 rokov)	SK	11,8	10,3	8,3	6,7	6,5	9,3	9,3	9,4	9,5	3
	EÚ	4,2	3,8	3,1	2,6	3	3,9	4,2	4,7	-	-
Miera zamestnanosti (% vo vekovej skupine 20 - 64 rokov)	SK	64,5	66	67,2	68,8	66,4	64,6	65,0	65,1	65,0	72
	EÚ	67,9	68,9	69,8	70,3	68,9	68,5	68,5	68,4	-	75
Populácia ohrozená chudobou a vylúčením (% populácie)	SK	32	26,7	21,3	20,6	19,6	20,6	20,6	20,5	-	17,2
	EÚ	25,7	25,3	24,4	23,7	23,2	23,7	24,3	24,8	-	19,4

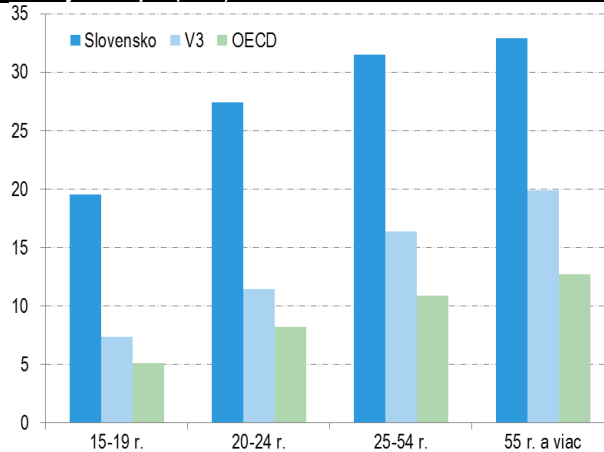
Trh práce patrí dlhodobo medzi hlavné výzvy slovenskej ekonomiky. Po úspešnej konsolidácii v uplynulých rokoch bude zamestnanosť nosnou témou hospodárskej politiky v najbližších rokoch. V porovnaní s inými krajinami EÚ má Slovensko relatívne nízku zamestnanosť, najmä mladých, ale aj starších a vysokú mieru nezamestnanosti, v rámci ktorej dominuje dlhodobá nezamestnanosť. Tá patrí na Slovensku s viac ako 9% medzi najvyššie v EÚ-28. Najväčšie problémy na trhu práce majú ľudia s nízkym vzdelaním, keď miera aktivity a miera nezamestnanosti tejto skupiny ľudí patrí medzi najnižšie, respektíve najvyššie medzi krajinami EÚ (Graf 17).

Graf 17: Nízko kvalifikovaná pracovná sila na trhu práce (v %, 2012)

Zdroj: Eurostat

Graf 18: Priemerná dĺžka nezamestnanosti v mesiacoch podľa vekových skupín (2012)

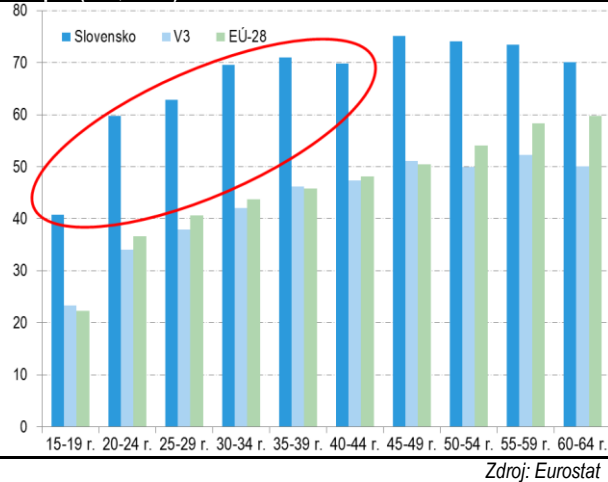

Zdroj: OECD

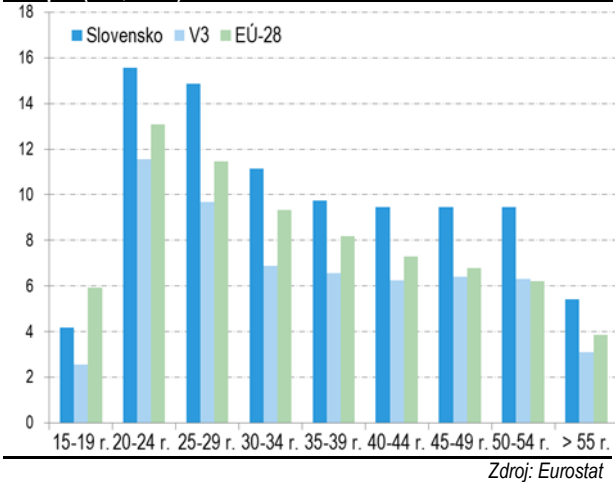
Priemerná dĺžka nezamestnanosti na Slovensku výrazne presahuje priemer krajín V3 a OECD pre všetky vekové skupiny (Graf 18). Do dlhodobej nezamestnanosti spadajú aj mladí ľudia po skončení štúdia (Graf 19). Nezamestnanosť mladých do 25 rokov na Slovensku je jedna z najvyšších v EÚ, keď miera nezamestnanosti tejto skupiny v roku 2013 dosiahla 33,6%, pričom priemer EÚ-28 bol 23,5%. Po zohľadnení počtu mladých ľudí vo vzdelávacom procese a v neaktivite, nezamestnanosť meraná na populácii vekovej skupiny 15-29 ročných dosahuje 12%, čo je stále nad priemerom krajín EÚ-28 (10,3%), aj keď s menej výrazným rozdielom.

Graf 19: Podiel dlhodobo nezamestnaných podľa vekových skupín (v %, 2012)

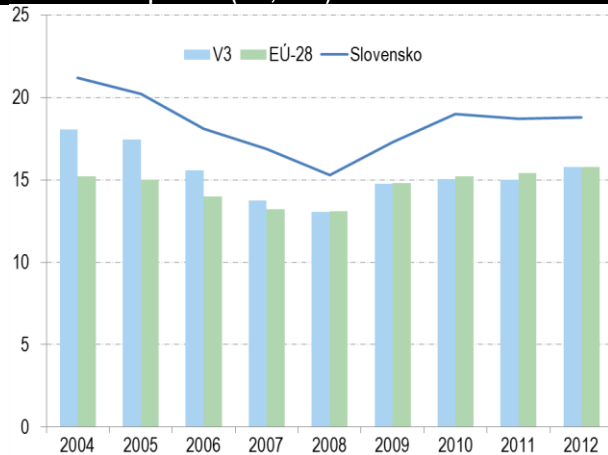

Graf 20: Miera nezamestnanosti v populácii podľa vekových skupín (v %, 2012)

Miera neaktivity mladých ľudí do 29 rokov (tých, ktorí nie sú zamestnaní ani zapojení do procesu vzdelávania alebo odbornej prípravy – tzv. NEET) v roku 2012 predstavovala na Slovensku 18,8%, pričom priemer EÚ-28 a krajín V3 bol 15,8% (Graf 21). Pri porovnaní miery nezamestnanosti vekovej skupiny do 29 rokov so skupinou nad 30 rokov sa Slovensko nachádza na priemere krajín EÚ (Graf 22). Z toho vyplýva, že nezamestnanosť na Slovensku je problémom v každej vekovej skupine. Výrazne však vyčnieva v skupine nízko kvalifikovaných ľudí.

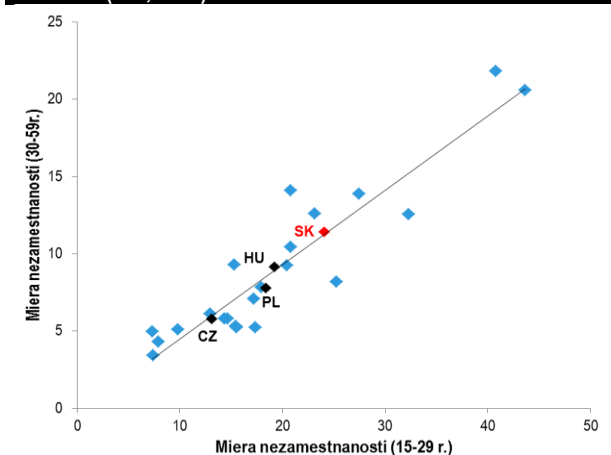
Graf 21: NEET ukazovateľ – 15-29 roční mimo pracovného alebo vzdelávacieho procesu (v %, 2012)

Poznámka: NEET - not in employment, education and training.

Zdroj: Eurostat

Graf 22: Vzťah miery nezamestnanosti vekovej skupiny 15-29 r. a 30-59 r. (v %, 2012)

Zdroj: Eurostat

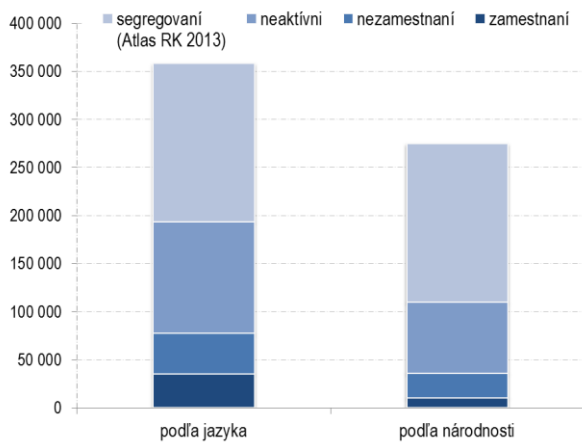
Slovensko si do roku 2020 stanovilo cieľ zvýšiť mieru zamestnanosti osôb vo veku 20-64 rokov na 72% (v roku 2012 a rovnako aj v roku 2013 dosiahla 65%). Riešenie problému nezamestnanosti a následný rast zamestnanosti by mal okrem pozitívneho sociálneho rozmeru aj dôležitý vplyv na výkonnosť ekonomiky cez zvyšovanie účasti pracovnej sily na trhu práce a produktivity. Nízke zastúpenie na trhu práce majú hlavne Rómovia. Podľa IFP na základe údajov výberového zisťovania pracovných síl dosahuje podiel aktívnych Rómov len 40% z ich celkovej populácie. Osobitnú pozornosť si teda vyžaduje integrácia relatívne početných neaktívnych marginalizovaných rómskych komunit a nesúlad potrieb trhu práce so vzdelanostnou štruktúrou v prípade nízko kvalifikovanej pracovnej sily. Týmto témam sú venované aj iné časti tohto programu, najmä týkajúce sa vzdelávania.

S nízkou výkonnosťou trhu práce sa spája zvýšené riziko ohrozenia chudobou a sociálnym vylúčením. Na Slovensku je niečo vyše 20% populácie ohrozenej chudobou a sociálnym vylúčením, čo však predstavuje hodnotu pod priemerom EÚ-28 (24,8%). Vláda SR sa zaväzuje naďalej znižovať tento podiel do roku 2020 k hranici 17%. Slovensko vynakladá na sociálne dávky v oblasti sociálnej inklúzie porovnateľné prostriedky v pomere k HDP ako susediace krajiny V3, ale výrazne menej ako priemer krajín EÚ-28. Práve systém pomoci

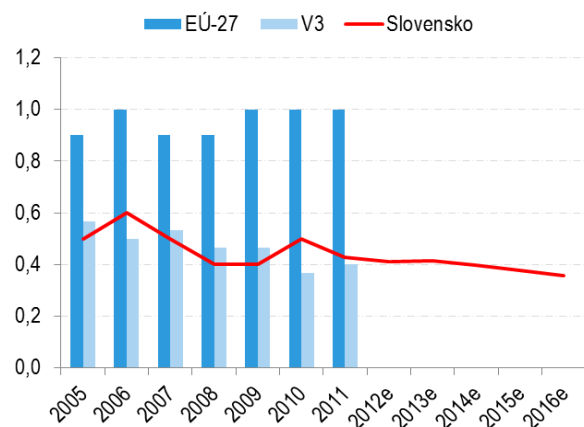
v hmotnej núdzi predstavuje nástroj, ktorým možno cieľiť a aktivovať dlhodobo nezamestnaných a neaktívnych (napríklad súbeh dávky v hmotnej núdzi a mzdy, modifikácia aktivačných prác na efektívnejšie nástroje aktivácie).

Graf 23: Ekonomická aktivita Rómov

Zdroj: VZPS, Atlas rómskych komunit 2013

Graf 24: Výdavky na sociálne vylúčenie (v % HDP)

Poznámka: od roku 2012 skutočné a rozpočtované výdavky zahŕňajú odhad vecných dávok v oblasti sociálnej inklúzie. Zdroj: ESSPROS, Rozpočet VS na rok 2014 - 2016, ŠÚ SR, ÚPSVR

Súčasný stav na trhu práce si vyžaduje adekvátnu reakciu. Vláda SR sa zaväzuje vykonať potrebné kroky na výrazné zlepšenie výkonnosti trhu práce. Hlavnými opatreniami v zamestnanosti sú implementácia novely zákona o službách zamestnanosti s cieľom efektívnejšej a účinnejšej podpory znevýhodnených uchádzačov, realizácia systému záruky pre mladých ľudí do 29 rokov a zavedenie, či úpravu opatrení, ktoré zvyšujú motivácie účastníkov na trhu práce na strane ponuky aj dopytu, na základe ich vyhodnotenia. Vláda podporí ekonomickú a sociálnu inklúziu marginalizovaných rómskych komunit.

K zamestnanosti významne prispievajú aj politiky opísané v ďalších častiach tejto kapitoly NPR. Predovšetkým opatrenia na skvalitnenie vzdelávania, zlepšenie podnikateľského prostredia, modernizáciu infraštruktúry a zefektívnenie verejnej správy by mali prispieť k rozvoju podnikania a tvorbe pracovných miest. Podobne sa novým finančným nástrojom – Fondom sociálnych fondov rozvojového kapitálu – podporí zamestnanosť a sociálna inklúzia kombinovanou formou návratnej a nenávratnej finančnej podpory podnikania znevýhodnených skupín. Bližší opis fondu sa nachádza v časti Podnikateľské prostredie.

4.3.1 Zamestnanosť

Služby zamestnanosti

Poskytovanie cieľených individualizovaných služieb uchádzačom o zamestnanie na úradoch práce predstavuje ďalšiu fázu reformy APTP. Cieľom je zníženie informačnej asymetrie medzi ponukou a dopytom po práci, ale aj lepšie všeobecné informovanie uchádzačov o zamestnanie (UoZ) o ponúkaných možnostiach programov APTP.

Inštitúcie služieb zamestnanosti budú modernizované a posilnené so zreteľom na usmernenia politiky zamestnanosti. Zámerom je najmä prehodnotiť systém inštitúcií služieb zamestnanosti, efektívnosť ich riadenia tak, aby výsledkom bola vyššia flexibilita a kapacita poskytovaných personalizovaných služieb zamestnanosti. Opatrenie bude orientované aj na obmedzenie inštitucionálnych nedostatkov. V prvom kroku (obdobie 2014-2015) v rámci reformy ESO sa generálne riaditeľstvo aj pobočky úradov práce integrujú do jedného subjektu. Zmena riadenia umožní Ústrediu práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVR) lepšie riadiť jednotlivé úrady práce a ich personálne obsadenie. Najneskôr do roku 2020 bude vytvorený plne funkčný trojpilierový systém služieb zamestnanosti – informačno-poradenské služby, odborné služby a administratíva úradov práce. Na poskytovanie lepších klientskych odborných a poradenských služieb však bude potrebný dostatočný počet zamestnancov. Túto kapacitu by mohli úrady získať internou realokáciou a zefektívnosťou svojho fungovania. To bude možné docieľiť aj vďaka centralizácii a zautomatizovaniu administratívnych činností prostredníctvom informačného systému.

Na poskytovanie kvalitných služieb je zároveň potrebné poskytovať pracovníkom úradov práce konkurencieschopné mzdy naviazané na výsledkové ukazovatele. V súčasnosti je finančné ohodnotenie pracovníkov úradov práce pod priemerom vo verejnej správe. Na základe výsledkových ukazovateľov sa poskytne zamestnancom poskytujúcim odborné a informačno-poradenské služby mzda zodpovedajúca priemernej mzde vo verejnej správe. Rozpočet sa bude úradom práce prerozdeľovať podľa potrieb trhu práce (napr. miera nezamestnanosti) a výsledkov (napr. zaradenie a zotrvanie UoZ v zamestnaní, vhodné ponúknutie programov APTP).

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny bude na základe vstupov od regionálnych úradov práce vyhodnocovať fungovanie nástrojov APTP v pravidelných správach. Pre ďalšie zefektívňovanie systému APTP sa bude hlbšie analyzovať čistá účinnosť jednotlivých programov s cieľom lepšej reakcie na potreby trhu práce. K plneniu tejto úlohy je potrebná individualizovaná centrálna databáza, ktorá ja pred finalizáciou.

Podpora zamestnanosti mladých

V súčasnosti prebiehajú dva projekty v rámci systému APTP financované z ESF zamerané prioritne na podporu novovytvorených pracovných miest pre UoZ do 29 rokov. Podpora sa realizuje financovaním časti nákladov zamestnávateľa na celkovú cenu práce zamestnancov. Realizáciou projektov sa v období rokov 2012 až 2015 predpokladá vytvorenie takmer 14 tisíc pracovných miest. Od začiatku realizácie projektov bolo ku koncu januára 2014 podporených 11 623 pracovných miest pre mladých nezamestnaných ľudí. Úlohou zodpovedných inštitúcií (ÚPSVR a MPSVR) bude vyhodnotiť účinnosť týchto projektov s dôrazom na zistenie, či takéto opatrenia majú aj trvalý efekt na zvýšenie zamestnanosti. Na základe vyhodnotenej úspešnosti projektov sa uvažuje s pokračovaním tejto formy podpory zamestnanosti.

Podpora zamestnanosti mladých sa realizuje aj prostredníctvom štrukturálnych fondov v rámci operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast. Formou nenávratných finančných prostriedkov sa podporujú projekty podnikov v oblastiach cestovného ruchu, inovácií a technologických transferov. Nepriamo sa predpokladá tvorba 2 800 nových pracovných miest, pričom jedným z kritérií posudzovania projektu je vytvorenie pracovného miesta pre mladých ľudí.

Legislatívne reformy a nové projekty na podporu zamestnanosti mladých tvoria súčasť pripraveného systému záruky pre mladých ľudí do 29 rokov, ktorá je vo vekovej skupine 25 až 29 rokov zamerané najmä na dlhodobu nezamestnaných mladých ľudí (nad 12 mesiacov) alebo aspoň nad 6 mesiacov. Cieľom opatrenia je zabezpečiť, aby všetci mladí ľudia vo veku do 25 rokov dostali kvalitnú ponuku zamestnania, ďalšieho vzdelávania, učňovskej prípravy alebo stáže do štyroch mesiacov po strate zamestnania alebo ukončení štúdia. Ministerstvo práce v spolupráci s MŠVVŠ pripravilo plán implementácie vo forme dokumentu Národný plán implementácie záruky pre mladých v SR. Národný plán obsahuje reformy a projekty v dvoch hlavných oblastiach:

- včasná intervencia a aktivácia,
- podporné opatrenia pre integráciu na trhu práce.

Včasná intervencia a aktivácia sa zameriava hlavne na mladých ľudí v školskom veku (základná a stredná škola), ale zároveň cieľi aj neaktívnych mladých ľudí (tzv. NEETs). V tejto oblasti sa v roku 2014 plánuje reforma zákona o podpore práce s mládežou a finančná podpora projektov práce s mládežou. Ďalšou iniciatívou pre obdobie 2014-2015 je zvýšenie motivácie a atraktívnosti odborného vzdelávania a prípravy cez spoluprácu so zamestnávateľmi v prepojení na materské firmy v krajinách s duálnym systémom vzdelávania.

V rámci podporných opatrení pre integráciu na trh práce sa plánuje v rokoch 2014 a 2015, okrem legislatívnych zmien v zákone o odbornom vzdelávaní a príprave (viac v časti vzdelávanie), a zákone o službách zamestnanosti, aj návrh zákona o uznávaní výsledkov neformálneho vzdelávania. Táto legislatíva zabezpečí zmeny v pozícii absolventa na trhu práce (pracovná prax v zamestnaní, podpora prvého zamestnania) a rovnaké pozície pre absolventov s neformálnym vzdelaním v porovnaní s absolventmi školského systému vzdelávania. Oblasť podporných opatrení zahŕňa už existujúce iniciatívy úradov práce (informačné a poradenské služby, vzdelávanie a príprava pre trh práce). Medzi nové opatrenia bude patriť modifikácia absolventskej praxe, podpora

vytvárania pracovných miest pre ľudí do 29 rokov (špecificky aj pre zdravotne postihnutých mladých ľudí), „na mieru šité“ poradenstvo v tzv. centrách mladých na úradoch práce, nový program umožňujúci dokončiť povinnú školskú dochádzku, získať odbornú kvalifikáciu, nenávratné príspevky na založenie start-upov a pod.

Box 4: Návrh zavedenia tzv. systému záruky pre mladých ľudí do 29 rokov			
Reformy / iniciatívy	Cieľ a cieľová skupina	Harmonogram implementácie	Náklady
Včasná intervencia a aktivácia			
Novela zákona o podpore práce s mládežou	Umožnenie akreditácie programov neformálneho vzdelávania a vytvárania stredísk mládeže; mladí ľudia vo veku 13-25 rokov	12/2014	Legislatíva
Dotácie zo štátneho rozpočtu	Podpora akreditovaných programov neformálneho vzdelávania; špecificky pre NEETs vo veku 15-25 rokov	2014-2020	10,5 mil. eur
Projekty spolupráce OVP so zamestnávateľmi	Zvýšenie atraktívnosti odborného vzdelávania a prípravy (OVP) pre žiakov ZŠ	09/2014 - 2015	20 mil. eur
Podporné opatrenia pre integráciu na trh práce			
Zákon o odbornom vzdelávaní a príprave	Plynulý prechod zo vzdelávania na trh práce pre žiakov stredných odborných škôl	2. kvartál 2014	Legislatíva
Novela zákona o službách zamestnanosti	Stanovenie podmienok na podporu prvého pracovného miesta absolventa; modifikácia absolventskej praxe na pracovnoprávny vzťah; UoZ po skončení štúdia do 26 rokov	3. kvartál 2015	Legislatíva
Absolventska prax	Získanie odborných zručností a praktických skúseností u zamestnávateľa; UoZ po skončení štúdia do 26 rokov	fungujúce	Národná alokácia ESF na absolventskú prax
Zákon o uznávaní výsledkov neformálneho vzdelávania	Dosiahnutie rovnakej pozície absolventov formálneho a neformálneho vzdelávania; mladí dospelí + ľudia v neskoršom produktívnom veku	12/2015	Legislatíva
Informačné a poradenské služby	Poskytovanie informácií o možnostiach uplatnenia sa na trhu práce; žiaci ZŠ a SŠ, absolventi SŠ a VŠ	fungujúce	45 800 eur (EURES); nové programovacie obdobie (ÚPSVR)
Vzdelávanie a príprava pre trh práce	Teoretická a praktická príprava (rekvalifikácia) pre mladých nezamestnaných ľudí	fungujúce	Národná alokácia ESF
Umiestňovanie znevýhodnených UoZ na trh práce - národný projekt	Poskytovanie „na mieru šitého“ poradenstva, diagnostiky a vzdelávania; všeobecne dlhodobo nezamestnaní	2014-2015	Národná alokácia ESF 15 mil. eur
„Centrá mladých“	Poskytovanie „na mieru šitého“ poradenstva pre nezamestnaných do 29 rokov	2014-2015	Národná alokácia ESF
„Šanca pre mladých na zamestnanie“	Podpora nákladov na zamestnanie na plný úväzok alebo vykonávanie praxe formou pracovného pomeru; UoZ do 29 rokov	2014-2015	Osobitná alokácia YEI 51,5 mil. eur
„Moja druhá šanca na vzdelanie“	Umožnenie dokončenia povinnej školskej dochádzky alebo odborné vyučenie; UoZ do 29 rokov	2014-2015	Osobitná alokácia YEI 20,7 mil. eur
Špecifické programy na podporu absolventov so zdravotným postihnutím	Podpora pri hľadaní prvého zamestnania pre absolventov so zdravotným postihnutím	2016-2020	Národná alokácia ESF

Nenávratné finančné príspevky na udržanie a rast zamestnanosti mladých ľudí	Medzitrh práce pre nadobudnutie praktických zručností; mladí absolventi z radov nezamestnaných osôb, mladí znevýhodnení UoZ	2015-2018	Národná alokácia ESF 20 mil. EUR
Nenávratné finančné príspevky s dôrazom na podporu start-upov	Pomoc a podpora pri začatí podnikania; mladí absolventi z radov nezamestnaných osôb, mladí znevýhodnení UoZ	2015-2018	Národná alokácia ESF 10 mil. EUR
Komunitné centrá - národný program	Pomoc a podpora mladým NEETs z MRK (školenia, mentoring, hľadanie zamestnania); mladí ľudia neevidovaní na úradoch práce a ohrození sociálnym vylúčením	2014-2016	Národná alokácia ESF 18 mil. eur
Závazky inštitúcií verejnej správy pri podpore vytvárania pracovných miest pre mladých ľudí	Zohľadňovať %-podiel vytvorených, resp. podporených pracovných miest pri poskytovaní štátnej pomoci pri nezamestnaných do 25 rokov	2014-2020	Národné zdroje, štrukturálne fondy
Kompetencie pre prax - národný projekt	Rozvíjať kompetencie potrebné na trhu práce prostredníctvom neformálneho vzdelávania; mladí ľudia vo veku 13-17 rokov (7 000 mladých ľudí)	2011-2015	8 mil. Eur

Dlhodobá nezamestnanosť

Všetky vyššie spomínané reformy a opatrenia cielia špecificky mladých ľudí do 29 rokov. Dlhodobá nezamestnanosť je však podobne problémom aj vo vyšších vekových skupinách. Jednu z hlavných prekážok pre zlepšenie situácie dlhodobo nezamestnaných na Slovensku predstavuje daňovo-odvodové zaťaženie nízkoprijimových pracujúcich. V novembri 2013 nadobudlo účinnosť odpustenie platenia sociálnych a zdravotných odvodov na strane zamestnávateľa aj zamestnanca do definovanej úrovne priemernej mzdy tzv. odvodová úľava pri zamestnaní dlhodobo nezamestnaných ľudí. Na základe výsledkov analýzy sa prehodnotí nastavenie tohto nástroja v ďalšom období.

Odpustenie odvodov aj ich dotovanie na strane výdavkov prostredníctvom nástrojov APTP spĺňajú rovnaký cieľ, znižovanie ceny práce a tým motivácia dlhodobo nezamestnaných a neaktívnych občanov pracovať a prijímať ich do zamestnania. Pri ich vyhodnotení je preto potrebné tieto nástroje posudzovať spoločne. S tým istým cieľom vláda SR zavedie súbeh pomoci v hmotnej núdzi a mzdy. V súčasnosti napríklad jednotlivec stráca nárok na pomoc v hmotnej núdzi okamžite pri zamestnaní sa za minimálnu mzdu. Súbeh pomoci v hmotnej núdzi a mzdy bude realizovaný úpravou existujúcich nástrojov v rámci systému pomoci v hmotnej núdzi zameraných na dlhodobo nezamestnaných, ktorí sa zamestnajú (zvýšenie finančnej podpory a jej postupné klesanie počas definovaného obdobia napr. 6 alebo 12 mesiacov po získaní zamestnania). Podpora sa rozšíri aj na neaktívnych ľudí, ktorí doteraz neboli registrovaní na úrade práce.

Na podporu aktivácie ľudí v hmotnej núdzi sa zväzi zlepšenie finančnej podpory obcí a vyšších územných celkov pri organizovaní tzv. aktivačných prác.

Ministerstvo práce v súčasnosti takisto pripravuje projekt „na mieru šitých“ špecifických služieb pre cieľovú skupinu dlhodobo nezamestnaných. Špecifické služby, ktoré zahŕňajú poradenstvo, diagnostiku a vzdelávanie, budú ponúkané prostredníctvom neverejných poskytovateľov služieb zamestnanosti a zamestnávateľov. Kvôli novému programovaciemu obdobiu sa predpokladá, že projekt sa začne realizovať až ku koncu roka 2014. Rozpočet projektu sa predpokladá vo výške 15 miliónov eur a bude financovaný z ESF.

4.3.2 Sociálna inklúzia

Rovnováha medzi zamestnaním a starostlivosťou o deti

Príspevok na starostlivosť o dieťa financovaný prevažne z prostriedkov ESF sa opätovne zaradí aj na ďalšie programové obdobie 2014 - 2020. Príspevkom štát prispieva rodičovi alebo fyzickej osobe, ktorej je dieťa zverené do starostlivosti, na výdavky na starostlivosť počas zárobkovej činnosti alebo štúdia.

Súbežne je nevyhnutné vytvoriť podmienky na zvýšenie dostupnosti kvalitných, udržateľných a cenovo dostupných zariadení služieb v starostlivosti o deti, najmä jasí a škôlok, s cieľom rozšíriť okruh poskytovateľov starostlivosti o deti. Bližšie špecifikovanie podmienok poskytovania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov na dosiahnutie uvedeného cieľa bude uvedené v nových pripravovaných operačných programoch.

Podpora marginalizovaných rómskych komunít

Do riešenia zlého sociálneho postavenia marginalizovaných rómskych komunít (MRK) sa zapojí terénna sociálna práca, pričom jednou z jej úloh by malo byť zvyšovanie informovanosti o existencii vzdelávacích programov v rámci MRK. Právne sa upraví postavenie a definovanie komunitných centier. Podpora komunitných centier vytvára širšie predpoklady pre zlepšenie prístupu zraniteľných skupín, vrátane MRK, ku kvalitnému predškolskému a školskému vzdelávaniu. Ministerstvo práce vypracuje systém hodnotenia dopadov služieb a hodnotenie kvality komunitných centier.

Marginalizované komunity majú komplikovaný prístup k pracovnému trhu. Aby bolo možné dobre dizajnovat' a zacieliť programy na zlepšenie ich vyhliadok na trhu práce alebo vo vzdelávaní, je potrebné o týchto ľuďoch a ich potrebách získať kvalitné a spoľahlivé dáta. Jednou z možností je využitie lepšie využité primárnych dát z už dnes dostupného zdroja údajov v podobe Atlasu rómskych komunít a jeho prepojenie s dátami, ktorými disponuje ÚPSVR, už na úrovni primárnych údajov. Ďalšou možnosťou je sledovať etnicitu uchádzačov o zamestnanie. Získané údaje budú okamžite anonymizované a procesy a informačné systémy vylúčia možnosť ich zneužitia alebo využitia v rozpore s cieľom podpory znevýhodnených jednotlivcov a komunít. Lepšie údaje budú slúžiť na štatistický výskum problémov ľudí na okraji trhu práce a lepšie zacielenie podporných programov na zlepšenie ich vyhliadok na trhu práce.

Box 5: Štatistiky nezamestnanosti menšín a cudzincov

V mnohých krajinách existuje možnosť identifikácie celkovej nezamestnanosti použitím štatistických prieskumov domácností (prieskumy pracovnej sily v krajinách EÚ, Current Population Survey v USA). Tieto údaje na vzorke populácie umožňujú zahrnúť aj tých nezamestnaných, ktorí nie sú registrovaní kvôli poberaniu podpory v nezamestnanosti alebo účasti na programoch politik trhu práce. Na týchto dátach je možné určovať mieru nezamestnanosti aj podľa iných charakteristík – napríklad vzdelania, veku a národnosti (prípadne etnika). Niektoré krajiny publikujú údaje o národnosti, etnicite alebo rase aj pri registrovanej nezamestnanosti, to znamená hlavne v období poberania podpory v nezamestnanosti. Metóda používaná pri identifikácii rasy a etnicity v USA a vo Veľkej Británii sa zakladá na tom, ako osoba sama seba deklaruje pri žiadosti o podporu v nezamestnanosti a pri prieskumoch.

Štatistiky nezamestnanosti menšín a cudzincov v iných krajinách

Krajina	Štatistiky o rase, etniku alebo národnosti pri registrovanej nezamestnanosti/poberaní dávok
Nemecko	Pri registrovanej nezamestnanosti sa publikuje štatistika pre skupinu cudzincov (Ausländer).
Rakúsko	Pri registrovanej nezamestnanosti sa publikuje štatistika pre skupinu cudzincov (Ausländer) - krajiny v rámci a mimo EHP.
Holandsko	Štatistický úrad uvádza na stránke mieru nezamestnanosti podľa etník (Native dutch, Western foreign background, Non-western foreign background: Turks, Moroccans, Surinamese, Arubans/Antilleans, Other).
Írsko	Pri registrovanej nezamestnanosti sa publikuje štatistika pre skupinu cudzincov - Irish nationals, Non-Irish nationals (UK, EU15 excl. UK, EU15 to EU28, Other nationals).
Veľká Británia	Samodefinícia etnika pri registrovanej nezamestnanosti, t.j. napríklad pri poberaní podpory v nezamestnanosti. Približne 25-26% poberateľov neuviedlo etnikum z dôvodu, že nechcelo alebo nevedelo povedať (Prefer not to say; Unknown). Uvedené etniká v štatistike (Department for Work & Pensions): White: British, Irish alebo Other White / Mixed: White & Black Caribbean, White & Black African, White & Asian alebo Other Mixed / Asian or Asian British: Indian, Pakistani, Bangladeshi alebo Other Asian / Black or Black British: Black Caribbean, Black African, Other Black / Chinese or Other Ethnic Group: Chinese alebo Other Ethnic Group.
USA	Samodefinícia etnika a rasy pri registrovanej nezamestnanosti, t.j. pri poberaní podpory v nezamestnanosti (unemployment insurance). Možnosti pri výbere etnika: Hispanic or Latino, Not Hispanic or Latino, Prefer not to say. Možnosti pri výbere rasy: White, Black/African American, American Indian or Alaskan Native, Asian, Native Hawaiian or Other Pacific Islander, Prefer not to say. Otázky o etniku a rase sa používajú aj pri mesačných prieskumoch domácností CPS (Current Population Survey), z ktorých sa zisťuje miera celkovej nezamestnanosti.

Dostupnosť a kvalita sociálnych služieb a iných opatrení v oblasti sociálnej inklúzie

Nadalej sa budú plniť opatrenia Stratégie deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti so zapojením sociálnych partnerov, neziskových organizácií, regionálnej a miestnej samosprávy. Zámerom stratégie je okrem iného náhrada inštitucionálnej izolácie a segregácie ľudí v špecializovaných zariadeniach alternatívnym modelom siete spolupracujúcich a navzájom prepojených sociálnych služieb poskytovaných v integrovaných domácich podmienkach miestnych komunít.

Novým zákonom sa komplexne upraví sociálna práca tak, aby bola využiteľná vo všetkých oblastiach, v ktorých sa vykonáva. Stanovia sa podmienky vykonávania sociálnej práce a vytvoria sa podmienky pre profesijné zabezpečenie výkonu sociálnej práce.

Udržateľnosť bývania pre chudobných

Zlepší sa prístup k bývaniu predovšetkým pre ľudí, ktorí si s cieľom zlepšiť si svoju príjmovú situáciu hľadajú prácu mimo svojho bydliska. Legislatívnou úpravou sa zavedie finančná podpora za účelom získania a udržania bývania ako aj pracovnej mobility. Rámcové zámery bytovej politiky štátu, ako aj konkrétne úlohy v oblasti rozvoja bývania na obdobie do roku 2015, určuje Koncepcia štátnej bytovej politiky do roku 2015. Zavedenie nástroja je možné len v prípade podpory budovania nájomných bytov a zabezpečenia finančnej podpory prostredníctvom štrukturálnych fondov.

4.4 Podnikateľské prostredie

Tab. 9: Výsledkový indikátor pre podnikateľské prostredie

		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Cieľ 2020
Doing Business	SK	-	-	-	37	35	40	43	46	43	49	15
	(poradie v rebríčku Svetovej banky)	EÚ	-	-	37	38	38	37	40	40	40	-
Index regulácie trhu produktov	SK	-	-	-	1,57	-	-	-	-	-	1,31	1,2
	(bodové hodnotenie)	OECD	-	-	-	1,51	-	-	-	-	1,41	-

Kvalitné a transparentné podnikateľské prostredie vrátane jednoznačne zrozumiteľných právnych predpisov je dôležitým predpokladom pre stabilný a konkurencieschopný trh, vznik nových firiem a prílev investícií. Opatrenia prispievajúce k zlepšeniu podnikateľského prostredia majú v konečnom dôsledku pozitívny dopad na zamestnanosť, mzdy, ekonomický rast a celkovú prosperitu krajiny. Slovensko klesá v hodnotení rebríčka Svetovej banky Doing Business už niekoľko rokov po sebe. Aktuálne je na 49. mieste, čo je v rámci krajín EÚ podpriemerné umiestnenie (40).

Vláda preto prijme opatrenia zamerané na zníženie administratívneho zaťaženia pri založení podniku, platenia daní, cezhraničného obchodu a zlepšenie regulácie a informovanosti firiem. Zlepší sa posudzovanie vplyvov novej aj existujúcej legislatívy na podnikateľské prostredie. Znížia sa bariéry vstupu v tradične monopolných sektoroch. K vyššej transparentnosti prispeje zavedenie insolvenčného registra a registra diskvalifikovaných osôb. Rozvoju podnikateľského prostredia napomáha aj elektronizácia služieb vlády, budovanie infraštruktúry a skvalitňovanie verejnej správy.

Financovanie rozvoja podnikania

Slovenský investičný holding (SIH) bude investovať primárne do nových strategických investícií v oblasti infraštruktúry, životného prostredia a podpory malých a stredných podnikov. Konkrétne oblasti a produkty budú určené až na základe ex-ante hodnotenia, ktoré pripravuje Ministerstvo financií SR v spolupráci s Európskou investičnou bankou. Účelom holdingového fondu je znásobiť efekt verejných investícií z fondov EÚ prostredníctvom tzv. pákového efektu – každé euro priameho kapitálového vkladu z operačných programov do fondu by na seba malo naviazať dodatočné zdroje z privátneho sektora alebo medzinárodných finančných inštitúcií. SIH nebude súčasťou verejného sektora verejnej správy a v jeho dozornej rade budú zastúpené participujúce inštitúcie, ktoré budú schvaľovať investičnú stratégiu. O konkrétnych investíciách budú na základe schválenej investičnej stratégie rozhodovať vybraní finanční sprostredkovatelia tak, aby sa docielil komerčný charakter fondu atraktívny aj pre investorov. Začiatok fungovania holdingu sa plánuje v prvej polovici 2015.

Fond sociálnych fondov rozvojového kapitálu by mal byť integrovaný do štruktúry SIH a na základe ex-ante hodnotenia by mal byť presne definovaný aj jeho investičný zámer. Malo by ísť o sociálny rozvojový kapitál s cieľom financovania malých a stredných podnikov, ktorých účelom je aj dosahovanie pozitívnych sociálnych vplyvov. Za pozitívny sociálny vplyv sa považuje najmä poskytovanie sociálnych služieb a tovarov zraniteľným, marginalizovaným, znevýhodneným a vylúčeným osobám, alebo v prípade iných tovarov a služieb používanie metódy produkcie, ktorá napĺňa spoločensky prospešný cieľ podniku.

V nasledujúcom programovom období 2014 – 2020 sa predpokladá výraznejšia účasť Slovenskej záručnej a rozvojovej banky, a. s. (SZRB) v implementácii nástrojov návratnej pomoci prostredníctvom jej dcérskych spoločností - Slovenský investičný holding a.s. a Slovenská záručná a rozvojová banka Asset Management, a.s. Medzi investičné oblasti SIH by mala patriť aj podpora malých a stredných podnikov.

Pri podpore podnikania vláda v spolupráci s odbornou verejnosťou vytvorí motivujúce prostredie, ktoré bude stimulovať vznik a rozvoj začínajúcich inovatívnych firiem – tzv. startupov. Pripraví niekoľko programov a opatrení, ktoré prispievajú k ich rozvoju. Štát bude spolu so Slovak Business Agency zabezpečovať informačné, vzdelávacie a networkingové aktivity pre startupy, organizovanie startup podujatí, ako aj priamu

podporu konkrétnych podnikateľských zámerov a zapojenie slovenských startupov s najväčším potenciálom do medzinárodných startupových sietí. Štát tiež bude podporovať realizáciu edukačných a informačných aktivít pre podnikateľov, zameraných na zvýšenie využívania rôznych elektronických nástrojov a služieb pri podnikaní, vďaka ktorým budú mať podniky možnosť zvýšiť šancu uspieť na globálnom trhu.

V súlade so stanovenými prioritnými oblasťami strategického rozvoja slovenského hospodárstva sa vytvorí v spolupráci s odbornými zástupcami týchto strategických sektorov mechanizmus a pravidlá klasifikácie subjektov, ktoré budú môcť využiť novovytvorené špeciálne nástroje podpory podnikania.

Regulácia

Vo viacerých odvetviach, ktoré boli tradične monopolné, sa v poslednom období začína objavovať konkurencia (predaj elektriny a plynu, telekomunikačné služby). Výraznejší nástup konkurencie bude pomáhať zvyšovať kvalitu služieb a tlačiť na znižovanie cien v porovnaní s cenami monopolných subjektov. Vláda tento pozitívny trend podporí aj zavedením spôsobov, akými by mali firmy zbierať, spracovávať a sprístupňovať informácie o kvalite, poplatkoch, celkových nákladoch a jednotkových cenách produktov. V prípade potreby sa úpravou legislatívy ďalej znížia bariéry pre vstup nových subjektov na tieto trhy. A naopak, tam, kde sa konkurenčné prostredie nedokáže vytvoriť, bude vláda SR presadzovať silnú a kvalitnú reguláciu zo strany štátu. Tá by mala zamedziť monopolným podnikom zneužívať svoje dominantné postavenie na danom trhu na úkor ostatných podnikateľov a spotrebiteľov.

Transparentnosť podnikateľského prostredia

Zavedie sa elektronický insolvenčný register. Proces uspokojovania majetkových nárokov veriteľov, medzi ktorými je často aj štát a jeho inštitúcie, sa tým výrazne zefektívni. Zabezpečí sa takmer úplná publicita informácií o celom procese a priebehu konkurzného konania. Výsledkom zavedenia registra v zahraničí bolo spravidla zvýšenie výťažnosti konkurzných konaní. Novou právnou úpravou sa zavedú tiež predvídateľné a transparentné procesy ukončenia podnikania a spresní sa zodpovednosť členov štatutárnych orgánov zanikajúcich spoločností.

Súčasťou tejto iniciatívy bude zavedenie registra diskvalifikovaných osôb. Súčasné riešenie zodpovednosti štatutárnych orgánov, členov štatutárnych a dozorných orgánov spoločností sa ukazuje ako nedostatočné. Problém predstavujú najmä zníženie dôvery v inštitút základného imania, ktorý má plniť úlohy vo vzťahu k ochrane veriteľov podnikateľských subjektov. Pri vytváraní registra diskvalifikácii sa bude vychádzať výlučne z objektívnych informácií, a to tak, aby sa zamedzilo možnosti, že register postihne aj slušných podnikateľov.

Posudzovanie investičnej pomoci sa od roku 2013 opiera o finančnú analýzu udržateľnosti investície. Vláda hodnotenie ďalej rozšíri o prehľad vstupných a výstupných údajov o investičnom zámere a navrhovanej pomoci. Takýto nástroj umožní lepšie porovnať prínosy investičných zámerov s navrhovanou pomocou.

Tab. 10: Vstupné a výstupné údaje o investičnom zámere	
Ukazovateľ	Zdroj
Celková výška investičnej pomoci	MH SR
Intenzita investičnej pomoci	MH SR / Investor
Podiel priamej investičnej pomoci	MH SR / Investor
Počet vytvorených pracovných miest	Investor
Výška pomoci na jedno novovytvorené pracovné miesto	MH SR / Investor
Počet kvalifikovaných uchádzačov v okrese na 1 vytvorené pracovné miesto	ÚPSVaR
Priemerná hrubá mesačná mzda zamestnanca na vytvorenom mieste	Investor
Priem. hrubá mesačná mzda v odvetví NACE v okrese (2012)	ŠÚ SR
Kapitálová náročnosť investície	Investor
High-tech alebo Knowledge-intensive odvetvie	Investor

Podiel vytvorených miest v R&D	Investor
Podiel firiem v SR, ktoré patrili za posledné 2 roky medzi subdodávateľov investora	Investor
Brownfield / Geenfield	MH SR / Investor
Investície do vzdelávania a rekvalifikácie	Investor

V rámci zvýšenie transparentnosti na finančných trhoch sa plánuje zlepšenie monitorovania systémových rizík týkajúcich sa transakcií spočívajúcich vo financovaní cenných papierov. Taktiež sa budú zverejňovať informácie o takýchto transakciách investorom, ktorých aktíva sú použité v rámci týchto alebo rovnocenných transakcií. Stransparentní sa činnosť v oblasti využitia cenných papierov ako kolaterálu.

Ministerstvo financií SR bude naďalej znižovať informačnú asymetriu medzi spotrebiteľmi a poskytovateľmi finančných služieb. Okrem správ o výkonnosti fondov druhého a tretieho piliera sa v roku 2014 začnú zverejňovať správy o dianí na finančných trhoch a tzv. index bankových poplatkov. Index bankových poplatkov bude sledovať cenovú hladinu služieb poskytovaných bankami fyzickým osobám. Prostredníctvom tohto indexu budú môcť klienti a regulačné orgány sledovať vývoj výšky poplatkov v čase.

Rozvoj regiónov

S cieľom znižovania regionálnych rozdielov sa posilní ekonomický rozvoj regiónov s dôrazom na podporu malého a stredného podnikania a cestovného ruchu, ako perspektívneho odvetvia pre tvorbu nových pracovných príležitostí. Vytvorí sa podmienky na skvalitňovanie a inovovanie činnosti regionálnych agentúr. V tomto smere bude kľúčové úspešné dočerpanie pomoci z Regionálneho operačného programu (ROP) v období 2007 – 2013, ktorého hlavným cieľom je zvýšenie dostupnosti a kvality občianskej infraštruktúry a vybavenosti v regiónoch a krajov.

Stavebný zákon

Transparentnejšie prostredie a jednoduchšie pravidlá by do územného plánovania a stavebného poriadku mal priniesť nový stavebný zákon, ktorého schválenie sa plánuje do konca roka 2014. V súčasnosti je v legislatívnom procese a do platnosti by mal vstúpiť v priebehu roku 2015. Jeho prijatím dôjde k zjednodušeniu a urýchleniu povoľovacích procesov pri zachovaní kvality povoľovaných a realizovaných stavieb. Najvýznamnejšou zmenou v územnom plánovaní bude povinnosť obcí mať územný plán bez ohľadu na počet obyvateľov a veľkosť obce.

4.5 Dopravná infraštruktúra a telekomunikácie

Pre udržanie a zvyšovanie konkurencieschopnosti slovenskej ekonomiky je nevyhnutná kvalita a efektívnosť dopravnej infraštruktúry. Tá by mala v čo najväčšej miere reagovať na odstraňovanie pretrvávajúcich nedostatkov, vývoj a potreby hospodárstva a znižovanie rozdielov medzi regiónmi. Lepšou dostupnosťou sa zatriktívnia regióny na východe a juhu Slovenska, kde je nedostatočné dopravné spojenie významnou príčinou vysokej nezamestnanosti.

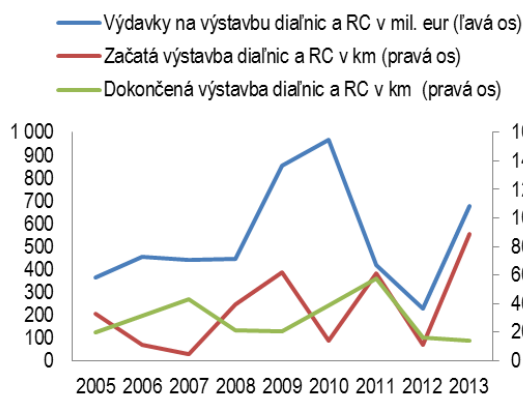
Hlavnými opatreniami v doprave sú výstavba chýbajúcich úsekov diaľnic a rýchlostných ciest, výstavba, obnova a údržba ciest I. triedy. Ďalej je to zvyšovanie bezpečnosti, prístupnosti a efektívnosti dopravy a zníženie objemu tranzitu cez mestá a obce. Dôležitým cieľom bude systematické zvyšovanie významu železničnej prepravy, investície budú ďalej smerovať aj do vodnej dopravy a do efektívnejšieho prepojenia všetkých spôsobov cestovania ako na mestskej, tak aj na regionálnej úrovni. S cieľom zabezpečiť udržateľnosť mestskej mobility budú uprednostňované čisté a energeticky efektívne spôsoby a prostriedky v kombinácii s motivačnými opatreniami.

Cesty

V súčasnosti je rozostavaných vyše 110 km diaľnic a rýchlostných ciest (úseky hlavného diaľničného ťahu D1, diaľnice D3 a rýchlocesty R2), z toho 36 km pribudlo začiatkom tohto roka. V nasledujúcich mesiacoch roka 2014 sa plánuje rozbehnúť výstavba ďalších 26 km úsekov diaľnic a rýchlostných ciest. Pri naplnení tohto plánu budú s výnimkou jedného rozostavané všetky chýbajúce úseky diaľnice D1 medzi Bratislavou a Košicami.

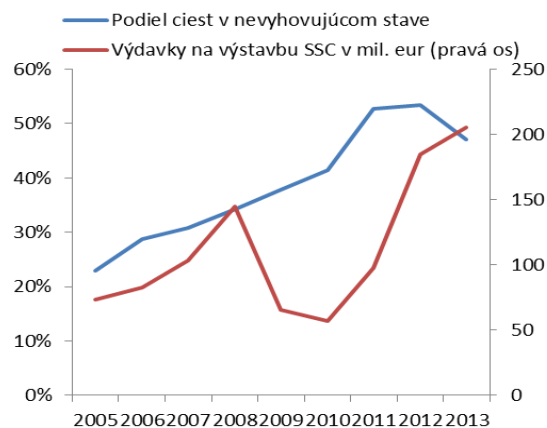
V roku 2013 bola dokončená rýchlostná cesta R4 z Košíc po štátnu hranicu s Maďarskom (14,2 km). V tomto a budúcom roku by malo byť sprevádzkovaných spolu vyše 60 km diaľnic a rýchlostných ciest, prevažne na východnom a strednom Slovensku, teda v regiónoch s nižšou ekonomickou výkonnosťou a vysokou mierou nezamestnanosti, kde sa zároveň nachádza aj väčšina v súčasnosti rozostavaných stavieb.

Graf 25: Diaľnice a RC

Zdroj: MF SR, IFP, MDVRR SR

Graf 26: Cesty I. triedy

Zdroj: IFP, SSC, MDVRR SR

Zvýšenú pozornosť je oproti minulosti potrebné venovať cestám prvej triedy, od roku 2000 sa zvýšil podiel komunikácií v nevyhovujúcom stave až 2,5 násobne. Z hodnotiacich údajov Slovenskej správy ciest z roku 2013 vyplýva, že 39% z celkovej dĺžky ciest prvej triedy je v nevyhovujúcom stave. V havarijnom stave je ďalších 8%. Práve cesty I. triedy obsluhujú takmer polovicu všetkej dopravy na Slovensku. Spolu má byť v priebehu rokov 2011 až 2016 obnovená viac ako štvrtina siete ciest I. triedy.

Popri snahe zabezpečiť základné funkcie dopravy je potrebné brať ohľad aj na bezpečnosť a znižovanie vplyvu negatívnych externalít na životné prostredie a zdravie občanov. Negatíva sa prejavujú najvýraznejšie pri prechode dôležitých dopravných ťahov intravilánmi sídiel. V tomto smere situáciu výrazne zlepšiť budovanie

obchvatov miest a obcí, výstavba preložiek, modernizácia križovatiek a mostov a odstraňovanie nebezpečných miest – tzv. kritických nehodových lokalít a úzkych miest.

Železnice

Kvalita a kapacita železničnej dopravy zaostáva za cestnou. Počet železnicami prepravených cestujúcich na 1000 obyvateľov sa u nás pohybuje v 10-násobne nižších hodnotách ako priemer EÚ. Zvýšená váha železníc v sektore by znížila negatívne dopady na životné prostredie, odľahčila cestné komunikácie a zvýšila efektívnosť vynakladaných zdrojov.

V súlade so zámermi európskej politiky zmierniť preťaženie cestnej infraštruktúry presunom dopravných výkonov na železnice, pokračujú rozsiahle investície do modernizácie železničných koridorov a nákupu nových vlakov.

V polovici minulého roka bol zmodernizovaný 18 km dlhý úsek z Nového Mesta nad Váhom po Zlatovce (pri Trenčíne). V nasledujúcich troch rokoch bude zmodernizovaných vyše 40 km železničných tratí medzi Novým Mestom nad Váhom a Púchovom na traťovú rýchlosť 160 km/h. Rozbehnúť sa má modernizácia ďalších takmer 25 km v smere od Púchova na Žilinu.

V roku 2013 bol úspešne završený projekt obnovy vozidlového parku pre prímestskú a medziregionálnu verejnú železničnú osobnú dopravu SR s podporou európskych fondov, výmenou prešla pätina vlakových súprav. Naň bude plynulo nadväzovať ďalší projekt obnovy (v r. 2014 – 2015), v rámci ktorého pribudne na železnicach 9 elektrických poschodových a 20 dieselových motorových súprav. V Bratislave a Košiciach má v rovnakom období pribudnúť viac ako 60 nových električiek a 80 trolejbusov.

Analýza využitia jednotlivých úsekov železničnej prepravy, identifikuje neefektívne úseky. Výsledky poskytnú priestor pre stanovenie priorít v železničnej doprave a racionalizáciu železničnej siete.

Vodná doprava

Vo vodnej doprave sa opatrenia zamerajú na rekonštrukciu a dostavbu prístavných hrán a infraštruktúry verejného prístavu v Bratislave tak, aby mohol obsluhovať nielen nákladnú, ale aj osobnú dopravu. Ďalej je v pláne zlepšiť splavnosť vodnej cesty na Dunaji medzi Bratislavou a ústím rieky Morava.

Verejná osobná doprava a mestská mobilita

Vláda SR zvýši efektívnosť verejnej osobnej dopravy a zlepši obslužnosť územia verejnou osobnou dopravou. Pri obnove vozového parku budú uprednostňované čisté a energeticky účinné prostriedky (električky, trolejbusy). Pre dosiahnutie čo najvyššej efektívnosti riešení v rozvoji dopravy je potrebné nastaviť jasné pravidlá pre určovanie priorít výstavby, ktoré tvoria základ pre rozhodovanie v plánovaní. Vláda SR zväží zavedenie zákona o dopravnej autorite, ktorá bude zabezpečovať plynulé, funkčné a hospodárne strategické plánovanie dopravy v rámci SR. Rozpočet na takéto opatrenie ešte nie je vyčíslený, ale predpokladá sa financovanie na princípe poplatkov od účastníkov trhu.

V rámci podpory nemotorovej dopravy vláda SR chválila v roku 2013 Národnú stratégiu rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v SR. Strategické opatrenia zahŕňajú vybudovanie 1000 km cyklotrás do roku 2020, zmeny v legislatíve a vytvorenie trvalého finančného mechanizmu z európskych fondov a samospráv. Predpokladaný rozpočet na roky 2014 – 2016 je zhruba 45 mil. eur.

4.6 Modernizácia verejnej správy

Tab. 11: Výsledkový indikátor pre modernizáciu verejnej správy

		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Cieľ 2020
E-government index (%)	SK	25,5	-	37,3	42,3	-	58,6	62	-	90
	EÚ	-	-	47	52,9	-	61,4	69,1	-	-

Významným nástrojom pre dosiahnutie potrebných zmien, ktoré budú viesť k zásadnému zefektívneniu štátu je modernizácia verejnej správy. Globálnym cieľom činnosti vlády pri riadení verejnej správy bude skvalitnenie činnosti subjektov verejnej správy a verejných služieb za účelom podpory sociálno-ekonomického rastu SR a zvýšenia kvality života občanov. Piliermi tohto cieľa sú ekonomizácia, informatizácia a personálny rozvoj vo všetkých štruktúrach verejnej správy. To si vyžiada systematicky skvalitňovať právny rámec verejnej správy a dbať na zásadu, že občan a uspokojenie jeho životných potrieb musí byť stredobodom pozornosti organizovania výkonu verejnej správy.

Modernizácia štátnej správy bude pokračovať reformou ESO zameranou na optimalizáciu úradov, čo by malo priniesť úsporu verejných financií, zefektívniť činnosti a priniesť lepšie služby občanom a podnikateľom. Jedným z nástrojov je elektronizácia a posilňovať sa budú analytické kapacity v štátnej správe. Reforma verejnej správy prinesie jej odpolitizovanie a viac transparentnosti na všetkých stupňoch od prijímania zamestnancov až k odmeňovaniu.

Box 6: Odporúčania OECD pre riadenie ľudských zdrojov vo verejnej správe

Znížiť politizáciu: SR by sa mala zaoberať obmedzením politizácie štátnej služby. Vhodná by bola jasne definovaná pôsobnosť štátnej služby, ktorá oddeľuje politiku od administratívy. Politické nominácie môžu byť potrebné na obsadenie určitých vládnych pozícií, ale mali by byť jasne oddelené a odlišené od administratívnych alebo odborných.

Posilniť nový typ profesionalizmu: trvalým cieľom by mala byť verejná správa orientovaná na služby. Pri posilňovaní profesionalizmu sú popri otvorenej súťaži na základe zásluh nápomocné aj iné prvky: školenia, transparentné pravidlá pre kariérny rast a primerane akceptovateľná úroveň finančného odmeňovania, ktorá je pre krajinu možná. To sú požadované predpoklady, na ktorých je možné budovať profesionálnu, demokratickú štátnu službu. Jasná línia zodpovedností posilňuje nielen zodpovednosť štátnych zamestnancov, ale tiež ich profesionalitu.

Zručnosti, školenia a motivácie: mali by sa zaviesť školenia zamerané na tie zručnosti, ktoré sú naozaj potrebné, najmä v oblasti využívania systémov IT. Dobrou praxou pre dlhodobý stabilný výkon zamestnancov je zaviesť motivačné prvky, ako napríklad pracovné povýšenie, vzdelávanie, uspokojivé finančné ohodnotenie, vhodná komunikácia a zapojenie všetkých účastníkov.

Zväziť rozšírenie a posilnenie analytickej kapacity na ministerstvách: analytické centrá môžu vykonávať komplexnú analýzu a zber údajov. Aby ich práca bola efektívna, analytickí experti by mali byť schopní používať dáta pri príprave návrhov politiky. Pokiaľ ide o analytickú kapacitu na líniových ministerstvách, o tom zrejme existuje relatívne málo údajov. V súvislosti s Prieskumom OECD (2010) o strategickom riadení ľudských zdrojov Slovenská republika neposkytla údaje o rozdelení personálu podľa členenia na odborných zamestnancov a zamestnancov na úradníckych miestach.

Zákaznícka spokojnosť a nástroje riadenia kvality: je potrebné navrhnuť prieskum zákazníckej spokojnosti; prieskum by sa mal orientovať na identifikovanie praktických opatrení s cieľom zlepšiť služby, vrátane čakacích dób a počtu návštev daného úradu potrebných na úspešné ukončenie administratívneho postupu. Na sledovanie spokojnosti občanov a firiem je možné využívať systémy IT. Rovnako je možné využívať systém hromadnej obsluhy, ktorý tiež sleduje čakacie doby.

Zdroj: OECD (2014), *Slovak Republic: Developing a Sustainable Strategic Framework for Public Administration Reform*, OECD Public Governance Reviews. OECD Publishing.

Pokračovanie ESO – Efektívna, spoľahlivá a otvorená verejná správa

V roku 2014 bude pokračovať tretia etapa reformy ESO. Do konca roku by malo byť otvorených 50 klientských centier (KC). Keďže veľká časť činností miestnej štátnej správy musí byť vykonávaná v mieste úradu (napríklad činnosť katastra vyžaduje prístup k archívu máp), rozširovanie ponuky služieb KC bude závisieť najmä na možnosti ďalšieho priestorového spájania odborov okresných úradov.

Integrácia úradov umožní vláde už v roku 2014 a v nasledujúcom období intenzívne pracovať na optimalizácii služieb verejnej správy a zjednodušení procesov pri vybavovaní záležitostí fyzických a právnických osôb. Momentálne prebieha zber údajov o činnostiach úradov a výkonnosti zamestnancov. Z neho vyplynie identifikácia úzkych miest, redizajn procesov miestnej štátnej a odpovedajúca reorganizácia personálneho vybavenia. V budúcnosti by malo sledovanie výkonnosti a meranie a optimalizácia procesov okresných úradov prebiehať pravidelne a systematicky. Doplní ho aj meranie spokojnosti návštevníkov klientských centier.

Reforma štátnej služby

Na základe analýzy a komparácie štátnej služby vo vybraných členských krajinách Európskej únie a OECD bude v roku 2014 pripravený nový zákon o štátnej službe. Reforma bude v súlade so zásadami stabilnej, profesionálnej a politicky neutrálnej štátnej služby. Medzi základné princípy bude patriť transparentné zamestnávanie, zásluhové odmeňovanie, výkonnostné a efektívne riadenie, výkonnostná definitíva a celoživotné vzdelávanie. Eliminujú sa tak nedostatky identifikované prostredníctvom odporúčaní Rady EÚ a odporúčania v Pozičnom dokumente EK pre SR.

Analytické kapacity

Jedným z pozitívnych efektov reformy štátnej správy bude, že sa stane atraktívnym miestom pre prácu pre najlepších odborníkov na Slovensku. Jedným z krokov týmto smerom sú analytické útvary, ktoré vznikli na kľúčových sociálnych a ekonomických rezortoch. Ich úlohou je rozpracovanie reformných krokov na základe priorít vlády a strategického riadenia politickým vedením ministerstiev a ich prepojenie na rozpočet, monitoring a hodnotenie. Snahou je, aby takéto jednotky plne fungovali na všetkých ekonomických a sociálnych ministerstvách ako i na kľúčových podriadených organizáciách verejnej správy. V najbližšom období sa vytvorí analytický útvar aj na Finančnej správe s cieľom efektívnejšej správy daní a odhaľovania daňových únikov. Vláda bude i naďalej pokračovať v posilňovaní existujúcich útvarov na Ministerstve financií (Inštitútu finančnej politiky), Ministerstve životného prostredia (Odbor ekonomických nástrojov a analýz), Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny (Analytické centrum), Ministerstve dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja (Inštitút stratégie), Ministerstve zdravotníctva (Inštitút zdravotnej politiky), Ministerstve vnútra a na Ministerstve školstva, vedy, výskumu a športu (Inštitút vzdelávacej politiky) a budovaní ďalších.

Vláda schválí štipendijný program, ktorý finančne podporí štúdium na renomovaných zahraničných univerzitách vybraným uchádzačom. Ako protihodnotu sa absolventi na istý čas zaviazajú pracovať vo verejnej správe, čo v konečnom dôsledku posilní vysokokvalifikované odborné kapacity. Schválil sa projekt, ktorý prispeje k skvalitňovaniu analytických jednotiek a umožní ich zamestnancom absolvovať zahraničné odborné kurzy a stáže financované z fondov EÚ.

Elektronická verejná správa

Elektronická verejná správa umožňuje občanom a podnikateľom prístup k informáciám a službám, pričom najvýraznejším prínosom je zefektívnenie výkonu verejnej správy, zníženie administratívneho zaťaženia jednotlivcov a podnikateľov pri komunikácii s verejnou správou a zvyšovanie transparentnosti verejnej správy. Prevažná väčšina opatrení v rámci informatizácie ostáva v platnosti z roku 2013.

Naďalej ostáva primeraná pozornosť venovaná zabezpečeniu informačnej bezpečnosti. Medzi najcitlivejšie oblasti patria kritická infraštruktúra, bankovníctvo, energetika, doprava, zdravotníctvo, elektronická komunikácia a verejná správa. Cieľom je preto zvýšiť úroveň ochrany voči incidentom, rizikám a hrozbám v sieťovej a

informačnej bezpečnosti v SR. Návrh zákona o informačnej bezpečnosti zjednotí požiadavky a kompetencie, ktoré sa týkajú bezpečnosti informačno-komunikačných technológií.

Pokračovať bude prijímanie štandardov prispievajúcich k efektívnemu budovaniu integrovaného informačného systému verejnej správy a zlepšeniu súčinnosti jeho služieb. Z hľadiska vzájomnej kooperácie informačných systémov je potrebné zefektívniť a zjednodušiť prepájanie informačných systémov jednotlivých úsekov verejnej správy na úrovni štátnej správy aj samosprávy. Pre zabezpečenie prevádzky existujúcich informačných systémov verejnej správy, resp. vývoja ďalších systémov na úsekoch v pôsobnosti subjektov integrovanej miestnej štátnej správy je potrebné vybudovať primerane výkonnú, jednotnú a bezpečnú integrovanú komunikačnú a technologickú infraštruktúru.

Verejné služby budú dostupné viacerými elektronickými kanálmi, podporený bude najmä rozvoj funkcionalít Ústredného portálu verejnej správy. Posilnia sa aktivity v oblasti elektronickej štátnej správy, elektronickej kultúry, elektronickeho vzdelávania, elektronickej inklúzie a elektronickeho zdravotníctva. Pri implementácii elektronických služieb poskytovaných jednotlivými orgánmi verejnej správy sa bude postupovať v súlade s prioritami a harmonogramom Operačného programu informatizácia spoločnosti. Dobudovaný Ústredný portál verejnej správy a služby spoločných modulov ÚPVS budú vytvárať efektívny elektronický kanál pre komunikáciu verejnosti s verejnou správou.

Uvedie sa do prevádzky informačný systém Integrovaných obslužných miest (IOM), ktorý umožní využívanie elektronických služieb verejnej správy s dostupnosťou pre minimálne 85% obyvateľov SR. K hlavným službám, ktoré budú IOM zabezpečovať, bude patriť zabezpečenie prístupu k elektronickým službám verejnej správy povinných osôb (najmä podávanie návrhov, žiadostí a iných podaní) a získanie výstupu zo spracovania podania, prípadne iných dokumentov, potvrdení alebo informácií.

V roku 2013 sa rozbehla príprava projektu elektronizácie stavebného poriadku, územného plánovania a regionálneho rozvoja (e-STAK). Prebieha verejné obstarávanie na dodávateľa služby. Cieľom projektu je pripraviť a uviesť do praxe program elektronizácie činnosti stavebných úradov, druhostupňových odvolacích orgánov a MDVRR SR tak, aby občania a podnikatelia vybavili elektronickou formou celý proces od podania žiadosti až po vydanie právoplatného rozhodnutia podľa stavebného zákona.

4.7 Transparentné prostredie a vymožitelnosť práva

Tab. 12: Výsledkový indikátor pre transparentné prostredie a vymožitelnosť práva

		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Cieľ 2020
Korupcia (%)	SK	59	-	59	-	61	-	56	-		80
	EÚ	67	-	78	-	80	-	77	-		-

Transparentné a nekorupčné prostredie posilňuje efektívnosť, hospodársky rast, prispieva k rovnosti šancí v ekonomike a v konečnom dôsledku zvyšuje blahobyť. Efektívny boj s korupciou si vyžaduje zvýšenie transparentnosti a zúženie priestoru pre nekalé aktivity pri akomkoľvek nakladaní s majetkom štátu, verejných inštitúcií a samospráv. Vývoj korupcie na Slovensku, žiaľ, nasledoval opačný trend ako v ostatných krajinách EÚ, od roku 2005 sme sa v tomto ukazovateli transparentnosti mierne zhoršili. Výdavky na slovenské súdnictvo boli v roku 2012 so 41 eurami na jedného obyvateľa na mierne nižšej úrovni, akú v priemere dosiahli krajiny V3. Na roky 2014 až 2016 je na súdy rozpočtovaný mierny pokles zdrojov.

S cieľom dosahovať úroveň vnímania korupcie približujúcu sa priemeru krajín EÚ bude vláda SR pokračovať v implementácii a prijímaní ďalších opatrení smerujúcich k znižovaniu korupcie, zvyšovaniu efektívnosti súdov a čo najvýraznejšiemu zjednodušeniu a uľahčeniu procesov v oblasti vymožitelnosti práva prostredníctvom elektronizácie. Plánovaná ústavná reforma justície bude zahŕňať obmedzenie imunity sudcov a iné zmeny vrátane oddelenia funkcie predsedu Najvyššieho súdu SR a predsedu Súdnej rady SR.

Efektívnejšie súdy

Novela Ústavy SR obmedzí trestnoprávnu imunitu sudcov a oddelí funkciu predsedu Najvyššieho súdu SR a predsedu Súdnej rady SR. Podobne ako poslancom, sudcom ostane imunita na ich rozhodovaciu činnosť. Do súdnej rady budú ôsmich členov navrhovať sudcovia, štyroch vláda a štyroch parlament. Ich počet sa tak zníži z 18 na 16. Otvorenou otázkou novely Ústavy SR ostáva overovanie splnenia predpokladu sudcovskej spôsobilosti u všetkých sudcov.

Vláda SR pripraví pravidlá, ktoré prispievajú k urýchleniu súdneho konania a zefektívneniu práce súdov tak, aby sa ľudia mohli domôcť svojich práv v primeranom čase a na správnom mieste. Konkrétne pôjde o podstatnú revíziu Občianskeho súdneho poriadku, ktorej súčasťou bude aj vytvorenie osobitných pravidiel pre nespornú agendu a precizovanie úpravy súdneho preskúmania rozhodnutí správnych orgánov. Rekodifikácia civilného procesu sa zameriava najmä na zefektívnenie komunikácie s dotknutými subjektmi, zrýchlenie procesu odbremením sudcov rozdelením rozhodovacích právomocí a zamedzením preťahom pre neúčast' na pojednávaní.

Efektívne súdnictvo možno dosiahnuť aj podporovaním špecializácie súdnej sústavy a sudcov. Špecializácia bude prebiehať v rovine zmien v sústave súdov a organizácie práce na súdoch, ako aj zabezpečovaním špecializovaného vzdelávania sudcov, a to aj v témach „nesúdnych“ znalostí (ekonómia, sociológia, psychológia, etika, komunikácie). Vláda SR preto navrhne špecializáciu súdov a sudcov v tých najdôležitejších oblastiach verejného života, a to najmä v daňovom práve.

Elektronizácia

K urýchleniu súdnych konaní, okrem schválených zmien v procesných kódexoch, prispeje aj elektronizácia súdnictva, ktorá sa priebežne realizuje. Viacerými projektmi sa elektronizuje súdny spis, zbierka zákonov, insolvenčný register, register diskvalifikovaných osôb a monitoring obvinených a odsúdených. Niektoré projekty sú financované z rozpočtových prostriedkov, zvyšok bude financovaný z prostriedkov Švajčiarskeho finančného mechanizmu.

V súlade s harmonogramom bude pokračovať príprava právne záväznej elektronickej podoby Zbierky zákonov ako oficiálneho zdroja práva na Slovensku a príprava pre zavedenie elektronickeho súdneho spisu. Elektronicke súdny spis umožní vedenie súdneho spisu počas celého jeho životného cyklu v plne elektronickej podobe. Elektronicke zbierka zákonov zabezpečí efektívnejší prístup k prameňom platného práva pre adresátov práva a umožní zavádzanie nových nástrojov na automatizáciu komunikácie a výmenu dokumentov v rámci tvorby legislatívy. Opatrenie prispeje k stabilite a prehľadnosti právneho poriadku SR.

Zavedenie insolvenčného registra povedie k uspokojovaniu majetkových nárokov veriteľov a takmer k úplnej publicite informácií o celom priebehu konkurzného a reštrukturalizačného konania, ktorá je v súčasnosti nedostatočná. Toto opatrenie tiež zníži náklady na sledovanie takýchto konaní. Registrom diskvalifikácií budú eliminované napr. osoby (firmy), ktoré porušujú daňovo-odvodové, konkurzné alebo obchodné predpisy. Opatrenie bude plniť aj preventívnu funkciu tým, že umožní podnikateľským subjektom overiť si svojich budúcich obchodných partnerov.

Exekúcie a verejné obstarávanie

Prebehne aj novelizácia exekučného poriadku. Komplexná novela upraví statusové aj procesné otázky. Základným cieľom je zamedziť predlžovaniu faktického vymoženía judikovanej pohľadávky. Zároveň bude vláda SR dozerať a vyhodnocovať uplatnenie novely zákona o verejnom obstarávaní v praxi.

4.8 Zdravie

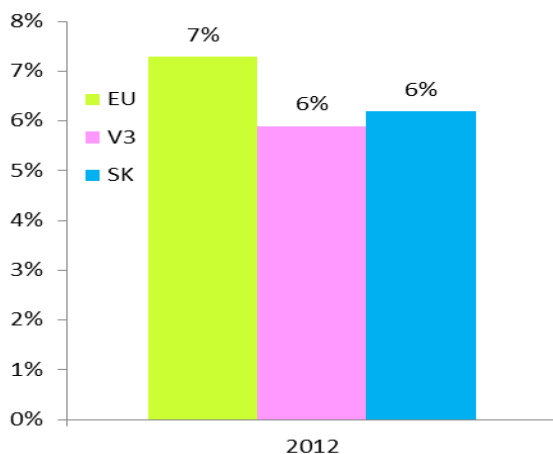
Tab. 13: Výsledkový indikátor pre zdravie

		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Cieľ 2020
Roky zdravého života (očakávaný počet rokov pri narodení)	SK	55,9	54,5	55,8	52,3	52,5	52,3	52,2	53,3	60
	EÚ	61,8	62,1	62,1	61,6	61,6	62,1	61,8	61,6	-

Zdravotný stav obyvateľstva ovplyvňuje rovnosť šancí a produktivitu v krajine. Zhoršené zdravie navyše výrazne ovplyvňuje verejné financie. Verejné zdroje v slovenskom zdravotníctve predstavovali v roku 2011 811 eur na jedného obyvateľa, teda približne 6,2% HDP. Výdavky štátu boli o 1,1% HDP nižšie oproti priemeru krajín EÚ, no o 0,3% HDP prevyšovali priemer V3. V uplynulých rokoch rástli výdavky podstatne rýchlejšie než v krajinách s podobnou úrovňou HDP na obyvateľa. EK očakáva, že Slovensko bude medzi krajinami s najvýraznejším rastom starnutia populácie, čo bude ďalej zvyšovať náklady na zdravotníctvo.

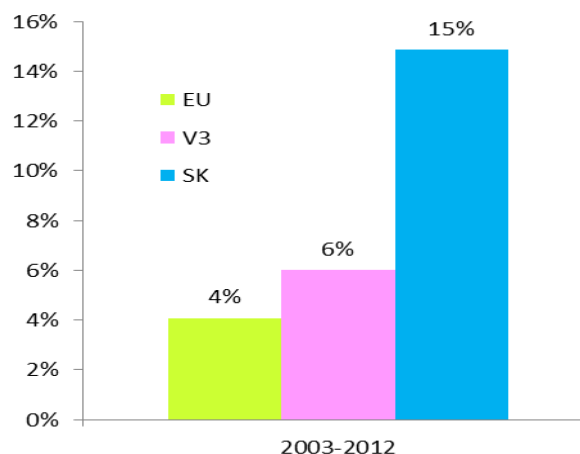
Rýchly rast zdrojov sa na zlepšení zdravotného stavu Slovákov zatiaľ neprejavuje dostatočne. Zatiaľ čo krajiny V3 dokázali v posledných rokoch takmer vymazať náskok krajín EÚ v počte rokov zdravého života, Slovensko stále zaostáva s takmer desaťročným rozdielom za EÚ a V3.

Graf 27: Výdavky na zdravotníctvo (v % HDP)

Zdroj: Eurostat

Graf 28: Priemerný ročný rast výdavkov 2003 - 2012

Zdroj: MF SR

Nárast výdavkov na zdravotnú starostlivosť spolu s relatívne pomalým rastom očakávanej dĺžky života obyvateľov SR je príčinou znižujúcej sa efektívnosti zdravotníctva. Kým Slovensko sa približne do roku 2003 pohybovalo na úrovni priemernej efektívnosti krajín OECD, po tomto roku nastal výrazný prepád. V súčasnosti by sa pri efektívnejšom využívaní zdrojov mohlo obyvateľstvo Slovenskej republiky pri nezmenenej výške výdavkov dožívať až o dva roky dlhšie.

Vláda SR preto prijme opatrenia pre dosiahnutie čo najvyššej efektívnosti bez ohrozenia dostupnosti a kvality liečby. Dôležitými témami sú krátkodobá aj dlhodobá finančná udržateľnosť financovania zdravotníctva. Opatrenia sa zameriavajú na zastavenie zadlžovania 13 štátnych univerzitných a fakultných nemocníc, optimalizáciu ich siete a investície do nových, efektívnejších nemocníc. Zavedie sa integrovaný model poskytovania zdravotnej starostlivosti, zjednotia sa liečebné postupy, zlepši sa informovanosť pacientov zverejňovaním indikátorov kvality a čakacích listín a platby za diagnostickú skupinu.

Vláda posilní systém verejného zdravotníctva a štátneho zdravotného dozoru. Bude pokračovať v práci na strategických materiáloch, vrátane zámeru na postupnú tvorbu komplexného prístupu starostlivosti o zdravie občanov, národných programov podpory zdravia a preventívnych programov v najdôležitejších oblastiach. Vysoká kvalita, dostupnosť a efektívnosť zdravotnej starostlivosti a súvisiacich služieb je nevyhnutnou podmienkou

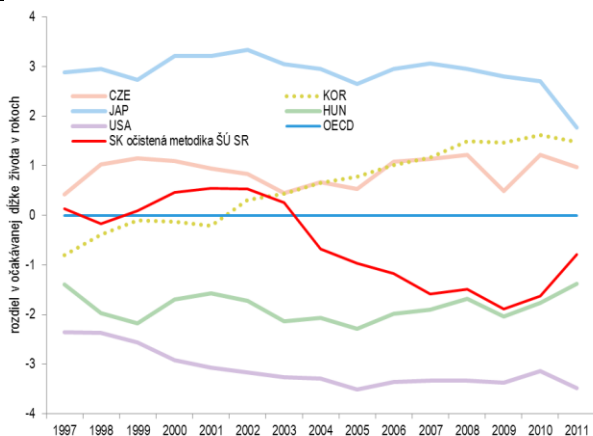

spokojnosti a dôvery občanov v systém organizácie, riadenia, dôslednej kontroly a samotného výkonu poskytovania zdravotnej starostlivosti. Snahou vlády bude, aby sa na celom území SR poskytovala zdravotná starostlivosť na úrovni súčasných poznatkov medicíny a manažmentu zdravotných systémov.

Zlepšenie finančného riadenia a hospodárenia poskytovateľov

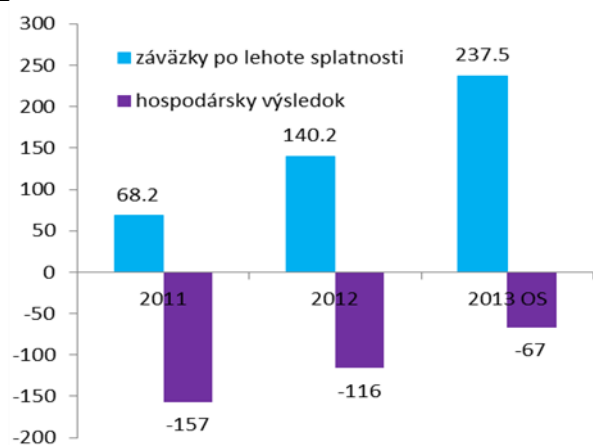
Vláda SR sa zaväzuje, že v zdravotníckych zariadeniach, kde figuruje ako zriaďovateľ MZ SR bude v priemere dosiahnutý vyrovnaný hospodársky výsledok bez dodatočnej finančnej pomoci zo štátneho rozpočtu spolu s výrazným znížením ich zadlženosti. Opatrenia smerujúce k zefektívneniu využívania zdrojov z poisťovní a vlastných príjmov zabezpečia vyrovnané hospodárenie nemocníc do roku 2015.

Graf 29: Efektívnosť slovenského zdravotníctva

Zdroj: IFP podľa OECD

Graf 30: Dlh a hospodársky výsledok 13 štátnych nemocníc

Zdroj: IFP podľa MZ SR

Finančné riadenie nemocníc je potrebné nastaviť tak, aby bol odmeňovaný výkon a zvyšovanie efektívnosti. Pred naviazaním odmeňovania riadiacich zamestnancov na výkonnosť však bude nutné zabezpečiť systematický zber, sledovanie a vyhodnocovanie príslušných ukazovateľov. Správne nastavené finančné riadenie nemocníc môže výrazne prispieť k zastaveniu ich zadlžovania a teda zlepšeniu efektívnosti vynakladaných zdrojov.

Úspory pri obstarávaní energetických surovín, materiálov, služieb a ostatných nemocnicami využívaných vstupov sú dosiahnuteľné centralizáciou nákupu na úrovni riaditeľstva nemocnice. Zavedenie centrálného obstarávania prinesie možnosť efektívnejšie vynakladať finančné prostriedky nemocníc bez ohrozenia liečby pacienta. Riadenie nemocníc sa tiež zameria na prevádzkové úspory obmedzením procesných a personálnych duplicit.

Zlepšenie dlhodobej udržateľnosti financovania zdravotníctva

Čoraz dôležitejšou témou sa stáva dlhodobá udržateľnosť financovania zdravotníctva a dlhodobej starostlivosti v súvislosti so starnutím populácie, čomu je nevyhnutné venovať náležitú pozornosť. Jedným z krokov na stabilizáciu financovania je zavedenie integrovaného modelu poskytovania zdravotnej starostlivosti. Posilní sa pozícia všeobecných ambulantných lekárov, čím sa obmedzí drahšia liečba v nemocniciach a u špecialistov. Program pripraví novú generáciu všeobecných lekárov, ktorých prínos sa prejaví v zlepšenom manažmente procesu liečby. Okrem iného sa zavedie povinná prax študentov medicíny v ambulanciách už počas vysokoškolského štúdia. Po absolvovaní vzdelávacieho programu bude začínajúci lekár zaviazaný odpracovať určitý počet rokov v ambulancii na Slovensku. Financovanie bude zabezpečené zo zdrojov EÚ. Významnou súčasťou integrovaného modelu poskytovania zdravotnej starostlivosti je zavedenie elektronizácie zdravotníctva do praxe - eHealth.

Lepšia integrácia poskytovania zdravotnej starostlivosti

Nedostatočná koordinácia súčasných typov zariadení v procese liečby často spôsobuje napríklad to, že sa jednoduchému medicínskemu prípadu venuje špecializovanejší, či znalostne a finančne náročnejší poskytovateľ zdravotnej starostlivosti (ZS) ako by bolo nutné. Jasná definícia typov nemocníc a rozsahu nimi poskytovanej starostlivosti a lepšia koordinácia zapojenia ambulantných a lôžkových zariadení v jednotlivých štádiách liečby by pomohla zlepšiť efektívnosť využitia kapacít.

Zreviduje sa zadefinovanie rôznych typov nemocníc podľa rozsahu úkonov a služieb, ktoré budú poskytovať. Portfólio služieb a úkonov bude reflektovať rôznorodosť prípadov a ich úrovni náročnosti tak, aby bola dosiahnutá adekvátne kapacita pre potreby spádového územia.

Zároveň sa zlepší koordinácia medzi ambulantnými a lôžkovými zariadeniami. Cieľom bude nastaviť chod pacienta systémom tak, aby boli v jednotlivých prípadoch využívaní poskytovatelia na takom stupni, kedy by nedochádzalo k plytvaniu personálnymi a fyzickými zdrojmi. Konkrétne nastavenie a detailné definície budú postupne profilované v Strategickom rámci starostlivosti o zdravie pre roky 2014-2030, ktorý je ex-ante kondicionálnou pre čerpanie finančných zdrojov EÚ.

Zjednotenie liečebných postupov

Jednotné liečebné postupy využívajúce najlepšiu prax sú bežnou rukoväťou pracovníkov v zdravotných systémoch rozvinutých krajín. Zjednotenie nebude brániť preberaniu inovatívnych liečebných postupov a zároveň sa zachová priestor pre experimentálnu liečbu. Rozdiely v postupoch liečby pacienta negatívne vplyvajú na chod systému poskytovania zdravotnej starostlivosti. Rôznymi postupmi sa stráca prehľadnosť v procese liečby, čo zvyšuje náročnosť posudzovania prípadov revíznymi lekármi a spôsobuje záťaž pre zdravotné poisťovne pri rozhodovaní o platbách. Nejednotné postupy rovnako sťažujú plánovanie využitia kapacít liečebných zariadení, čím prispievajú k vzniku neefektívnosti v systéme.

Informovanosť pacientov o kvalite a dostupnosti zdravotnej starostlivosti

Vláda SR bude podporovať zvyšovanie kvality v zdravotníctve prostredníctvom zavedenia zrozumiteľného systému merania kvality a akreditácie poskytovateľov vrátane nemocníc. Prijme nový rozšírený zoznam indikátorov kvality a zadefinuje ich aj pre ďalšie medicínske odbory a terapeutické a diagnostické výkony. Hodnoty indikátorov kvality poskytovateľov zdravotnej starostlivosti budú nastavené tak, aby na rozdiel od súčasného stavu skutočne a zmysluplne diferencovali poskytovateľov. Hodnoty indikátorov ako aj rebríčky kvality poskytovateľov zdravotnej starostlivosti budú zverejnené minimálne raz ročne v užívateľsky prijateľnej podobe s cieľom zvýšiť informovanosť pacientov. Raz za tri roky bude zoznam indikátorov revidovaný.

Zvýši sa transparentnosť zaraďovania poisťencov na poskytnutie plánovanej zdravotnej starostlivosti do zoznamu zdravotnej poisťovne. Čakacie listiny budú vytvorené pre tie diagnostické a terapeutické výkony, ktoré budú poskytnuté viac než 3 mesiace od indikácie. Čakacie lehoty budú poisťovne povinné zverejňovať podľa jednotlivých poskytovateľov, čím sa umožní ich porovnateľnosť.

Zavedenie platieb za diagnostickú skupinu (DRG)

Zavedenie platieb podľa diagnostických skupín (DRG) umožní identifikovať vnútorné rezervy zdrojov verejného zdravotného poistenia, zvýši transparentnosť vzťahov medzi poisťovňami a nemocnicami a umožní ich zmysluplné a efektívne riadenie. Systém DRG pridelí každému prípadu hospitalizácie dopredu stanovený podiel financií na základe diagnózy, poskytnutých výkonov, veku, pohlavia, prítomnosti iných ochorení či komplikácií, a ďalších pozorovateľných kritérií. Každá nemocnica tak bude dostávať za rovnaký štandardný výkon s rovnakou kvalitou pri rovnakej diagnóze rovnaký objem peňazí od zdravotnej poisťovne. Platbou za diagnózu sa zavedie transparentný systém financovania zdravotnej starostlivosti pre lôžkové zdravotnícke zariadenia, čím sa pristúpi k spravodlivejšiemu financovaniu u jednotlivých poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. Vytvorením jednotnej

platformy financovania poskytovaných nemocničných služieb formou DRG systému sa prispeje k možnosti porovnávania poskytovanej zdravotnej starostlivosti v jednotlivých zdravotníckych zariadeniach a získa sa širší rozsah informácií pre rozhodovanie a kontrolu. Predpokladaný začiatok vykazovania podľa DRG a zverejňovania výsledkov je jeseň roku 2013, ako platobný mechanizmus by mal DRG začať slúžiť od januára 2016.

Výstavba modernej nemocnice v Bratislave

Súčasnne s opatreniami na zastavenie zadlžovania nemocníc sa budú realizovať investície do akútnych lôžkových zariadení, ktoré nahradia niektoré zastarané, najmenej efektívne. Najvýznamnejším projektom bude výstavba nemocnice v Bratislave, ktorá bude sprevádzaná obmedzením existujúcich neefektívnych kapacít v bratislavskom regióne a optimalizáciou starostlivosti na celom Slovensku. Investície do výstavby nových a rekonštrukcie existujúcich zariadení budú realizované bez dodatočného vplyvu na verejné financie.

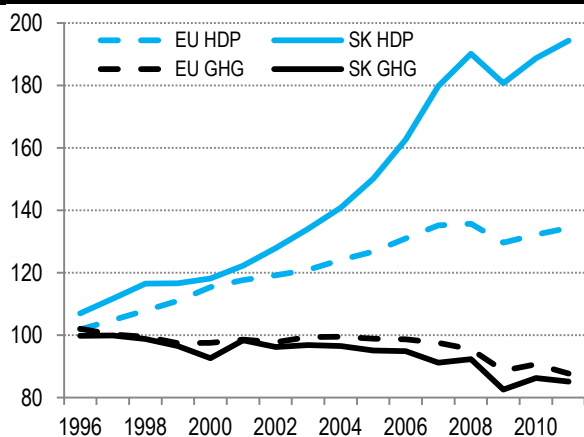
4.9 Environmentálna udržateľnosť a energetika

Tab. 14: Výsledkové indikátory pre environmentálnu udržateľnosť a energetiku

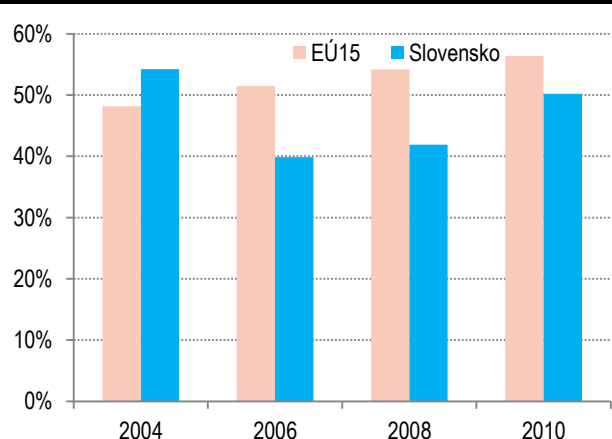
		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Cieľ 2020
Emisie skleníkových plynov mimo ETS (%, zmena voči roku 2005)	SK	-	-	-1.7	-5.8	0.85	-5.1	2.67	-2.1	-8.4	+13
	EÚ	-	-	-1	-3.3	-2.6	-6.6	-4.8	-9	-9.6	-
Podiel OZE na hrubej konečnej spotrebe (%)	SK	5.3	5.5	5.9	7.3	7.5	9.3	9	10.3	10.4	14
	EÚ	8.1	8.5	9	9.7	10.4	11.6	12.5	13	14.1	20
Konečná energetická spotreba (%, zmena voči priemeru rokov 2001- 2005)	SK	-	-	0	-1.8	0.9	-7.0	0.9	-5.3	-9.6	-11
	EÚ	-	-	1.8	0.1	0.5	-5.3	-0.8	-5.3	-5.6	-
Trend EPI	SK	72.5	72.6	72.7	73	74.3	74.7	74.8	74.4	74.5	76.2
	EÚ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Politiky na podporu ekonomického rastu by mali byť dlhodobou udržateľné nielen finančne a sociálne, ale aj environmentálne. Analýzy renomovaných vedeckých inštitúcií, najmä Medzivládneho panelu pre zmenu klímy, potvrdzujú zvyšujúcu sa koncentráciu skleníkových plynov v atmosfére v dôsledku ľudskej činnosti. To vedie ku globálnemu otepľovaniu, topeniu ľadovcov, zvyšovaniu hladín oceánov a extrémnym výkyvom počasia.

Graf 31: Rast emisií a HDP (index 1995 = 100)

Graf 32: Zhodnocovanie odpadov (%)

Zdroj: Eurostat, IFP

Slovenská republika patrí ku krajinám, ktorým sa od roku 1990 podarilo významne znížiť emisie skleníkových plynov. Zároveň doteraz úspešne dosahujeme tzv. „decoupling“ – oddelenie hospodárskeho rastu od rastu emisií. Slovensku sa tento cieľ doteraz darí naplňať významnou zmenou štruktúry spotreby fosílnych palív spojenou

s technologickou reštrukturalizáciou v priemysle. K poklesu emisií prispieva aj nárast podielu služieb na tvorbe HDP a rozvoj obnoviteľných zdrojov.

Kvalita životného prostredia je podľa kompozitného indexu EPI na Slovensku v porovnaní s mnohými ostatnými krajinami veľmi dobrá. SR v ňom obsadila dvadsiate prvé miesto spomedzi hodnotených krajín. Vývoj zhodnocovania odpadov je ale naopak veľmi negatívny. Zatiaľ čo vyspelé krajiny zvyšujú podiel zhodnotenia, Slovensko sa z dobrej počiatočnej úrovne za posledné roky prepadlo.

Vláda pripraví Environmentálna stratégia SR, ktorá bude reflektovať súčasné trendy a stav životného prostredia a hospodárstva. V spolupráci so Svetovou bankou bude vypracovaná Nízkouhlíková stratégia SR, ktorá identifikuje redukčný potenciál a náladovo efektívne spôsoby znižovania emisií aj v súvislosti s navrhovanými EÚ cieľmi do roku 2030. Nový zákon o odpadoch posilní motivácie na prevenciu vzniku odpadu a jeho materiálové a energetické zhodnotenie.

Vyššia energetická efektívnosť v podnikoch sa dosiahne prostredníctvom energetických auditov a iniciatívy JESSICA, ktorá bude pokračovať v poskytovaní zvýhodnených úverov. Plánované plynové prepojenie s Poľskou a Maďarskou republikou zvýši energetickú bezpečnosť SR. Prepojenie elektrizačných sústav s Maďarskom v budúcnosti odstráni úzke miesta a zvýši cezhraničnú kapacitu.

Emisie skleníkových plynov

Približne 50% celkových emisií je na Slovensku produkovaných firmami v schéme obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov (ETS). V sektoroch ETS možno vďaka princípom obchodovania s emisnými kvótami očakávať ich ďalšie znižovanie nákladovo-efektívnym spôsobom k definovanému cieľu 21% v porovnaní s rokom 2005. Podľa aktuálnych emisných projekcií SR dosiahne svoje ciele bez dodatočného úsilia. Na plnenie v súčasnosti navrhovaných ambiciózných cieľov EÚ do roku 2030 však SR nebudú stačiť redukcie emisií skleníkových plynov v ETS. Na ich plnenie bude nevyhnutné realizovať významné redukčné opatrenia aj v ďalších sektoroch, najmä dopravy, poľnohospodárstva a budov.

Prehľad redukčného potenciálu rôznych opatrení a odhadovaných nákladov na ich realizáciu bude obsahovať Nízko-uhlíková stratégia rozvoja do roku 2030, ktorú SR pripraví v spolupráci so Svetovou bankou. Cieľom je identifikovať a podporiť nákladovo najefektívnejšie príležitosti na redukcii emisií. Opatrenia budú zahŕňať modernizáciu verejného osvetlenia, zvyšovanie energetickej efektívnosti budov vrátane ústredného vykurovania, podporu dopravnej infraštruktúry, ako aj intermodálnej dopravy, hromadnej prepravy osôb a cyklistickej dopravy, recykláciu a energetické zhodnocovanie odpadov. Medzi základné podkladové analýzy pre prípravu Nízko-uhlíkovej stratégie budú okrem citlivostnej analýzy pre vybrané parametre (ceny palív, investičná náročnosť) a projekcií emisií skleníkových plynov aj krivky marginálnych nákladov znižovania emisií.

V nadväznosti na dokument Európskej komisie *Príprava rámca pre klímu a energetiku v roku 2030* pripraví vláda SR analýzu možností plnenia prísnejších redukčných cieľov do roku 2030. Analýza posúdi na základe vstupných údajov vyplývajúcich z makroekonomických projekcií a z kriviek marginálnych nákladov znižovania emisií dopady rôznych redukčných cieľov na hospodárstvo SR do roku 2050 pri optimálnom nastavení politík.

Spracovanie odpadov

V nadchádzajúcom období bude nevyhnutné systematicky podporiť recykláciu odpadov. Prijatá legislatíva v roku 2013 zvýšila zodpovednosť výrobcov pri spracovaní batérií a poplatky za uloženie odpadov na skládky. Výsledkom má byť zvýšená miera recyklácie odpadu a nižšia miera skládkovania. Nový zákon o odpadoch má byť zameraný na zvýšenie zodpovednosti výrobcov, posilnenie motivácií na prevenciu vzniku odpadu a jeho materiálové a energetické zhodnotenie.

Zvyšovanie energetickej efektívnosti

Slovensko implementuje smernicu EÚ o energetickej efektívnosti, ktorej cieľom je dosiahnuť do roku 2020 zníženie primárnej spotreby energie o 20% v porovnaní so základným scenárom. Najväčší potenciál existuje v

oblasti verejných budov, domácností a priemyslu. Zlepšiť by sa mala aj informovanosť občanov o vlastnej spotrebe energie. Začalo sa s prípravou Akčného plánu energetickej efektívnosti na roky 2014 - 2016 a tepelnej mapy SR. Ministerstvo hospodárstva bude pracovať na analýze potenciálu úspor energie z vysoko účinnej kombinovanej výroby elektriny a tepla a efektívneho centrálneho zásobovania teplom.

Vyššia energetická efektívnosť v podnikoch sa dosiahne aj prostredníctvom energetických auditov, ktoré odhalia skryté možnosti úspory a možné riešenia. Veľké podniky budú mať povinnosť takýto audit vykonať automaticky. Audity pre malé a stredné firmy budú podporované z operačného programu Kvalita životného prostredia. Komplexná obnova verejných budov bude financovaná z rovnakého operačného programu.

Iniciatíva JESSICA bude pokračovať v poskytovaní zvýhodnených úverov na zlepšenie energetickej efektívnosti bytových domov v mestských oblastiach. Predpokladá sa, že týmto prístupom sa z prostriedkov štrukturálnych fondov EÚ podporí zlepšenie energetickej efektívnosti približne 1000 bytových jednotiek. Správcom fondu bude Štátny fond rozvoja bývania. Kontinuita iniciatívy bude zabezpečená aj v novom programovom období 2014 – 2020, súčasne dôjde v rámci jej implementácie k posilneniu úlohy SZRB.

V prvej polovici roka 2014 sa predpokladá spustenie programu Sloveff3. Projekt bol schválený Radou EBRD a bola vybraná slovenská banka na poskytovanie úverov. Celková alokácia 40 mil. eur bude po splnení podmienky dosiahnutia stanovenej úspory použitá na poskytovanie zvýhodnených úverov v oblasti zvyšovania energetickej efektívnosti v podnikoch, zvyšovanie energetickej hospodárnosti budov v domácnostiach a podporu obnoviteľných zdrojov energie.

Budovanie energetických prepojení medzi krajinami

Na Slovensku sa realizuje niekoľko prioritných projektov (projektov spoločného záujmu) zameraných na zvýšenie cezhraničnej energetickej kapacity. Pri realizácii týchto projektov vláda SR podporí relevantné energetické spoločnosti v ich snahe získať spolufinancovanie v rámci nástroja EÚ na financovanie infraštruktúry - „Spájame Európu“.

V rámci budovania klastra poľsko-slovenského plynárenského prepojenia bola v novembri 2013 podpísaná medzivládna dohoda na podporu tohto projektu. Slovensko maďarské plynárenské prepojenie sa plánuje uviesť do prevádzky k 1. januáru 2015.

Plánovaná realizácia prepojení elektrizačných sústav s Maďarskom odstráni úzke miesta a zvýši cezhraničnú kapacitu. Tým sa zvýši bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky oboch prenosových sústav a zvýši celková obchodovateľná kapacita na spoločnom profile.

Zlepšenie transparentnosti regulačnej praxe

V SR boli vytvorené všetky potrebné podmienky pre otvorenie trhu a zdravú konkurenciu a zároveň boli plne transponované relevantné právne akty EÚ, ktorými sa do budúcnosti otvoril priestor na zníženie regulačnej záťaže v energetike pri dosiahnutí dostatočnej miery liberalizácie trhu. Pred znížením, resp. ukončením regulácie je však potrebné zabezpečiť potrebnú ochranu zraniteľných zákazníkov. Zároveň je potrebné vziať do úvahy danú veľkosť a štruktúru slovenského trhu s plynom a elektrinou, pričom zlepšenie situácie v podobe potrebnej konkurencie a tlaku na ceny očakávame aj od dobudovania plne funkčného a integrovaného vnútorného trhu EÚ. Na ďalšie zlepšenie budú implementované nasledovné opatrenia.

Vypracovanie analýzy deregulácie

URSO v súlade s kompetenciami, ktoré mu boli udelené zákonom o regulácii č. 250/2012 Z.z o regulácii v rámci prípravy regulačnej politiky na nadchádzajúce obdobie, zhodnotí potrebu ďalšej regulácie na nadchádzajúce regulačné obdobie vrátane odôvodnenia navrhovaného rozsahu cenovej regulácie a spôsobu jej vykonávania. Vyhodnotenie by malo byť založené najmä na analytických ukazovateľoch (napríklad koncentrácia trhu alebo miera zmeny poskytovateľa), ktoré Úrad dnes v plnom rozsahu nepublikuje.

Zverejňovanie analýzy ku všetkým zásadnejším zmenám politik

Súčasťou štandardnej praxe regulátora bude zverejňovanie podporných analýz. Každá zmena pravidiel v regulačnej politike bude preto sprevádzaná zverejnením výpočtov a podkladových analýz vrátane dopadov na spotrebiteľov, či zainteresované subjekty. Pri vydaní sekundárnej a terciárnej legislatívy (vyhlášky, prevádzkové poriadky) bude tiež zverejnená analýza faktorov vplyvujúcich na regulovanú cenu, odôvodnenie ich vývoja a podiel na koncovej cene. Analýza nebude obsahovať informácie, ktoré sú predmetom obchodného tajomstva.

Dátové centrum na webovom sídle regulátora

Energetický sektor trpí nedostatkom dát. ÚRSO už dnes niektoré dáta zverejňuje v rôznych dokumentoch a formách (niekedy iba grafy), ktoré sú často pre väčšinu užívateľov nevyužiteľné. V prvom kroku budú všetky už teraz zverejňované dáta agregované a ÚRSO zverejní ich časový rad na spoločnom mieste v dostupnom formáte (napr. .xml alebo .csv) na svojom webovom sídle, ako inštitúcie s najväčšími kompetenciami a dostupnosťami údajov. Ide najmä o dáta publikované vo všetkých Vyhláškach, Výročných správach, Správach o dodržiavaní pravidiel trhu s elektrinou a plynom, či Národných správach^[2]. Zvýši sa tak využiteľnosť informácií a informovanosť subjektov a predídze sa množstvu zbytočných žiadostí o dodanie údajov.

V druhom kroku prebehne verejná diskusia o možnostiach a potrebe zverejňovania iných, doteraz nepublikovaných dát. Znižovaniu administratívnej záťaže pomôže zjednotenie terminológie a zavedenie elektronizácie zberu dát od regulovaných subjektov. Zamedzí sa tak duplicite zasielania v princípe rovnakých údajov niekoľkým inštitúciám. Dobrú skúsenosť s pravidlami účtovania odchýlok v elektrine možno do veľkej miery preniesť aj do oblasti plynu.

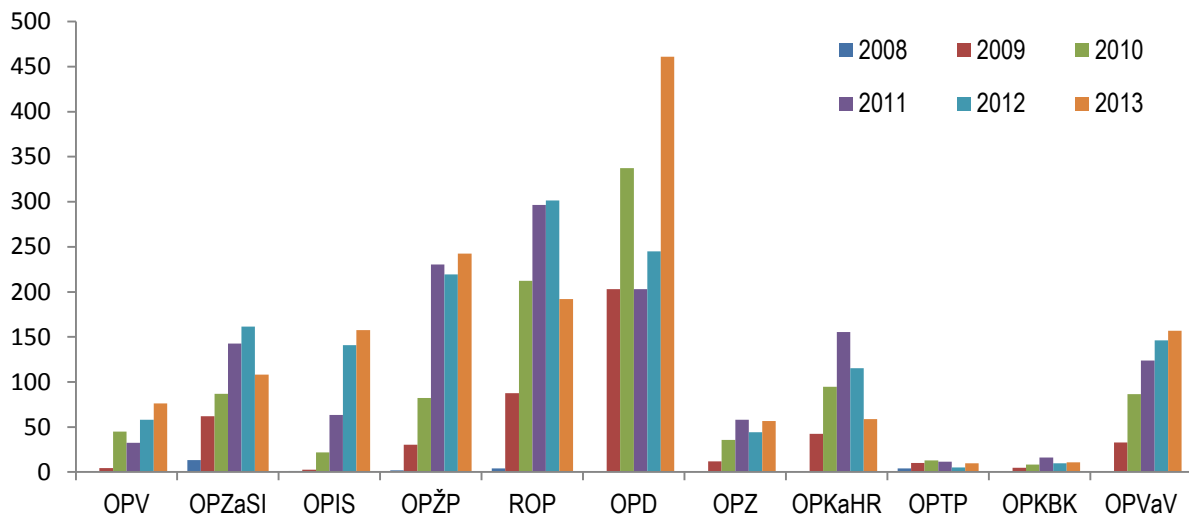

5 Politika súdržnosti EÚ

Politika súdržnosti EÚ patrí medzi kľúčové nástroje naplňovania cieľov stratégie Európa 2020 a sociálno-ekonomického rozvoja SR. Aj pre ďalšie obdobie patrí efektívne vyčerpanie štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu 2007 – 2013 a príprava Európskych štrukturálnych a investičných fondov programového obdobia 2014 – 2020 medzi priority vlády SR.

V priebehu roka 2013 sa v rámci politiky súdržnosti na Slovensku zvýšila intenzita prác. K dosiahnutému pokroku významne prispelo vytvorenie funkcie podpredsedu vlády SR pre investície, do portfólia ktorého bola zaradená aj koordinácia prípravy a implementácie Partnerskej dohody SR na roky 2014 – 2020. Ďalšou úpravou kompetencií sa Úrad vlády SR stal centrálnym koordinačným orgánom pre štrukturálne fondy (ŠF) a Kohézny fond (KF), resp. Európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF).

Graf 33: Čerpanie európskych štrukturálnych a kohézneho fondu (mil. eur)

Zdroj: MF SR

Celkové zazmluvnenie ŠF a KF obdobia 2007 – 2013 dosiahlo ku koncu roka 2013 viac ako 93%. Čerpanie však bolo len na úrovni necelých 51% rozpočtu.⁸ Implementácia a čerpanie sú vzhľadom na časový rámec neuspokojivé. Koncom roka 2013 sa zmenou legislatívy EÚ pre Slovenskú republiku umožnilo predĺženie čerpania záväzkov rokov 2011 a 2012 o jeden rok (pravidlo n+3). Táto zmena umožnila hlavne operačným programom s nižšou mierou čerpania vyhnúť sa automatickému prepadnutiu finančných prostriedkov koncom roka 2013. Zároveň sa touto zmenou umožňuje týmto operačným programom lepšie naplňovať svoje zámery.

V decembri 2013 vstúpila do platnosti väčšina nariadení pre Európske štrukturálne a investičné fondy obdobia 2014 – 2020. Stanovených je celkom 11 tematických cieľov:

1. Posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií
2. Zlepšenie prístupu k informáciám a IKT a zlepšenie ich využívania a kvality
3. Zvýšenie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov, sektora poľnohospodárstva a sektora rybníctva a akvakultúry
4. Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch
5. Podpora prispôsobovania sa zmene klímy, predchádzanie a riadenie rizika
6. Zachovanie a ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov

⁸ Správa o implementácii a čerpaní štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu v rámci operačných programov Národného strategického referenčného rámca za obdobie od 01.07.2013 do 31.12.2013, uznesenie vlády SR č. 56/2014 z 5.2.2014 <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=23234>

7. Podpora udržateľnej dopravy a odstraňovanie prekážok v kľúčových sieťových infraštruktúrach
8. Podpora udržateľnosti a kvality zamestnanosti a mobility pracovnej sily
9. Podpora sociálneho začlenenia, boj proti chudobe a diskriminácii
10. Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy, ako aj zručností a celoživotného vzdelávania
11. Posilnenie inštitucionálnych kapacít orgánov verejnej správy a zainteresovaných strán a efektivity verejnej správy.

Vláda SR vo februári 2014 schválila Partnerskú dohodu SR na roky 2014 – 2020, ktorú následne 14. februára 2014 predložila na vyjadrenie EK. Zodpovední gestori začali zasielať návrhy operačných programov. V rámci cieľa EŠIF 2014 – 2020 „Investície do rastu a zamestnanosti“ sú aktuálne v SR v poslednom štádiu prípravy nasledovné návrhy operačných programov:

- OP Výskum a inovácie (OP VaI)
- OP Integrovaná infraštruktúra (OP II)
- Integrovaný regionálny OP (IROP)
- OP Ľudské zdroje (OP LZ)
- OP Kvalita životného prostredia (OP KŽP)
- OP Efektívna verejná správa (OP EVS)
- OP Technická pomoc (OP TP)

Slovensko navrhuje alokácie EÚ zdrojov na jednotlivé operačné programy a v rámci nich na tematické ciele nasledovne:

Tab. 15: Návrh alokácie EÚ zdrojov na operačné programy a tematické ciele (mil. eur)

TC/OP	OP VaI	OP II	OP LZ	OP KŽP	IROP	OP EVS	OP TP	SPOLU za TC
1	1 704				324			2 028
2		841						841
3	455							455
4				819	111			930
5				852				852
6				1 412	88			1 500
7		3 111			421			3 532
8			929					929
9			634		595			1 229
10			326		263			589
11						267		267
TP	68	85	77	75	60	11	169	545
SPOLU za OP	2 227	4 037	1 966	3 157	1 862	278	169	13 696

Zdroj: ÚV SR

V rámci cieľa EŠIF 2014 – 2020 „Európska územná spolupráca“ budú na Slovensku riadiace orgány pre OP SK – CZ 2014 – 2020, OP INTERACT III 2014 – 2020, pričom sa diskutuje aj možnosť riadenia OP SK – AT 2014 – 2020. V prípade ostatných OP je SR účastníkom s vlastným národným orgánom. Slovensko je zapojené do piatich programov cezhraničnej spolupráce, do dvoch programov nadnárodnej spolupráce a do štyroch programov medziregionálnej spolupráce. Aktuálne prebieha príprava programov na obdobie 2014 – 2020.

V porovnaní s predchádzajúcim obdobím sa znížil celkový počet operačných programov. Na druhej strane však premietnutím všetkých tematických cieľov a nových prvkov EŠIF vznikol vyšší počet sprostredkovateľských orgánov, čo bude klásť zvýšené nároky na koordináciu v rámci systému, medzi operačnými programami i medzi riadiacimi a sprostredkovateľskými orgánmi jednotlivých programov.

Mimoriadne dôležitou súčasťou EŠIF EÚ 2014 – 2020 sú ex-ante kondicionality, ktoré sú podmienkou pre čerpanie EŠIF. Z celkového počtu 44 ex-ante kondicionalít je väčšina úplne alebo čiastočne splnená, nesplnených je deväť kondicionalít.

Medzi kľúčové zmeny pre nové obdobie smerujúce k jasnejším pravidlám, vyššej flexibilitě a efektívnejšej implementácii patrí aj rozšírenie možnosti využitia inovatívnych (návravných) finančných nástrojov. Ich implementácia bude možná prostredníctvom nástrojov šitých na mieru (umožňujúca aplikáciu národných alebo lokálnych špecifik) alebo inštrumentov pripravených EK (rýchlejšia implementácia vďaka pripravenému nastaveniu). Pravidlá dovoľujú finančné nástroje kombinovať s ďalšími formami podpory, ako sú granty, dotácie úrokových sadzieb či dotácie záručných sadzieb. Finančné prostriedky súkromného sektora vo finančnom nástroji bude zároveň možné započítať do národného spolufinancovania.

6 Inštitucionálne zabezpečenie Stratégie Európa 2020 v SR

Vláda SR reflektovala vývoj v koordinácii hospodárskych politík členských štátov na úrovni EÚ posilnením agendy štrukturálnych reforiem. Koordinátormi Stratégie Európa 2020 v podmienkach Slovenskej republiky sú predseda vlády SR a podpredseda vlády a minister financií.

Do prípravy a realizácie Národného programu reforiem SR sú primárne zapojení ministri zodpovední za ekonomickú a sociálnu agendu ako trh práce, sociálna inklúzia, vzdelávanie, podnikateľské prostredie, energetika, životné prostredie, zdravotníctvo, doprava, regionálny rozvoj, verejná správa, atď. Ostatní ministri, splnomocnení vlády, zástupcovia ostatných orgánov štátnej správy, samospráv, akademickej obce, podnikateľského sektoru a tretieho sektoru sa podieľajú na plnení stratégie v rámci spolupráce vo vybraných oblastiach.

Pre niektoré kľúčové agendy týkajúce sa viacerých ústredných orgánov štátnej správy bol zriadený post splnomocnenca vlády. Splnomocnenec vlády pre rómske komunity navrhuje, koordinuje a kontroluje činnosti smerujúce k riešeniu problémov rómskej menšiny a po odsúhlasení vládou SR realizuje systémové riešenia na dosiahnutie rovnoprávneho postavenia občanov patriacich k rómskej menšine v spoločnosti. Splnomocnenec vlády pre občiansku spoločnosť napomáha rozvoj efektívnej komunikácie medzi verejným sektorom a mimovládny neziskovým sektorom a ďalšími segmentmi občianskej spoločnosti.

Na pracovnej úrovni koordinuje prípravu a realizáciu opatrení NPR pracovná skupina štátnych tajomníkov zainteresovaných ministerstiev. V rámci verejného medzirezortného pripomienkového konania, ktorý je v SR štandardným krokom pri prijímaní vládnych materiálov, sa k NPR majú možnosť vyjadriť všetky zainteresované subjekty vrátane verejnosti. Konzultácie s partnermi, vrátane tretieho sektora, prebiehajú priebežne počas roka formou seminárov a prezentácií na aktuálne témy. Takéto podujatia napríklad spoluorganizuje Stále zastúpenie Európskej komisie na Slovensku.

Na najvyššej politickej úrovni prebieha diskusia o najdôležitejších opatreniach vlády s partnermi prostredníctvom Rady solidarity a rozvoja, ktorá je platformou pre diskusiu, hľadanie riešení a dohody medzi zástupcami vlády SR a predstaviteľmi sociálnych partnerov, cirkví a odborných inštitúcií pri príprave dôležitých rozhodnutí, ktoré sa týkajú rozvoja celej spoločnosti.

Rada zasadá pod vedením predsedu vlády SR, jej ďalšími stálymi členmi za vládu sú podpredseda vlády a minister financií a minister práce, sociálnych vecí a rodiny. Na rokovania sú prizývaní podľa potreby a zamerania prerokovávanej problematiky aj ďalší členovia vlády. Partneri sú zapojení do procesu aj prostredníctvom rôznych neformálnych fór, ako sú konferencie a odborné tematické semináre. Vláda považuje za dôležité, aby dialóg pokračoval nepretržite ako predpoklad kvalitnej implementácie navrhovaných zmien. Konzultácie s partnermi, vrátane tretieho sektora, prebiehajú priebežne počas roka formou seminárov a prezentácií na aktuálne témy. Platformou na tieto podujatia sú semináre organizované Zastúpením Európskej komisie na Slovensku.

NPR je spravidla prerokovaný aj na Hospodárskej a sociálnej rade a vo výboroch Národnej rady SR pre európske záležitosti a rozpočet, financie a menu.

Príloha č. 1 – Národné ciele Stratégie Európa 2020

Tab. 16: Výsledkové ukazovatele stratégie Európa 2020

			2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Cieľ 2020
Fiškálna politika a verejné financie												
1	Ukazovateľ dlhodobej udržateľnosti (GAP) (% HDP)	SK	-	-	-	-	9,5	9,2	6,8	4,3	-	0
		EÚ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Efektívnosť výberu DPH (%)	SK	74,8	69,7	64,1	65,1	57,9	56,7	57,6	53,0	-	72,0
		EÚ22	71,3	72,7	72,8	71,0	65,8	66,8	67,2	67,2	-	-
Vzdelávanie, veda a inovácie												
3	PISA (priemer dosiahnutých bodov)	SK	-	482	-	-	488	-	-	472	-	505
		OECD	-	496	-	-	497	-	-	497	-	-
4	Predčasné ukončenie školskej dochádzky (% vo vekovej skupine 18 - 24 rokov)	SK	6,3	6,6	6,5	6,0	4,9	4,7	5,1	5,3	6,3	6,0
		EÚ	15,7	15,4	14,9	14,7	14,2	13,9	13,4	12,7	12,0	10,0
5	Citácie (%, 100 = priemer EÚ)	SK	36	40	38	40	36	34	38	52	-	70
		EÚ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Miera vysokoškolsky vzdelanej populácie (% vo vekovej skupine 30 - 34 rokov)	SK	14,3	14,4	14,8	15,8	17,6	22,1	23,4	23,7	26,2	40
		EÚ	27,9	28,8	29,9	31,0	32,1	33,5	34,5	35,7	36,6	40
7	Výdavky na vedu a výskum (% HDP)	SK	0,51	0,49	0,46	0,47	0,48	0,63	0,68	0,82		1,0
		EÚ	1,82	1,84	1,84	1,91	2,01	2	2,04	2,06		3,0
8	High-tech export (% na celkovom exporte)	SK	6,4	5,8	5,0	5,2	5,9	6,6	6,6	8,2		14,0
		EÚ	14,1	13,8	12,3	12,3	13,1	12,3	11,6	11,6		-
Zamestnanosť a sociálna inklúzia												
9	Miera dlhodobej nezamestnanosti (% aktívneho obyvateľstva nad 15 rokov)	SK	11,8	10,3	8,3	6,7	6,5	9,3	9,3	9,4	9,5	3,0
		EÚ	4,2	3,8	3,1	2,6	3,0	3,9	4,2	4,7		-
10	Miera zamestnanosti (% vo vekovej skupine 20 - 64 rokov)	SK	64,5	66,0	67,2	68,8	66,4	64,6	65,0	65,1	65,0	72,0
		EÚ	67,9	68,9	69,8	70,3	68,9	68,5	68,5	68,4		75,0
11	Populácia ohrozená chudobou a vylúčením (% populácie)	SK	32,0	26,7	21,3	20,6	19,6	20,6	20,6	20,5		17,2
		EÚ	25,7	25,3	24,4	23,7	23,2	23,7	24,3	24,8		19,4
Podnikateľské prostredie												
12	Doing Business (poradie v rebríčku Svetovej banky)	SK	-	-	-	35	40	43	46	43	49	15
		EÚ	-	-	-	38	38	37	40	40	40	-
13	Index regulácie trhu produktov (bodové hodnotenie)	SK	-	-	-	1,57	-	-	-	-	1,31	1,2
		OECD	-	-	-	1,51	-	-	-	-	1,41	-
14	E-government index (%)	SK	-	37,3	42,3	-	58,6	62,0				90
		EÚ	-	47,0	52,9	-	61,4	69,1				-
Transparentné prostredie a vymožitelnosť práva												
15	Korupcia (%)	SK	59	-	59	-	61	-	56	-	-	80
		EÚ	67	-	78	-	80	-	77	-	-	-
Zdravie												
16	Roky zdravého života (očakávaný počet rokov pri narodení)	SK	55,9	54,5	55,8	52,3	52,5	52,3	52,2	53,3		60
		EÚ	61,8	62,1	62,1	61,6	61,6	62,3	62	61,6		-
Environmentálna udržateľnosť												
17	Emisie skleníkových plynov mimo ETS (%, zmena voči roku 2005)	SK	-	-1,7	-5,7	0,8	-5,1	2,6	-2,1	-8,5	-	<13
		EÚ	-	-0,9	-3,3	-2,6	-6,6	-4,8	-8,9	-9,6	-	-
18	Podiel OZE na hrubej konečnej spotrebe (%)	SK	5,5	5,9	7,3	7,5	9,3	9	10,3	10,4	-	14
		EÚ	8,5	9	9,7	10,4	11,6	12,5	13	14,1	-	20
19	Konečná energetická spotreba (%, zmena voči priemeru rokov 2001- 2005)	SK	-	0	-1,8	0,9	-7,0	0,9	-5,3	-9,6	-	-11,0
		EÚ	-	1,8	0,1	0,5	-5,3	-0,8	-5,3	-5,6	-	-
20	EPI	SK	72,61	72,67	73	74,29	74,67	74,77	74,35	74,5	-	76,14
		EÚ	70,52	70,77	71,12	71,92	72,23	72,41	72,16	72,36	-	-

Národné ciele Stratégie Európa 2020 predstavujú súbor štrukturálnych indikátorov, ktoré si vláda SR určila na sledovanie pokroku v štrukturálnych politikách. Súbor pozostáva z ukazovateľov EÚ2020, ktoré zadefinovala Európska komisia pre všetky členské štáty, doplnených o niektoré ďalšie ukazovatele, ktoré pokrývajú všetky priority vlády SR. V roku 2015 bude ich vývoj a doterajší pokrok smerom k plneniu cieľov stanovených na rok 2020 predmetom hodnotenia vlády SR.

Tab. 17: Popis výsledkových ukazovateľov stratégie Európa 2020

Názov ukazovateľa	Definícia a zdroj
Ukazovateľ dlhodobej udržateľnosti (GAP)	Ukazovateľ dlhodobej udržateľnosti je rozdiel medzi aktuálnou hodnotou a dlhodobou udržateľnou hodnotou štrukturálneho primárneho salda. Dlhodobou udržateľnou hodnotou sa určuje na základe aktuálnej legislatívy a dlhodobých demografických a ekonomických prognóz ovplyvňujúcich príjmy a výdavky verejnej správy (implicitné záväzky), pričom do úvahy sa berú aj podmienené záväzky (napr. PPP projekty) Zdroj: OECD / Eurostat, výpočet MF SR
Efektívnosť výberu DPH	Efektívnosť výberu DPH = výber DPH / [(konečná spotreba domácností + tvorba hrubého fixného kapitálu verejnej správy + medzispotreba verejnej správy – výber DPH) * (základná sadzba DPH / 100)] Tento index porovnáva skutočný výber DPH s potenciálnym výberom DPH. Čím väčšia je hodnota indikátora, tým efektívnejší je výber DPH. Potenciálny výber DPH ukazuje, koľko sa dokáže vybrať DPH z makroekonomickej základne pri zdanení základnou sadzbou DPH. Zdroj: OECD / Eurostat, výpočet MF SR
EPI	Index environmentálnej výkonnosti zostavuje každé dva roky Yale a Columbia University v spolupráci so Svetovým ekonomickým fórom a Európskou komisiou. Ide o kompozitný indikátor zložený z 20 výsledkových sub-indikátorov, ktorý porovnáva 178 krajín v deviatich základných oblastiach environmentálnej výkonnosti. Zdroj: http://epi.yale.edu/
Emisie skleníkových plynov mimo ETS	Emisie skleníkových plynov mimo ETS ako CO ₂ ekvivalent vyjadrujú percentuálnu zmenu voči roku 2005). Indikátor vyjadruje trendy agregovaných antropogénnych emisií CO ₂ , NO ₂ , CH ₄ , HFC, PFC a SF ₆ súhrnne nazývaných skleníkové plyny a vyjadrené ako CO ₂ ekvivalent. Celkové množstvo nezahŕňa emisie z využívania krajiny a lesov (LULUCF). Zdroj: Eurostat
Podiel OZE na hrubej konečnej spotrebe	Podiel konečnej energetickej spotreby z obnoviteľných zdrojov energie a hrubej konečnej energetickej spotreby. Konečná energetická spotreba z obnoviteľných zdrojov sa vypočíta ako súčet hrubej konečnej spotreby elektriny z obnoviteľných zdrojov energie, hrubej konečnej energetickej spotreby z obnoviteľných zdrojov energie určenej na výrobu tepla a chladu a konečnej energetickej spotreby z obnoviteľných zdrojov energie v doprave. Zdroj: Eurostat
Konečná energetická spotreba	Konečná energetická spotreba je rozdiel konečnej spotreby a konečnej neenergetickej spotreby. Konečná neenergetická spotreba sú energetické produkty použité ako surovina v rôznych odvetviach; tzn. nespotrebované ako palivo alebo netransformované na iné palivo. Konečná spotreba sa vypočíta ako hrubá domáca spotreba – transformácia (vstup) + transformácia (výstup) + reklasifikácia a spätné toky – spotreba energetického odvetvia – straty pri prenose a v rozvodoch. Zdroj: vlastný výpočet MF SR zo zdrojov ŠÚ SR
Predčasné ukončenie školskej dochádzky	Podiel populácie vo veku 18-24 rokov s najnižším vzdelaním (ISCED 0, 1, 2, 3C), ktorá nepokračuje v ďalšom vzdelávaní. Žiak nepokračuje vo vzdelávaní, ak sa počas posledných štyroch týždňov pred uskutočnením prieskumu nezúčastnil žiadneho typu vzdelávania, pričom sa nezohľadňuje relevantnosť vzdelávania pre súčasnú alebo budúcu prácu respondenta. Zdroj: Eurostat
PISA	Medzinárodné štandardizované hodnotenie vedomostí a zručností pätnásťročných žiakov. Hodnotí žiakov v troch oblastiach: v matematike, čítaní a prírodných vedách. Index je aritmetickým priemerom hodnotení v jednotlivých oblastiach. Zdroj: OECD
Miera vysokoškolsky vzdelanej populácie	Podiel absolventov vysokoškolského štúdia vo veku 30-34 rokov pripadajúci na celkový počet obyvateľov rovnakej vekovej skupiny. Stupeň vysokoškolského alebo doktorandského štúdia zodpovedá úrovni ISCED 5-6. Zdroj: Eurostat

Citácie na výskumníka	Podiel počtu citácií v renomovaných medzinárodných časopisoch (SCImago Journal & Country Rank) na počet výskumníkov v krajine (Eurostat). Ukazovateľ je vyjadrený relatívne k priemernej hodnote krajín Európskej únie. Zdroj: http://www.scimagojr.com/ , Eurostat, výpočty MF SR
Výdavky na výskum a vývoj	Percentuálny podiel celkových výdavkov na výskum a vývoj na HDP. Zdroj: Eurostat
High-tech export	Podiel high-tech exportov na celkovom vývoze krajiny. Produkty high-tech sú vybrané produkty nasledovných odvetví: letecký priemysel, počítače a kancelárske stroje, elektronické telekomunikačné zariadenia, farmaceutický priemysel, vedecké prístroje, elektrické stroje, chemický priemysel, neelektronické prístroje, zbrojný priemysel. Zdroj: Eurostat
Miera zamestnanosti	Podiel zamestnanej populácie vo veku 20-64 rokov na celkovej populácii rovnakej vekovej skupiny. Ukazovateľ zahŕňa celkovú populáciu žijúcu v samostatných domácnostiach, nezahŕňa kolektívne domácnosti ani obyvateľov penziónov, či ubytovní a internátov, ani hospitalizovaných v zdravotníckych zariadeniach. Zamestnaná populácia pozostáva z tých osôb, ktoré počas daného týždňa vykonávali hocikakú prácu za mzdu alebo zárobok po dobu aspoň jednej hodiny, resp. nepracovali, ale mali zamestnanie, v ktorom boli dočasne neprítomní. Zdroj: Eurostat
Miera dlhodobej nezamestnanosti	Podiel populácie nezamestnanej dlhšie ako dvanásť mesiacov napriek tomu, že si aktívne hľadá prácu, na aktívnej populácii vo veku nad pätnásť rokov, nežijúcej v kolektívnej domácnosti. Zdroj: Eurostat
Populácia ohrozená chudobou a sociálnym vylúčením	Indikátor predstavuje súčet ľudí, ktorí sú v riziku chudoby (po sociálnych transferoch) a/alebo sú materiálne deprivovaní a/alebo žijú v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce vyjadrený percentuálne na celkovej populácii. Riziko chudoby predstavuje počet osôb s ekvivalentným disponibilným príjmom nižším ako 60% mediánu národného ekvivalentného disponibilného príjmu (po sociálnych transferoch). Materiálna deprivácia predstavuje podiel ľudí, ktorí si z nasledujúcich deviatich položiek nemôžu dovoliť aspoň štyri: i) platiť nájom a náklady na bývanie, ii) udržať v dome teplo, iii) čelia neočakávaným výdavkom, iv) jesť mäso, rybu alebo ekvivalentné množstvo bielkovín každý druhý deň, v) týždňovú dovolenku mimo domova, vi) auto, vii) práčku, viii) farebný televízor, alebo ix) telefón. Ľudia v domácnosti bez práce sú osoby vo veku 0 – 59 rokov žijúce v domácnosti, kde dospeli pracujú menej ako 20% z celkového možného času počas predchádzajúceho roku. Zdroj: Eurostat/EU-SILC
Doing Business	Poradie krajiny v rebríčku Doing Business, ktorý meria reguláciu domácich malých a stredných firiem počas deviatich fáz ich životného cyklu: začiatok podnikania, vybavovanie stavebného povolenia, registrácia vlastníctva, získanie úveru, ochrana investorov, platenie daní, obchodovanie za hranicami, vymáhanie zmlúv a ukončenie podnikania. Dáta sú založené prevažne na domácich zákonoch, rôznych iných reguláciách a administratívnych požiadavkách. Zdroj: Svetová banka
Index regulácie trhu produktov	Hodnotenie krajiny v Indexe regulácie trhu produktov (Product Market Regulation Index). Meria reguláciu a bariéry v troch oblastiach: štátna kontrola, bariéry v podnikaní a bariéry pre obchod a investície (každá s tretinovou váhou). Index regulácie trhu produktov sa nezameriava len na podnikateľskú činnosť bežných podnikov, ale meria širšiu reguláciu (napr. regulácia sieťových odvetví). Zdroj: OECD
E-Government Index	Index sa pre danú krajinu vypočíta ako vážený priemer nasledujúcich troch indikátorov: dostupnosť e-governmentu (váha 50%), využitie e-governmentu jednotlivcami (25%) a využitie e-governmentu podnikmi (váha 25%). Dostupnosť e-governmentu meria ponuku dvadsiatich základných služieb e-governmentu. Indikátor udáva podiel služieb dostupných prostredníctvom internetu z definovaných dvadsiatich verejných služieb. Aby bola služba považovaná za dostupnú, musí dosahovať určitý stupeň sofistikácie. Využitie e-governmentu jednotlivcami, resp. podnikmi merajú koľko percent ľudí, resp. podnikov využilo v posledných troch mesiacoch internet na komunikáciu s verejnými inštitúciami (získanie informácií z web stránky, stiahnutie oficiálneho formulára alebo zaslanie vyplneného formulára). Zdroj: Eurostat, výpočty MF SR
Korupcia	Ukazovateľ Korupcia je zostavený ako priemer dvoch indexov zameriavajúcich sa na rôzne druhy korupcie: Skúsenosť s korupciou medzi bežnou populáciou - prieskum Eurobarometra. Zameriava sa na jednotlivé sektory, ako napr. polícia, colná správa, súdy, národní politici, regionálni politici, miestni politici, tendre,

	<p>stavebné povolenia, podnikateľské oprávnenia, zdravotníctvo, školstvo, inšpekcia. Index vnímania korupcie (CPI) - Transparency International, meria vnímanie korupcie na základe 5-10 zdrojových prieskumov podnikateľov a expertov pre každú krajinu. Na Slovensku je zahrnutých osem prieskumov o vnímaní korupcie, 50% váhy sú názory podnikateľov, a 50% názory expertov. Zdroj: Transparency International, Eurobarometer, výpočty MF SR</p>
Roky zdravého života	<p>Počet rokov prežitých v dobrom zdravotnom stave, ktoré je možné očakávať pri narodení. Ukazovateľ kombinuje údaje o mortalite a morbidite v danej krajine. Dobrý zdravotný stav je definovaný neprítomnosťou invalidity alebo obmedzení v každodennom živote. Nazýva sa aj roky života bez hendikepu (disability-free life years, DFLY). Zdroj: Eurostat</p>